

საერთო განკეთი

№30 (722)
ოთხშაბათი
27 სექტემბერი,
2023წ.
ფასი 1.50 ლ.

30 წელიწადია გვგვიყვანა და გვენათრება...

მე წარმოვადგინე საქართველოს - ძლიერ ერს

საქართველოს პრემიერ-მინისტრის ირაკლი ლარიბაშვილის გამოსვლა 2023 წლის გაეროს გენერალურ ასამბლეაზე

ბატონო პრეზიდენტო, გენერალური მდივანო, ძვირფასო კოლეგებო და მეგობრებო, ჩემთვის დიდი პატივია კიდევ ერთხელ მივმართავდე გაეროს გენერალურ ასამბლეას.

მე წარმოვადგინე საქართველოს – ძლიერ ერს, რომელიც აფასებს თავისუფლებას, ეთაყვანება თავის მდიდარ მემკვიდრეობას და ისწრაფვის პროგრესისკენ მუდმივად ცვალებად გეოპოლიტიკურ ვითარებაში.

როგორც მოგეხსენებათ, ჩემმა ქვეყანამ 2008 წელს განიცადა სრულმასშტაბიანი სამხედრო აგრესია და აგრძელებს მის დესტრუქციულ შედეგებთან გამკლავებას. რუსეთის ფედერაციის მიერ საქართველოს ტერიტორიის 20 პროცენტი კვლავ ოკუპირებულია და ასიათასობით ადამიანი სახლებიდან იძულებით არიან გადასახლებულნი.

თავდაჯერებით ვაცხადებ, რომ მიუხედავად გამოვლილი განსაცდელისა, არ შეგვიფერხებია ჩვენი ამბიციების განხორციელება. ჩვენ საქართველო გადავაქციეთ დინამიკურად განვითარებად საზოგადოებად, რომელიც სრულად არის ერთგული გაეროს წესდებებში გათვალისწინებული ფუნდამენტური პრინციპებისა და ღირებულებების რეალიზაციის იდეისადმი.

საქართველოს კარგად ესმის ომისა და მშვიდობის ფასი. 2012 წლიდან ჩვენმა მთავრობამ შექმნა და შეინარჩუნა მშვიდობისა და სტაბილურობის უწყვეტი ათწლეული.

მსურს ვისარგებლო შემთხვევით და გამოვხატო ჩვენი დიდი მადლიერება საერთაშორისო თანამეგობრობის მიმართ საქართველოს სუვერენიტეტისა და ტერიტორიული მთლიანობის ურყევი მხარდაჭერისთვის. მშვიდობიანი არსებობის უზრუნველსაყოფად მოუწოდებ საერთაშორისო საზოგადოებას, დაარწმუნოს რუსეთის ფედერაცია, ჩაერთოს „ჟენევის საერთაშორისო მოლაპარაკებებში“ და განახორციელოს ევროკავშირის შუამავლობით 2008 წლის ცეცხლის შეწყვეტის შეთანხმება.

ჩვენი პრაგმატული საგარეო პოლიტიკის შედეგად, ბოლო ათწლეულის განმავლობაში შევინარჩუნეთ ეკონომიკური ზრდა. ვაგრძელებთ კრიტიკულად მნიშვნელოვანი

ინვესტიციების განხორციელებას უკლებლივ ყველა ქართველის ცხოვრების ხარისხის გასაუმჯობესებლად. ორნიშნა ეკონომიკური ზრდა გვაქვს ზედიზედ ორი წლის განმავლობაში, ხოლო მთლიანი შიდა პროდუქტის (მშპ) ზრდის ტემპი 10 პროცენტს აღემატება 2021 და 2022 წლებში. ეს პოზიტიური ზრდის ტენდენცია გაგრძელდა 2023 წელსაც და საშუალო ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებელი 7 პროცენტს მიაღწია.

ერთ სულ მოსახლეზე მთლიანი შიდა პროდუქტის (მშპ) მნიშვნელოვანი ზრდა ჩემი მთავრობის ყველაზე მნიშვნელოვანი მიღწევაა. 2012 წლიდან ის [მთლიანი შიდა პროდუქტი (მშპ)] ერთ სულ მოსახლეზე თითქმის გაორმაგდა. ვიმედოვნებთ, რომ ეს პოზიტიური ტენდენცია მომავალშიც გაგრძელდება. გარდა ამისა, მიმდინარე წლის ივლისში საქართველოს საერთაშორისო სავალუტო რეზერვების მოცულობამ ისტორიულ მაქსიმუმს მიაღწია, რაც თითქმის 90 პროცენტით ზრდაა 2012 წელთან შედარებით. უმუშევრო-

ბისა და სიღარიბის მაჩვენებლები ისტორიულ მინიმუმზეა.

“World Justice” პროექტის 2022 წლის კანონის უზენაესობის ინდექსით, საქართველო აღმოსავლეთ ევროპისა და ცენტრალური აზიის რეგიონებში პირველ ადგილს იკავებს. “Fraser Institute”-ის 2022 წლის ანგარიშის – “მსოფლიოს ეკონომიკური თავისუფლება” – მიხედვით, საქართველო ყველაზე თავისუფალი ეკონომიკის მქონე ქვეყანაა 15 სახელმწიფოს შორის, ხოლო “Heritage Foundation”-ის ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსით საქართველო 21-ე ადგილს იკავებს ევროპაში 2023 წლის მდგომარეობით და ევროკავშირის 11 წევრ სახელმწიფოს უსწრებს. [NUMBEO] “Crime Index” საქართველოს 2023 წელს ასახელებს მსოფლიოში ერთ-ერთ ყველაზე უსაფრთხო ქვეყნად, რადგან გლობალურ ტრილში მე-18 ადგილზე, ხოლო ევროპის მასშტაბით მე-8 ადგილზე ვართ.

ჩემმა მთავრობამ 2022 წელს შეიმუშავა და დაამტკიცა „ხედავ 2030 – საქართველოს განვითარების სტრატეგია“, რომელიც ჩვენი ქვეყნის პირველი გრძელვადიანი პოლიტიკის ჩარჩო დოკუმენტია. ის მოიცავს რეფორმების ყოვლისმომცველ კომპლექტს, რომელიც ისეთ სფეროებს ეხება, როგორცაა ეკონომიკა, სოციალური პროგრესი, ჯუროფანი მმართველობა, მართლმსაჯულება და ადამიანის უფლებების დაცვა. ეს ჩარჩო დოკუმენტი 2030 წლამდე განხორციელდება.

ჩვენ ყოვლისმომცველი, მრავალმხრივი პროგრესისკენ ვისწრაფვით და მნიშვნელოვან აქცენტს ვაკეთებთ ასევე განათლებასა და სოციალურ კეთილდღეობაზე. განათლების ძლიერი სისტემების მნიშვნელობა არ შეიძლება გადაჭარბებულად იქნეს მიჩნეული, რადგან ის არის ძლიერი, აყვავებული და პროდუქტიული საზოგადოებების ქვაკუთხედი. განათლებისთვის საბიუჯეტო რესურსების გამოყოფით ვაუმჯობესებთ ციფრულ წიგნიერებას ამ მიმართულებით დიდი ნახტომის შესასრულებლად.

ჩვენი ძალისხმევა ეხება განათლების ყველა საფეხურს. 1 მილიარდი აშშ დოლარი გამოვყავით მთელი ქვეყნის მასშტაბით სკოლებისა და საბავშვო ბაღების რეაბილიტაცია-აშენების მიზნით. გავზარდეთ ინვესტი-

ციები ჯანდაცვისა და სოციალური დაცვის სფეროში. ამჟამად ჩვენი მოსახლეობის 95 პროცენტი სარგებლობს საყოველთაო ჯანდაცვის პროგრამით და მუდმივად ვაუმჯობესებთ ამ სფეროს ხარისხს. განხრახნული გვაქვს მაქსიმალური ზრუნვა უზრუნველყოფით ყველა მოქალაქისთვის.

ძვირფასო მეგობრებო, ეს წარმატებები მხოლოდ მცირე ნაწილია იმ პროგრესისა, რაც ჩემს ქვეყანას აქვს მიღწეული, მაგრამ ნათლად ასახავს ჩვენს ძალისხმევას, შეექმნათ შესაძლებლობები ყველა ჩვენი მოქალაქისთვის, მათ შორის – საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრებთათვის.

მივმართავ ჩვენს აფხაზ და ოს დებსა და ძმებს – ჩვენი ერთიანობის წინააღმდეგი არის ჩვენი საერთო მტერი. ჩვენ ვართ გენიალური ხალხი, რომელსაც წარმოუდგენელი მიღწევები ძალუძს, მაგრამ მხოლოდ ერთად შეგვიძლია უზრუნველყოფით ხანგრძლივი სტაბილურობა, დიდი ინვესტიციების მოზიდვა და სრული პოტენციალის გამოვლენა როგორც გაერთიანებულ ერს. არ უნდა დავუშვათ, რომ მშვიდობიანი, სტაბილური და აყვავებული მომავლისკენ დასახული შესაძლებლობა ხელიდან გავუშვათ.

ყოველი წინ გადადგმული ნაბიჯი, მიხნად ისახავს საქართველოს დაბრუნებას ევროპულ ოჯახში, რომელსაც ვეკუთვნივთ. 2012 წლიდან ჩვენი მთავრობის მნიშვნელოვანი მიღწევები, მათ შორის ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმება, ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმება და უვიზო რეჟიმი, ადასტურებს ჩვენს გეოპოლიტიკურ პრიორიტეტს, გავზრდეთ ევროკავშირის წევრი სახელმწიფო.

გასული წლის ივნისში საქართველოსთვის ევროპული პერსპექტივის აღიარებამ ახალი თავი გახსნა ევროკავშირთან ურთიერთობაში. ბოლო კვლევებმა აჩვენა, რომ ქართველების თითქმის 90 პროცენტი მხარს უჭერს ევროკავშირში გაწევრიანებას და ჩვენ ურყევი ერთგულება დავადასტურეთ ევროკავშირის კანდიდატი ქვეყნის სტატუსის მისაღებად განსაზღვრული 12 პრიორიტეტის მიმართ. ძლიერი, ინკლუზიური და გამჭვირვალე შიდა პროცესის მეშვეობით,

რომელიც მოიცავს ყველა დაინტერესებულ მხარეს, ჩვენ ვახერხებთ წლის ბოლომდე მათ შესრულებას.

ჩვენი მიღწევები იმსახურებს ევროკავშირის დადებით გადაწყვეტილებას. ერთი წელიწადი „ასოციირებული ტრიოს“ ქვეყნებს შორის ლიდერის რანგში, საქართველომ ევროკავშირის კანდიდატის სტატუსი დაიმსახურა! ველით, რომ საქართველოს თვალსაჩინო შედეგები და რეგიონში არსებული გეოპოლიტიკური კონტექსტი სამართლიანად შეფასდება. საქართველოსთვის კანდიდატის სტატუსის მინიჭება ერთადერთი გზაა!

ბოლო დროს განვითარებული მოვლენების გათვალისწინებით, მინდა ხაზი გავუსვა წესებზე დაფუძნებული საერთაშორისო წესრიგისა და გაეროს წესდებაში ასახული ფუნდამენტური პრინციპების მნიშვნელობას.

საქართველო არის საერთაშორისო თანამეგობრობის პასუხისმგებელი წევრი, რომელიც აქტიურად უწყობს ხელს მშვიდობის უზრუნველყოფას მსოფლიოში. ორ ათეულ წელზე მეტია მნიშვნელოვანი წვლილი შეგვაქვს ნატოს მისიებში მთელი მსოფლიოს მასშტაბით, რაც საქართველოს ერთ-ერთ ყველაზე დიდ კონტრიბუტორად აქცევს ნატოს მისიებში ერაყსა და ავღანეთში. 32 მამაცმა ჯარისკაცმა გაიღო უდიდესი მსხვერპლი ავღანეთში, ხოლო ასობით დაშავდა თავისუფლებისა და მშვიდობის უზრუნველყოფის იდეისთვის. საქართველომ დიდი მსხვერპლი გაიღო ჩვენი საერთო ღირებულებებისა და ინტერესების დასაცავად.

ჩვენ მნიშვნელოვანი წვლილი შევიტანეთ ევროკავშირის ხელმძღვანელობით განხორციელებულ მისიებში და პირნათლად ვასრულებთ ამ ვალდებულებას.

ძვირფასო მეგობრებო, ჩვენ გლობალურად ვიბრძობთ მშვიდობის, კეთილდღეობის, პროგრესისა და მდგრადობისთვის, მაგრამ გულს გვტკენს გაეროს წევრი სახელმწიფოს წინააღმდეგ გამოხატული აგრესია. უკრაინაში მიმდინარე ომი კვლავ აღვიძებს საქართველოში 2008 წლის ომის ტრავმას.

სრულად ვგრძნობთ იმ ტკივილსა და გაჭირვებას, რომელსაც ამჟამად უკრაინა განიცდის და სრულ სოლიდარობას ვუცხადებთ უკრაინელ ხალხს.

ჩვენ მიუუერთდით, მხარი დაუჭირეთ და ხელი მოვაწერეთ 500-ზე მეტ რეზოლუციას, განცხადებას, ერთობლივ კომუნიკეს და სხვა ინიციატივებს უკრაინის და უკრაინელი ხალხის მხარდასაჭერად. ჩვენმა დასავლელმა პარტნიორებმა, მათ შორის შეერთებულმა შტატებმა, ევროკავშირმა და დიდმა ბრიტანეთმა, არაერთხელ შეაქო ჩვენი შესაბამისობა საერთაშორისო ფინანსურ სანქციებთან.

ჩემი მთავრობა უკრაინას და უკრაინელ

მივმართავ ჩვენს აფხაზ და ოს დებსა და ძმებს - ჩვენი ერთიანობის წინააღმდეგი არის ჩვენი საერთო მტერი

ხალხს არსებით ჰუმანიტარულ დახმარებას უწევს ომის დაწყების დღიდან. ეს ხდება ქვეყნის და ინდივიდების დონეზე, რომლებიც ამჟამად ცხოვრობენ საქართველოში. ქართულმა სკოლებმა 2200-ზე მეტი უკრაინელი მოსწავლე მიიღო და უკრაინულ ენაზე უზრუნველყოფენ სწავლებას ოფიციალური, უკრაინული სასწავლო პროგრამით.

ნება მომეცით მკაფიოდ განვაცხადო - ჩვენი მთავრობის ფუნდამენტური ფილოსოფია არის ომის აცილება და მშვიდობის უზრუნველყოფა. ჩვენი გეოგრაფიული მდებარეობის გამო წარმოქმნილი გამოწვევების მიუხედავად, მოვახერხეთ ჩვენი ხალხის უსაფრთხოდ ყოფნა უკრაინისა და საერთაშორისო თანამეგობრობის მხარდაჭერისას წინააღმდეგ პოლიტიკითა და პარტნიორებთან მჭიდრო კოორდინაციით.

ჩემი მთავრობის „მშვიდობიანი სამეზობლო ინიციატივის“ საფუძველზე ვაცხადებთ მზობას, რათა ამ პროცესში ჩავართოთ ჩვენი მეზობლები და მეგობრები სომხეთიდან, აზერბაიჯანიდან, რათა ხანგრძლივი მშვიდობა საბოლოოდ დამყარდეს სამხრეთ კავკასიაში.

ძვირფასო მეგობრებო, საქართველო ვაძლიერებთ მრავალგანზომილებიან რეგიონულ

ჰაბად. ჩვენმა ფინანსურმა სექტორმა გლობალური აღიარება მოიპოვა და საერთაშორისო ინვესტორებს ვიზიდავთ, რასაც დამატებით კაპიტალი შემოაქვს ჩვენს ეკონომიკაში. ასევე პრიორიტეტულად გვაქვს მიჩნეული ინვესტიციები ჩვენს ინფრასტრუქტურაში, რათა გაძლიერდეს დაკავშირებადობის უნარი, წარმატებით განვითარდეს ლოგისტიკური და ენერგეტიკული სექტორები.

სტრატეგიულ სატრანსპორტო დერეფნებს ვავითარებთ აზიასა და ევროპას შორის გადამწყვეტი კავშირების დასამყარებლად. საქართველოს მონაწილეობა სხვადასხვა საერთაშორისო ინიციატივასა და ინფრასტრუქტურულ პროექტში აძლიერებს ამ კავშირს და ხელს უწყობს ვაჭრობას შავი ზღვის რეგიონში.

შუა დერეფანი გამოჩნდა როგორც უსაფრთხო და საიმედო მარშრუტი, რომელიც აკავშირებს აღმოსავლეთსა და დასავლეთს. ჩვენ ხელი მოვაწერეთ სრულყოფილ საგზაო რუკებს აზერბაიჯანთან და ყაზახეთთან, რათა აღმოფხვრათ დაბრკოლებები და გაეაძვიროთ შუა დერეფანი 2022-2027 წლებში. ხსენებული საგზაო რუკები ითვალისწინებს კონკრეტულ ქმედებებს, რომლებიც დაკავშირებულია სატრანსპორტო და ლოგისტიკურ

კური ინფრასტრუქტურის განვითარებასთან, საოპერაციო ოპტიმიზაციასთან, ერთიანი სატარიფო პოლიტიკის შემუშავებასთან, დერეფნის გაციფრუნებასთან და მარეგულირებელი ჩარჩოს გაუმჯობესებასთან.

აღმოსავლეთის დასავლეთთან კავშირის გაძლიერების მიზნით, საქართველომ 2015 წელს დააარსა „თბილისის აბრეშუმის გზის ფორუმი“ და ასე შექმნა საერთაშორისო პლატფორმა მაღალი რანგის პოლიტიკოსებს, ბიზნეს წრეებსა და საზოგადოების ლიდერებს შორის დიალოგისთვის. „თბილისის აბრეშუმის გზის ფორუმი“ წელს 26-27 ოქტომბერს გაიმართება და მასში დაახლოებით 2000 დელეგატი მიიღებს მონაწილეობას. მათ შორის იქნებიან 60-ზე მეტი ქვეყნის მაღალი რანგის ოფიციალური პირები და ბიზნეს წრეების წარმომადგენლები.

საქართველომ მნიშვნელოვანი ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელება დაიწყო. მათ შორისაა რკინიგზის მოდერნიზაციის პროექტი. სისტემის გამტარუნარიანობა გაორმაგდება 2024 წლის ბოლოსთვის პროექტის დასრულების შემდეგ.

ახალი, ანაკლიის ღრმაწყლოვანი პორტის მშენებლობა, რომელიც უახლოეს მომავალში დაიწყება, ჩემი მთავრობის მთავარი პრიორიტეტია. ეს მწვანე ველი მოიაზრება საჯარო და კერძო სექტორებს შორის პარტნიორობის პროექტად, რომელიც შექმნის თანამედროვე ღრმაწყლოვანი პორტს შავი ზღვის აღმოსავლეთ სანაპიროზე.

ჩვენი მთავრობა აუმჯობესებს ქვეყნის საპაერო დაკავშირებადობას და ამ მიზნით თბილისში ახალ საერთაშორისო აეროპორტს ვაშენებთ. ის იქნება მსოფლიო დონის სატრანსპორტო კვანძი, რომელიც განამტკიცებს საქართველოს, როგორც გლობალური ავიაციის გამორჩეული მოთამაშის სტატუსს.

გარდა ამისა, ამჟამად უკვე ხორციელდება ევროკავშირის ფლაგმანური, შავი ზღვის წყალქვეშა კაბელის მშენებლობის პროექტი, რომელიც საქართველოს მიერ არის ინიცირებული. ეს პროექტი გულისხმობს მაღალი ძაბვის წყალქვეშა გადამცემი ხაზის მშენებლობას სამხრეთ-აღმოსავლეთ ევროპასთან სამხრეთ კავკასიის რეგიონის დასაკავშირებლად. პროექტის განხორციელება გააძლიერებს ენერგეტიკულ უსაფრთხოებას ევროპასა და სამხრეთ კავკასიის რეგიონში, ხელს შეუწყობს განახლებადი ენერჯის წყაროების განვითარებას და ახალ შესაძლებლობებს შექმნის ამ ორ რეგიონს შორის ტრანზიტისთვის.

ვადიარებთ ენერჯიაზე მხარდ მოთხოვნასაც და კლიმატის ცვლილებასთან გამკლავების საჭიროებას; აქტიურად ვახორციელებთ ახალ წამოწყებებს განახლებადი ენერჯის სფეროში, მათ შორის - წყლის, ქარის, მზისა და სხვა მდგრადი წყაროების ათვისებით. ჩვენი მიზანია, მოვიზიდოთ ინვესტორები და ხელსაყრელი გარემო შექმნათ ინოვაციური ელექტროსადგურების შესაქმნელად ქვეყნის უხვი მწვანე ენერჯის პოტენციალის გამოყენებით.

ყველა ეს ტრანსფორმაციული პროექტი ახალ სამუშაო ადგილებს, ეკონომიკურ ზრდას და კეთილდღეობას მოუტანს ჩვენს ხალხსა და რეგიონს.

ძვირფასო მეგობრებო, საქართველომ მნიშვნელოვანი პროგრესი განიცადა დამოუკიდებლობის აღდგენის შემდეგ. ჩვენ ერთგულნი ვართ ქართველი ხალხისთვის კიდევ უფრო დიდი შედეგების მიღწევის იდეისადმი, ხოლო გლობალურ საზოგადოებაში - მნიშვნელოვანი წვლილის შეტანის იდეისადმი. მზად ვართ, გავაძლიეროთ საერთაშორისო პარტნიორობა და თანამშრომლობა უფრო მშვიდობიანი, მდგრადი მომავლის უზრუნველსაყოფად.

ჩვენი საერთო თვისება - ადამიანურობა - გვაკავშირებს ერთმანეთთან და ჩვენივე კოლექტიური პასუხისმგებლობა ერთმანეთი გაავადლიეროთ და ხანგრძლივი მემკვიდრეობა დაეუტოვოთ მომავალ თაობებს.

ჰაერში საფრთხის დასაბრუნებლად სუნი ტრიალებს

მომე არივებს თავის გასათხოვარ გოგონას: „დაიხსომე! კაცის ორი ტიპი არსებობს, ერთი – ვისაც შეუძლია მაცივარი მეცხრე სართულზე აიტანოს და მეორე – ის, ვისაც შეუძლია, ამაში ფული გადაიხადოს!“

მომე ჭკვიანია და „მომე“ მართლ არ არის, მაგრამ ჩვენ?

თქვენი არ ვიცით, მაგრამ მე ძალიან მომწონდა „მსოფლიო მომე“!

„იმათ“, უცხოელ მოშეებს კიდევ მიაფუჩნებდა ქართველი კაცი, მაგრამ ეს ტანკლიტუნკლი ქალების ატანა აღარ მაქვს!

ვეფო, ქალი რომ გეკვიან, ცოტა ქალობაც ხომ უნდა ითამაშო?

ტელევიზიით ვნახე რაც მოხდა ე.წ. პარლამენტში...

ვის ვკითხო, არც ვიცით: ამგვარი რამ სადაც ხდება, ის პარლამენტია?

ვინ ვართ ჩვენ, საქართველოს რიგითი მოქალაქეები, ე.წ. ოპოზიციას ჩამოკიდებული ხალხი?

და ვინ არის ის ე.წ. ოპოზიცია? ვინმე წითლიძე ანადას ანაბანს ამიყვით მალდა...

გავიგეთ, რომ ყველანაირი რესურსი ამოეწურათ ამ ქვეყნის მანებლებს და უკადრებელის კადრებს გადავიდნენ, მაგრამ მათი მათემატიკური საზოგადოება არავინ არის ხელისუფლებისთვის?

ვინმე თინათინ ბოკუჩავას გაკაპახება არ მიკვირს, ოქროს სამაჯური მწუქებელზე დიდ დამოკიდებულებას იწვევს, მაგრამ დანარჩენებს რა აჩუქებს ასეთი, რომ საკუთარი ღირსება ფეხზე დაიკიდეს?

„ქართული ოცნება, იდი ნა ...!“ – ამას რომ გამოფენ პარლამენტში სიტყვაში გამოსვლელი მინისტრის ტრიბუნის წინ და თავი ქალი გგონია, ესე იგი მძიმე მდგომარეობა გამოფენების ფსიქიკაშიც და საქართველოს ხელისუფლებაშიც, კონსტიტუციაშიც, ეთიკაშიც და, უბრალოდ, ქალობაშიც...

დაიშალა, დაქუცმაცდა „ნაცმო“ და ურობოროსივით საკუთარი კულის ჭამიდან ერთმანეთის ჭამაზე გადავიდნენ.

ჩემთვის ამოუხსნელი კადრები იყო, ქ-ნი სალომე სამადაშვილი რომ გარბოდა, თითქოს ვინმე „ნის-კარტა“ ცხვირის მოჭრას უპირებდა ანესთეზიის გარეშე.

უბრალოდ, საშინელი აღსაქმელი იყო, პირადად მე რაც ვნახე და უარესი საშინელება აღმოჩნდა, სუს-ის განცხადება.

პატივცემულებო, სამოქალაქო ომი გნებათ?

აბა, რას იზნავს, რასაც პატივცემულებო სახელმწიფო უშიშროების დეპარტამენტი მამაცნობს?

რა საინტერესოა, როდესაც სუს-ი აღმოაჩინა „რადიკას“ და საზოგადოებას ამცნობს. ჩვენ, საზოგადოებამ, რა უნდა ვქნათ, ტანზე სამოსი შემოვიხიოთ, თუ შავ ბაზარზე იარაღის ყიდვას დავემუროთ?

მე, საქართველოს რიგით მოქალაქეს, რატომ უნდა მჭირდებოდეს სონა-მკითხავთან სიარული, რა ვქნა-მეთქი?

იცით, რა მაინტერესებს? – როდესაც ცალკეული პირები,

ორგანიზაციები თუ ადამიანთა ჯგუფები შეიარაღებული ადამიანების კონცენტრირებას ახდენენ, სახელმწიფო არ ფუნქციონირებს?

რიდესაც მე, რიგითი მოქალაქე ქალი ამას ვისმენ, მზარავს, საომრად ვამზადებ საკუთარ თავსაც და ჩემს შვილებსაც, მაგრამ ვის წინააღმდეგ, ძმის?! არ უნდა დამთავრდეს ეს შეკვეთილი მარაზმი?

კარის მეზობლები მყავს, უსაყვარლესი დები, აფხაზეთიდან ლტოლვილები, ფირცხალავეები არიან, „ნაცმო“ ერთგულები, გავექანო და დაგზოცო თუ მე უნდა გავხდე მათი წერა?

სუს-ი, კუდი თუ ყვლებრა, მერას მამრთხილები, რა უსაშველო გჭირს, შიგნით და შინითვე ვერ მოგიგვარებია? – ეს განაცხადი იმას მაგონებს, მე შნი არ მაქვს და მდიდრი, მისცხეთო!...

ძალიან მოკრძალებულად

ვინც ახლა გვყავს, ამჯერად უფრო გალესილები... საინტერესოა, ჩვენ, მრავლისმომსწერ საზოგადოებას „დე-ჟაჟიუ“ გვჭირს თუ გონებრივად ჯანზედ ვერ ვართ?

უწყინარი შეკითხვა მაქვს: ტელეგრამ-არხები იტყობინებინ, რომ 21 სექტემბერს ერევანში მოხდა რამდენიმე ასეული უკრაინის მოქალაქის დაკავება. ქვეყნის პოლიცია კონტრდაზვერვასთან კოორდინირებულად მუშაობს – გამოვლინდა ქვეყანაში ლტოლვილების საფარქვეშ შემოგზავნილი და მოქმედი 270-მდე უკრაინის სამხედრო დაზვერვისა და უსაფრთხოების სამსახურის აგენტები.

გარდა ამისა, აივანებს 150-მდე ადგილობრივი სომეხი მოქალაქე, რომლებიც იზიარებდნენ ანტი-რუსულ პოზიციას, და რომელთა მიზნები და ამოცანებია, მიაღწიონ დესტაბილიზაციას ერევან-

სუს-ის ანალოგიური შინაარსის განცხადების ფონზე. გემართებს ყურადღება და სამართალდამცავი ორგანოების სრული მობილიზაცია. ჩვენ გვახსოვს სააკაშვილის კონტინენტით მოგზაურობის პერიოდში, 2021 წლის 28 სექტემბერს კიევი-თბილისის ავიარეისით ჩამოფრენილი ოცზე მეტი უკრაინელი ბოვეიკის სამშობლოში უკან დაბრუნების ფაქტი.

არ არის გამორიცხული, უკრაინული აგენტურის ნაწილი საქართველოში სომხეთიდან შემოვიდეს. არაა გამორიცხული, თავის დროზე შემოსული აღნიშნული აგენტურა უკვე იმყოფებოდეს საქართველოში. ქვეყანაში მიმდინარე პოლიტიკური პროცესები, სააკაშვილის მოწოდებები მეტყველებენ იმაზე, რომ გამოუცხადებელი ომის უკანასკნელი ბრძოლის ხაზი გახსნილად აქვთ გამოცხადებული. იმე-

ადრული იქნება სისხლის სამართლის საქმეები შემდეგი მუხლებით: სამართალდამცველებზე თავდასხმა, ნარკოტიკული ნივთიერებების შენახვა/გასაღება და სხვა.

ამ 57-დან – 44 ჩამოვიდა საფრანგეთიდან, ხოლო 13 – საქართველოდან. ნიშანდობლივია, რომ უკრაინელების დაკავება/დაპატიმრება მოხდა სომხეთში, რომელმაც დეკლარირებულად განაცხადა თავის დისტანცირებაზე რუსეთისა და ორგანიზაცია ODKB-დან. რამდენი შემოგზავნილი უკრაინელი აგენტი თუ მათი სპეცსამსახურების კადრის ოფიცერია საქართველოში. იმედია, ამის შესახებ ჩვენი შესაბამისი ორგანოები საქმის კურსში არიან.

რა ვქნა, მხარე ვარ და სახელად საქართველო მქვია!

რეალისტი ვარ! არ მომწონდება ერთი ხაზის გატარება – რომ არა საქართველოს დღევანდელი გაწონასწორებული ხელისუფლება, მე ამ სიტყვებს ვერ დავეწრდი და თქვენ ვერ წაიკითხავდით, უსახელო სამშო საფლაგო ვიქნებოდი ჩაყრილები...

ერთი რამ არ მესმის და ვერც ვერასოდეს გავიგებ – ომი რატომ უნდა გერჩივნოს მშვიდობას?

ჩემო პატივცემულებო, ხუმრობით დაგვიწყე, მაგრამ, სამწუხაროდ, სახუმარო არაფერია!

დიდ პატივს ვცემ მოშესაც, სედრაკასაც და ივან ივანიჩსაც, მაგრამ ჩემი საქართველო თავს მირჩევნია!

ცნობილი სიტყვებია: „როდესაც ნაცისტებმა წაიყვანეს კომუნისტები, მე გაეწუმდი, რადგან მე არ ვყოფილვარ კომუნისტი; როდესაც ნაცისტებმა წაიყვანეს პროფკავშირელები, მე გაეწუმდი, რადგან მე არ ვიყავი პროფკავშირელი; როდესაც ნაცისტებმა წაიყვანეს ებრაელები, მე გაეწუმდი, რადგან მე არ ვყოფილვარ ებრაელი. კათოლიკეებზე გადავიდნენ, და ხმა არ ამომიღია, რადგან კათოლიკე არ ვყოფილვარ... შემდეგ მე მომადგინე... და აღარავინ იყო დარჩენილი, რომ ხმა ამოელო...“

მონოლოგი ცოტა ვრცელია, მაგრამ ეს ამონარიდი, ვფიქრობ, საკმარისია...

რიგითი ქართველი ვარ, სხვა არავინ!

თავში ვთქვი და გაეშლი – მომე ძიამ ქალიშვილს უთხრა: შვილო, შე ვირიშვილო, იგეთს უნდა დანებდეს, მერე რომ მაცივარს ვიღაც სხვა ათრევდესო... ის აღარ უთქვამს, მაცივრის თრევას კიდევ რა შეიძლება მოჰყვეს...

მე მიითმავს და მავანავა ბაიბოს – საქართველო აღარ არის ის საქართველო, რომელიც ჟურჯიფორასაპიტი მიფავავა მარჯვენა მხარეში თავი დამგვს!

საქართველო ცოცხალია, ის რეაბირავს გარე გამოვიანებალავა და თან ავიხომავს მავანავა!

მიითმავს მე – საქართველო ცოცხალია!

ნიკოლაუშვილი

მინდა, მრუდ სარკე გავასწორო, ზაფრა ავარიდო გაოგნებულ მდგომარეობაში მყოფ საქართველოს მოქალაქეებს, მაგრამ გამეგები სად ვეძიო, ყველა ხომ ვერ კითხულობს ჩემს სიტყვებს...

ძალიან არ მომწონს რაღაც და სახელსაც ვერ ვარქმევ! მუშინია და ვერ ვარქმევ!

უკაცრავად და, ჰაერში სამშობლოს დაღატაკის სუნიც ხომ არ ტრიალებს, მით უფრო, რომ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსსა თუ საქართველოს კონსტიტუციაში ასეთი მუხლი წინსწრებით გააქრეს?

რა ვიცით, მოჩვენებები დამეწყო ვითომ?

მე, ამ ციდა ქალმა, საქართველოსთან ერთად გამოვიარე ყველა ის უბედურება, რასაც საქართველოს სირცხვილი დავარქვი და არ მინდა, კვლავ იგივე განმეორდეს!

მიუხედავად იმისა, რომ სხვა მოცემულობა და ვითარებაა, ზოგი რამ საოცრად ჰგავს 90-იანი წლების „მხედრონისა“ და „გვარდიის“ ჩამოყალიბების პროცესს. მაშინაც გვყავდნენ „ტიკლიმიკლი“ ქალები და კაცები; მაშინაც გვყავდნენ „ურა-პატროიტები“; მაშინაც გვყავდა ყველა ისინი,

ში საპროტესტო აქციების დროს და „მაიდანის“ სცენარის მსგავსად, მოახდინონ ძალოვნებისა და მშვიდობიანი მოქალაქეების მკვლელობა. ГУР-ისა და СБУ-ს მიერ შემოგზავნილ კონტინენტს წარმოადგენენ 25-დან 40 წლამდე ქალები და მამაკაცები, პროფესიონალი აგენტები.

მამაკაცების ძირითადი ფუნქციაა – მოახდინონ ბრბოს სამოქმედო კოორდინაცია ვითარების გამძაფრების მიზნით. ქალები ახდენენ იარაღისა და თვითნაკეთი ფეთქებადი მოწყობილობების ე.წ. „ჩაღებებს“ („закладки“), რომლებიც წინასწარ შეისყიდეს ადგილობრივი მოსახლეობისაგან.

ერევნის ორგანიზებული დანაშაულებრივი დაჯგუფებები ნაწილობრივ მხარს უჭერენ უკრაინულ აგენტურას. უახლოეს დღეებში (თუ არა საათებში) მოსალოდნელია პროვოკაციები რუსეთის საელჩოსთან, ასევე ზეარტონციის აეროპორტში. აღნიშნული ინფორმაციის წყაროების მონაცემებით, ამ დროისთვის ადგილობრივი ხელისუფლება აკონტროლებს სიტუაციას.

ჩვენთვის ყოველივე ეს მნიშვნელოვანი და საყურადღებოა

დია, ჩვენც მზად ვართ ამისთვის.

არ მინდა, ზედმეტი ვთქვა, მაგრამ სიტუაცია რომ მაიმულებს, ვის მოვკითხო პასუხი? ვერ გავიგე, რაც ერევანს ეპატიება, თბილისისთვის მომაკვინებელია?

ჩემს გარდა არავინ ფიქრობს, რომ თბილისი, ფაქტობრივი საქართველო, ვიღაცას სათამაშო თოჯინად ეჩვენება თუ უნდა, რომ ასე იყოს?

ამასწინათ ვთქვი, უკრაინა სიტუაციური მძევალია-მეთქი. ჩვენ ვინ ვართ? არავის უნდა აღიარება რომ სიტუაციური კი არა, საკვირველად „გაფორმებული“ მძევალია საქართველო! დიახ, გაფორმებული, რადგან პირდაპირ ჩაგვაწერინეს კონსტიტუციაში საკუთარი ხელით, რომ ნატო და სხვა პოლიტიკაინაციების მძევლები ვართ!

იტყვი – ცუდი ხარ, არ იტყვი – იდიოტი!

რატომ არ ვყვიროთ, რომ: ერევანში დაკავებულია უკრაინის 57 მოქალაქე, აქედან ოთხი ქალბატონი – თავდაცვის სამინისტროს დაზვერვის მთავარი სამმართველოს კადრის (!) თანამშრომელია. უკრაინის რვა მოქალაქეს უკვე წაუყენეს ბრალი და მათ მიმართ

სახელმწიფო გადაბრიალების მსდლოვის შეკვეთების და შესრულების ქვეყნის გარეთ არიან

გვესუბრება „ქართული დასის“ დამფუძნებელი ჯონი ბაღატიანი:

— ბატონო ჯონი, სუს-ის განცხადებით, საქართველოს ტერიტორიაზე და მის ფარგლებს გარეთ მოქმედი გარკვეული ჯგუფი ოქტომბერ-დეკემბერში ქვეყანაში დესტაბილიზაციასა და არეულობის მოწყობას გეგმავს.

— ოქტომბერ-დეკემბერში კი არა, ოპოზიციას გადატრიალების მცდელობა 2012 წლიდან აქვს — მას მერე, რაც ძალაუფლება დაკარგა. მეორე მხარე წელიწადი, ამოდ ცდილობენ, ხელისუფლებაში ძალადობრივი და არა არჩევნების გზით მოვიდნენ. ეს არც გათვალისწინებულა, რადგან მთავარი ავტორიტეტი, რეპუტაციაა, რაც მიწასთან არის გასწორებული. პარადოქსია, მაგრამ თორმეტი წლის მერეც საზოგადოებას მათ მიმართ ზიზღი, სიძულვილი არ განულებია. ასე რომ, ხალხი მათ აღარ გაჰყვება. ქუჩაში მათ გამოყვანას და პარლამენტში, ან სადმე სხვაგან შეჭრას ოპოზიციის ვერ შეძლებს. ამის პერსპექტივა ნულია.

თუმცა, არსებობს სხვა პერსპექტივა — სამხედრო გადატრიალების, ვერც წოდებული პუტჩის მოწყობის მცდელობა, მაგრამ არა მგონია, ძალადგანი სტრუქტურების გადაბრუნება შეძლონ. მათ შესაბამისი გავლენები არ აქვთ, მაგრამ ოპოზიციის პატრონებს — ტრანსგენდერულ კოლექტიურ დასავლეთს ამის გაკეთება არ გაუჭირდება. მათი მთავარი კერა და საფიცარი ხომ ტრანსგენდერობაა. დას, სწორედ ტრანსგენდერული კოლექტიური დასავლეთისგან მოდის ხელისუფლების დამხობის შეკვეთა. იცით, რატომ სურთ ხელისუფლების დამხობა? — იმიტომ, რომ მან უარი განაცხადა დასავლეთის დაკვეთის შესრულებაზე — რუსეთთან სამხედრო დაპირისპირება დაეწყო. იქ დაუმორჩილებლობა ყველაზე დიდ დანაშაულად მიიჩნევა, რაც სხვა ქვეყნებისთვის ცუდი მაგალითია. დასავლეთი სულ რომ დაიქცეს, არავითარ შემთხვევაში უკან არ დაიხვეს და ყველანაირად შეეცდება საქართველოს დასჯას იმ დაუმორჩილებლობის გამო, რაც მთავრობამ ომში ჩაბმავს მტკიცე უარის თქმით გამოიჩინა. ეს შეიძლება გადამდები იყოს. ამიტომ, თუ დასავლეთი საქართველოს არ დასჯის, ეს დაუმორჩილებლობა სხვა ქვეყნებზეც გავრცელდება. ამის სიმპტომები

უკვე გამოიკვეთა რუსეთისა და ჩინეთის ერთობლივმა ჯანყმა. დასავლეთის დომინირების წინააღმდეგ ძალიან ბევრი სახელმწიფო წავიდა: საუდის არაბეთი, მექსიკა, ბრაზილია. მათ დასავლეთის შიში ჰქონდათ, მაგრამ ახლა თავისუფლების სურვილის დემონსტრირებას საჯაროდ ახდენენ და დაუმორჩილებლობის აქტებიც იზრდება.

გადავხედოთ, რა ხდება მსოფლიოს ახალი გადანაწილების კუთხით. უკრაინაში ომს მართო ერთ რუსეთთან ორმოცდაათი სახელმწიფო აგებს. ორიოდ დღის წინ ბაიდენმა თავად განაცხადა: რუსეთს ორმოცდაათი სახელმწიფო ვებრძვიოთ. ასეა, ოღონდ ბრძოლა უკრაინის ტერიტორიაზე მიდის. ასე რომ, დასავლეთს ჰყავს ძალიან სტრუქტურებში თავისი ხალხი, რომელთა მუშევრებით შეუძლია საქართველოში სამხედრო გადატრიალების მოწყობა. უბრალოდ, აქ ორი მნიშვნელოვანი ნიუანსი იკვეთება: ნებისმიერ სამხედრო გადატრიალებას სჭირდება ფასადი — ქუჩაში 40-50 ათასი ადამიანი მაინც უნდა გამოიყვანონ. ამ რაოდენობის ხალხის შეკრება ოპოზიციას არ ძალუძს. დასავლეთის ლიდერებსაც ისე გაუჭირდება, რომ კუბილიუსი მათ პირდაპირ უკვითავს: ვეროკავშირში მიგიღებთ, ოღონდ თქვნი მთავრობა შეცვალეთო. ბევრს, მათ შორის ახალგაზრდებსაც, მართლაც უნდათ ვეროკავშირში გაწევრიანება, რადგან ისევე იმ ძველ ორგანიზაციად აქვთ წარმოდგენილი, რომელთანაც ღირდა ურთიერთობა, სადაც მძლავრობდა ეკონომიკა, იყო სიტყვის თავისუფლება, დაცული იყო ადამიანის უფლებები და ასე შემდეგ. ახლა ეს ყველაფერი მოკვდა. ვეროკავშირის თავის კუბი-

და და სამხედრო გადატრიალების მცდელობას გაუძლებს?! ეს ძალიან სახიფათო თემაა. მაფიქრებს ის, რომ ხელისუფლება პრევენციულ ზომებს არ იღებს. სუს-ის განცხადება კი არის ერთგვარი პრევენცია, მაგრამ მუქის გაკეთებაა საჭირო. ეს ნაბიჯი ნამდვილად გონივრული, სწორი იყო, მაგრამ პირველ აკორდს მომდევნო უნდა მოჰყვებოდა, გაგრძელება კი არ ჩანს. ვახსენებ, რომ სამხედრო გადატრიალებას გარე ფასადზე ხალხის გამოყვანა სჭირდება. თუმცა, დასავლეთი შეიძლება ხალხის გამოყვანის გარეშეც წავიდეს გადატრიალების მოწყობაზე. მაგალითად, უკრაინაში სწორედ ასე გააკეთეს — იქ ფასადი ვერ შეიქმნა. პირველ დღეებში მაიდანზე კი შეიკრიბა ბევრი ხალხი, მაგრამ მერე, მხოლოდ დაქირავებული — 200-300-კაციანი შეიარაღებული რაზმები იდგნენ. უკრაინაში გადატრიალება ხელისუფლების უნაითობამ გამოიწვია. ის თანმიმდევრული რომ ყოფილიყო და იანუკოვიჩსაც ძალიან სტრუქტურებისთვის არ ევალაბა, გადატრიალებას არ დაუშვებდნენ. აი, ეს გამოიწვია პრეზიდენტის ორ სკამზე ჯდომამ, დასავლეთთან მცდარი პოლიტიკის წარმოებამ. იანუკოვიჩს დაპირდნენ, რომ გადატრიალებას არ მოახდენდნენ, თუმცა ორ დღეში მისი მკვლელობა დაგეგმეს. ეს არაშადა რუსებმა შეიფარეს. მე თუ მკითხავთ, მოსკლავი იყო — მშვიდი ქვეყნის პრეზიდენტი ოქროში იხრჩობოდა და ოქროს უნიტანებზე ისაქმებდა.

მადლობა ღმერთს, ჩვენ ასეთი ხელისუფლება არ გვყავს. საქართველოს ხელისუფლება, განსაკუთრებით ბოლო ორი წელიწადი, აბსოლუტურად პასუხისმგებელიან, გონივრულ, რაციონალურ და, რაც მთავა-

თვალს ვადევნებ, იმ განწყობებსაც ვაკვირდები, რაც პოლიტიკურ ელიტაშია და კარგად ვიცი: არეულობის შემთხვევაში, აქ რუსული არმია ისე შემოიჭრება, თვალს არ დაახამბამებს და მერე დიდხანს ვეღარ გავიყვანთ. ვინმეს უნდა თბილისში რუსული არმიის შემოსვლა?! თუ ჭკუით არ ვიქნებით, ნამდვილად შემოვლენ.

ტრანსგენდერული კოლექტიური დასავლეთი აგონიაშია. ხომ ხედავთ, ქართული ოპოზიციის როგორი გაკოტრებულია, ასევეა მათი პატრონებიც. ოპოზიციის ფიქრობს, რომ ტორპედოს როლს შეასრულებს, დესტაბილიზაციას გამოიწვევს და მერე ახალი შემონახული სახეებით არენაზე გამოჩნდება. მაგრამ თავად კოლექტიური დასავლეთი იმდენად გაკოტრებულია, ლიდერები კი აშშ-ის პრეზიდენტის თამალობით ნილაპამოხსნილები, რომ ეჭვი შეპარება, ეს გამოუვიდეთ. თუმცა, მომხრე ვარ, ამ კუთხით პრევენციანე ვიმუშაოთ. მით უმეტეს, რომ უსაფრთხოების გამოწვევები, ასევე, რეგიონში რისკები გაზრდილია არამხოლოდ საზოგადოებრივი ნაზირის მხრიდან, რომელიც საკუთარ თავს ოპოზიციას ეძახის, არამედ, ზოგადად, მსოფლიოში მიმდინარე პროცესების გამო. ასეთ დროს ქვეყნის ნჯღრევა არ ივარგებს. მიუხედავად იმისა, რომ უსაფრთხოების გამოწვევები გაიზარდა, პარადოქსია, მაგრამ ახალმა რეალობამ ახალი შესაძლებლობების ფანჯარა გააღო საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის, სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების, მდგრადი უსაფრთხო პოლიტიკური სისტემის შექმნის თვალსაზრისით, რაც აუცილებლად უნდა გამოვიყენოთ.

— ადრე ოპოზიციის ხელისუფ-

ლიუს-კრამონ-ფოტივიანად ნიღბები ჩამოსდგრა.

კვირობა, ნოემბერ-დეკემბერში საქართველოში პუტჩის მცდელობა იქნება. ვიცი, ვინც შეიძლება, ეს გააკეთოს — მოქმედებას ისინი დაიწყებენ, ვისგანაც ხელისუფლება ამას ყველაზე ნაკლებად მოელოს.

გავიხსენოთ, რა მოხდა აგენტების კანონთან დაკავშირებით, რომელიც რუსულ კანონად მონათლეს. თქვენ გჯერათ, რომ ეს პროცესი ქუჩაში მორბენალმა ოცმა თვალზე გადმოკარკულმა ადამიანმა გააჩერა?! არა, ბატონებო, ხელისუფლება შეგნიდან გატყდა. ამ ხელისუფლების „ერთიანობა“ ქვეყნისთვის საჭირო კანონის მიღებას ვერ გაუშვალა-

რია, პატრიოტულ გადაწყვეტილებებს იღებს, რასაც მხარს უჭერს და ვაფასებ. ოღონდ ეს მუხტი ბოლომდე უნდა შეინარჩუნოთ და გადატრიალება არ დაუშვათ. მეორე მნიშვნელოვანი ნიუანსი რაც შეეხება, ეს ქვეყნის დამხობის მოსურნეებმაც უნდა იცოდნენ: შეიძლება გადატრიალება ბოლომდე არც იყოს მისული, რომ თბილისში რუსები შემოვიდნენ. თუ რუსეთმა დაინახა, რომ აქ სამხედრო გადატრიალება მიდის, მაშინვე გეზს აქვთ აიღებენ. მათ ხომ თქვენს მაიდანის მოვლენების მერე: სამხედრო ინტერვენცია რომ არ განვაზოციოთ, ამით დიდი შეცდომა დაუშვით, ასე აღარ მოვიქცევითო. რუსულ მედიასაშუალებებს

ლების მშვიდობიანი გზით შეცვლაზე საუბრობდა, ახლა კი იარაღის გამოყენებასაც არ გამოირიცხავენ...

— საქმი ის არის, რომ გადატრიალების მცდელობის შემკვეთებიც და შემსრულებლებიც ქვეყნის გარეთ არიან. ასეთ დროს ქვეყნის გარედან იწყება ძალიან სტრუქტურებთან, მინისტრებთან მუშაობა. თუ მინისტრი მოლაპარაკებაზე არ მიდის, მაშინ ამ საქმისთვის მოადგილეებს იყენებენ. როცა სიგნალს მიიღებენ, სამი-ოთხი კაცი, მათ შორის, მოადგილეც, მინისტრთან შედიან და მას ბორკილებს ადებენ, თან ეუბნებიან, რომ უნდა გადადგეს. ეს კულინგში ხდება, შეგნით მწიფდება. დააკვირდით, „ქართულ ოცნებას“

აგენტების კანონი კენჭისყრაზე რომ გაჰქონდა, განა იცოდა, რომ სერგეევსკო მის წინააღმდეგ წავიდოდა და კანონს მხარს არ დაუჭერდა?! თანაც, ეს კომპეტენტური ადამიანი იტყვოდა, საკითხში ვერ გავერკვივო! ანდა, ვის ეგონა, რომ კანონს პირველი მოსმენით მხარს დაუჭერდნენ და მეორე მოსმენაზე მათივე წევრები კანონს ჩაუგდებდნენ და ბზარი გაჩნდებოდა?! ეს ვინმემ იცოდა წინასწარ? რა თქმა უნდა, არა. აი, ასეც ხდება. ვიმეორებ, საქმის ბოლომდე მივყავან ვერ შეძლებენ, მაგრამ ასეთი ნჯღრევა, რუსების შემოჭრა არ გააწვობს, რადგან ქვეყანა ვითარდება და ეს პროცესი წინსვლას ძალიან შეაფერხებს.

აღსანიშნავია პრემიერ ღარიბაშვილის სწორი ნაბიჯები არამართო საგარეო პოლიტიკური კურსის, უსაფრთხოების თვალსაზრისით, არამედ ეკონომიკური კუთხითაც. იგი ძალიან მართებულად და ფრთხილად მოქმედებს. ახლა დროა, ქვეყანა წინ წავსიოთ, ბიუჯეტი და ხალხი გავამდიდროთ, რათა მან ცოტა ამოისუნთქოს. რად გვინდა ჩვენ რუსების მიერ აცილებული სამხედრო გადატრიალება?! ჩვენ თავად უნდა მოვაგვაროთ ეს საკითხი. სამხედრო გადატრიალების მცდელობა, როგორც უნდა განვითარდეს, ყველა შემთხვევაში ჩვენს სუვერენიტეტს დაარტყამს. ეს ქვეყნის დამამხრუტებელი იქნება. ოპოზიციამ უნდა იცოდეს, რომ ტყუილად იფაფხურებს — ქვეყნის დანგრევა მაინც არ გამოუვა. პუტჩის შემთხვევაში, არ ვიცი, ამერიკელები საიდან შემოიჭრებიან, მაგრამ რუსებს აქვე ცხინვალისგან შეუძლიათ შემოსვლა. ხომ არ დაგვაიწყვდა, როგორ აიღეს ორ საათში თოფის გასროლის გარეშე სენაკი და ზუგდიდი.

— სააკაშვილზე რას იტყვით, მან სასამართლო პროცესზე განაცხადა: უწყვეტი აქციები უნდა დაეიწყო.

— სააკაშვილი არასერიოზული კაცია. იგი უკვე ქვეყნის გარედანაც ჩამოწერეს. მისი რესურსად გამოყენება დღის წესრიგში არ დგას. აქ სხვა რამეა გეგმაში. მის ხელისუფლებაში დაბრუნებას არავინ განიხილავს. თუმცა, მისი ფულის რესურსი, ელექტორატი, რა თქმა უნდა, გამოყენებული იქნება.

— საუბრის დასაწყისში ახსენით, დასავლეთი დაუმორჩილებლობისთვის გესჯისო. ეს სტატუსის არმოცემამდე ხომ არ გამოხატება?

— სტატუსი ნამდვილად ჩვენი დასჯის ნაწილია და იმიტომაც არ მოგვცეს, თორემ მსოფლიოში ყველაზე კორუპირებულ, ყველაზე ოლიგარქიულ, სასამართლო სისტემის არმქონე ხელისუფლებებს — უკრაინას და მოლდოვას მიანიჭეს და ჩვენ — არა. ახლაც არ მოგვცემენ და სრულიად შესაძლებელია, ეს თარიღი პუტჩს დაუმიზნონ. თუმცა, მაგასაც ვნახავთ, რა გამოუვათ.

თამარ შველიძე
555 23 28 24

ჩვენი განვითარების ბუნებრივი გზა სამხრეთკავკასიურ ერთობაშია

„საერთო გაზეთის“ სტუმარია საერთაშორისო ურთიერთობების სპეციალისტი, პოლიტოლოგი ირაკლი შოგვაძე:

ყარაბაღის კონფლიქტი 1987-88 წლებში დაიწყო. ისევე, როგორც აფხაზეთის, ცხინვალის, დნესტრისპირეთის, ფერგანის კონფლიქტები. ეს იყო გორბაჩოვის გუნდისა და სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტის მიერ მართული პროცესი, საბჭოთა კავშირის დაშლის გეგმის ნაწილი. 60-იანი წლებიდან არნახულად გამძვინვარებულმა მოსკოვის პარტიულმა ელიტამ, საგარეო ვაჭრობაში ჩართულმა ჩინოვიანებმა და სუკ-მა გადაწყვიტეს, სოციალისტური წყობა გაეუქმებინათ, რათა კაპიტალიზმის განხორციელება დაეწყო. ამისთვის აქტივებიც ეყიდათ და ხალხის ხარჯზე კარგი ცხოვრება მოეწყოთ. ამისთვის საჭირო იყო რესპუბლიკებში რადიკალური ნაციონალური ძალების კულტივირება, კონფლიქტების გაღვივება და არსებული მმართველი წრეების დისკრედიტაცია, მათი სახელმწიფოს და ეკონომიკის მართვაში გამოუცდელი, აგრესიული ნაციონალისტური ძალების ჩანაცვლების მიზნით.

ამ ყველაფერს ცენტრირებული აჩქარების ეფექტი უნდა გაემძვინვრებინა და საზოგადოებრივი აზრი საბჭოთა კავშირის დაშლისკენ გადაეხარა. ამას „პერესტროიკა“ დაარქვეს. სწორედ ამ პროცესების ნაწილი იყო ყარაბაღის კონფლიქტიც. 1991-94 წლებში კონფლიქტმა სრულმასშტაბიანი ომის სახე მიიღო და რუსეთის სამხედრო დახმარების წყალობით, სომხეთმა მთიანი ყარაბაღის ავტონომიურ ოლქსა და აზერბაიჯანის კიდევ 7 რაიონზე კონტროლი დაამყარა. მას შემდეგ დაწყებულმა სამშვიდობო მოლაპარაკებებმა, კერძოდ, ეუთოს „მინსკის“ ფორმატმა, რომელშიც შედიოდნენ: რუსეთი, აშშ, საფრანგეთი, იტალია, გერმანია, თურქეთი, ფინეთი, შვედეთი, ხელშეწყობა შედეგი ვერ დადო.

აზერბაიჯანი სამშვიდობო მოლაპარაკებების გზით ცდილობდა, დაებრუნებინა თავისი ტერიტორიები, პირველ რიგში - მთიან ყარაბაღს გარეთ ოკუპირებული 7 რაიონი. არსებობს „ოუტუბუზი“ ვიდეო, სადაც ლუკაშენკო სომხეთის მაშინდელ პრეზიდენტ სერჟ სარგსიანს ეუბნება, რომ აზერბაიჯანი 5 მილიარდ დოლარს გადაუხდის შეთანხმებაში, მაგრამ სარგსიანი უარს ამბობს. შემდეგ, 2018 წელს, დასავლეთის მიერ მხარდაჭერილი სახელმწიფო გადატრიალების შედეგად, პრო-

დასავლური ჟურნალისტი ნიკოლ ფაშინიანი მოდის ხელისუფლებაში. ვფიქრობ, ფაშინიანი შეგნებულად აკეთებდა ისე, რომ ყარაბაღი მთლიანად დაეთმო და როგორც ვხედავთ, დათმო კიდევ. საქმე ის არის, რომ სომხეთს, 1998 წლიდან შემდეგ, ეგრეთ წოდებული ყარაბაღის კლანი მართავდა. რობერტ ქოჩარიანი და სერჟ სარგსიანი სწორედ ამ კლანის წარმომადგენლები იყვნენ. გამოდის, რომ ამ კლანს დასაყრდენი გამოეცალა. გარდა ამისა, აზერბაიჯანი, როგორც ვთქვით, დიდ ფულს იხდიდა კონფლიქტის მოგვარებაში - ესეც შეიძლება ფაქტორი იყოს. და კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი მომენტი: ყარაბაღის კლანი მთლიანად რუსეთის მოკავშირეა. სომხეთის სახელმწიფოებრივი ინტერესებიდან თუ შეეხება, ყარაბაღის გამო სომხეთი გამოაკლდა თითქმის ყველა რეგიონალურ მსხვილ პროექტს. მაგალითად, ის მილსადენები, რომელიც საქართველოზე გადის, რომ არა კონფლიქტი, სომხეთზე გაივლიდა, რადგან სწორედ სომხური მარშრუტი იყო უფრო მოკლე. ამას გარდა, სომხეთს უწყვეტად დიდი სახსრების დახარჯვა სამხედრო სფეროში. შედეგად, მივიღეთ 2020 წელს 44-დღიანი ომი, შედეგად, აზერბაიჯანმა გაათავისუფლა თავისი შვიდი რაიონი, მთიანი ყარაბაღის ნაწილი და ახლა კიდევ ერთდღიანი ოპერაცია ჩატარდა, როდესაც მთიანი ყარაბაღის მთელ ტერიტორიაზე აღდგა აზერბაიჯანული კონტროლი. სომხეთის არმია კი წინასწარ გაიფანჯნა ყარაბაღიდან და იქ მხოლოდ ყარაბაღელების 10 000-კაციანი შენაერთი დარჩა.

ამკარაა, რომ ფაშინიანმა დემონსტრაციულად არაფერი გააკეთა ყარაბაღის დასაცავად, რაც მთავარ ნიშნებს იმაზე, რომ მას ყარაბაღის ჩაბრუნება გადაწყვეტილი ჰქონდა. მაგრამ აქ ისმის კითხვა, თუ ეს გადაწყვეტილება ჰქონდა მიღებული, რა საჭირო იყო ამის სამხედრო გზით გაკეთება. ყარაბაღის გადაბრუნება მშვიდობიანად შეიძლებოდა, მსხვერპლის გარეშე. ამ კითხვებს აუცილებლად დაუსვამენ ფაშინიანს. აზერბაიჯანის მიერ მთიანი ყარაბაღის და აზერბაიჯანის 7 ოკუპირებული რაიონის დაბრუნებით ტერიტორიული მთლიანობის პრინციპმა გაიმარჯვა.

დასავლეთის ინტერესი კავკასიის ქვეყნების კონფლიქტში

- ყარაბაღის საკითხის გადაჭრა რეგიონში ხელსაყრელი გეოპოლიტიკური ვითარების შექმნის გამო მოხერხდა. ვგულისხმობ იმას, რომ რეგიონის დიდი სახელმწიფოები: რუსეთი, თურქეთი და ირანი შეთანხმდნენ სამხრეთ კავკასიაში ერთობლივი, კოორდინირებული მოქმედებების გეგმას. ეს შეთანხმება გულისხმობს რამდენიმე საკითხს: ისინი არ დაუშვებენ დიდ ომს სამხრეთ კავკასიაში, არ იმოქმედებენ ერთმანეთთან, ტერიტორიული მთლიანობის საკითხი იქნება იმპერატიული პრინციპი, სამხრეთ კავკასიიდან ყველა გარე ძალა იქნება განდევნილი. გარე ძალებში იგულისხმება აშშ, ევროკავშირი, ისრაელი, პაკისტანი, ინდოეთი. ამასთან, ირანის პრინციპული პოზიციაა, რომ საზღვრების გადახედვა და გეოპოლიტიკური

ვითარების შეცვლა სამხრეთ კავკასიაში დაუშვებელია, რაც პირველ რიგში, ნიშნავს ზანგეზურის ექსტერიტორიული კორიდორის არდაშვებას, რადგან ეს ირანს სომხეთ საქართველოს, ანუ შავ ზღვაზე გასასვლელს უკეტავს.

დასავლეთი ცდილობდა ამ კონფლიქტში სტატუს-კვოს შენარჩუნებას, მაგრამ არ გამოუვიდა. ახლა კი ითხოვს ფაშინიანი ფრანგი სამშვიდობოების შესვლას ყარაბაღში, მაგრამ ეს საკითხი უკვე აზერბაიჯანის გადასაწყვეტია და ისინი პროსომხურ საფრანგეთს არ შეუშვებენ, საერთოდ, არავის არ შეუშვებენ თავიანთ ტერიტორიაზე.

ამჯერად გამარჯვა ტერიტორიული მთლიანობის პრინციპმა, რაც უდავოდ კარგია. ახლა დარჩა აფხაზეთისა და ცხინვალის საკითხის მოგვარება და რეგიონში ხანგრძლივი მშვიდობა დაისადგურებს. მშვიდობა კი განვითარებისა და მზარდი კეთილდღეობის აუცილებელი საფუძველია.

საქართველოს როლი „კავკასიური სამხრეთის“ ქვეყნებში

ვხედავთ, რომ ათი წელია, არ გვიოძნია. ხელისუფლება ეკონომიკის საკითხებში ციდან ვარსკვლავებს ნამდვილად ვერ წვევებს, ეკონომიკური განვითარების გეგმაც კი არ აქვს, მაგრამ მხოლოდ ამ მშვიდობის გამო, ქვეყანა მინც წინ მიდის. მთავრობას რომ სუვერენული ეკონომიკური პოლიტიკა ჰქონდეს და არ რჩებოდეს ნეოკოლონიალურ სისტემაში, რომელიც „ვაშინგტონის კონსენსუსის“ სახით გარედან თავს მოგვახვეის, ორ-სამჯერ მეტი ტემპი გვექნებოდა. ამაზე ბევრი მაქვს ნამუშევარი. ციფრებით დავადასტურებ, რომ 5-6 წელიწადში ეკონომიკის გაორმაგება თავისუფლად შეიძლება, თუ სუვერენულ ეკონომიკურ პოლიტიკას ვაწარმოებთ, ეს კი ყველაფრის გაორმაგებას ნიშნავს: ხელფასების, პენსიების, განათლების და ჯანდაცვის ხარჯების, მეცნიერების, სპორტის, ხელოვნების და ასე შემდეგ. სამხრეთ კავკასიაში მოგვარებული კონფლიქტები დიდ ბიძგს მისცემს სამივე სახელმწიფოს ეკონომიკას. ჩნდება ახალი შესაძლებლობა ერთმანეთთან თანამშრომლობის და ჰეგემონური ინტეგრაციის.

ოცდაათი წელია, ვხედავთ, რასაც დასავლეთიდან გვიპრდებიან, მხოლოდ დაპირებაა. არავენ ჩვენს მიღებას არსად აპირებს, მართლაც გვიყენებენ ეკონომიკურად და პოლიტიკურად. ევროკავშირში რომ მივიღოთ, აქეთ უნდა დაგვეხმარონ და რად უნდა ახლა ეს ბრისუსელს?! რომ დავთვალთ, ყოველ წელს 12 მილიარდი დოლარის სარგებელი აქვს ევროკავშირს საქართველოსგან: 300 000 ადამიანი მესამედ ფასში მუშაობს ევროპის ეკონომიკაში, ქართულ საბანკო სფეროში ევროპული კაპიტალი ზემოეგებებს შოულობს, საგარეო ვაჭრობაში 2-მილიარდანი მეტობა აქვთ, 30 წელია, აქედან გააქვთ ფოლადი, ფერადი ლითონი, ანტიკვარიატი, რესურსები იაფად. ამ სისტემას ეგენი არ მოშლიან, თანაც ექსტერიტორიულად არ მივიღებენ წევრად, თურქეთსაც კი უარს ეუბნებიან, უკვე 50 წელია. სამხედრო

ასპექტს რაც შეეხება: მამი, მამიო, გვიპრდებოდნენ და ფინეთი-შვედეთის მაგალითმა აჩვენა, რომ ნატო-ს წევრობას სულ არ სჭირდება თურმე მამი. ნატო-ში რომ მივივლოთ, რუსეთის წინააღმდეგ ტორპედოს როლს ვეღარ მოგვარებენ, როგორც ეს 2004 და 2008 წლებში გააკეთეს, როგორც ეს უკრაინას გაუკეთეს. ნატო-ს წევრი რომ გავხდეთ, რუსეთთან ჩვენი ომი გამოირიცხება, რადგან მაშინ ნატო-ც უნდა ჩაერთოს. ჩვენი განვითარების ბუნებრივი გზა სამხრეთკავკასიურ ერთობაშიაა. მე ვსაუბრობ სამხრეთკავკასიურ სამეულზე: საქართველო-სომხეთი-აზერბაიჯანის ზომიერ ინტეგრაციულ მოდელზე. ჩვენ ვამბობთ, „მინი ეკონომიკური სამხრეთი“. ეს იქნება საერთო ბაზარი, ერთიანი საგადასახადო და საბაჟო სივრცე,

კომპანიათა რეესტრი, ერთობლივი განვითარების ბანკი, საერთო ენერგეტიკული და სატრანსპორტო-ლოგისტიკური ქსელები, თუ გნებავთ, საერთო ჩემპიონატი ფეხბურთში. ეს 17-მილიონიანი ბაზარი იქნება, ბევრი პროდუქტის წარმოება რენტაბელური გახდება, გადაწყვეტილებები კი მხოლოდ კონსენსუსის გზით მიიღება. ეკონომიკური ფუნქციების ჰეგემონური გადანაწილება ამ სამ სახელმწიფოს შორის ეფექტიანი იქნება. მეცნიერული მიდგომით, ბუნებრივი რესურსების, ადამიანური კაპიტალის, ლოგისტიკური შესაძლებლობების, რეგიონისა და მსოფლიო ბაზრის კონიუნქტურის ჯვარედინი ანალიზით გადანაწილება, თუ ვინ რას აწარმოებს და ვინ რა სფეროს ავითარებს. ზოგიერთ სფეროში კი კონკურენციაც სასარგებლო იქნება. მაგრამ 17-მილიონიანი გარანტირებული ბაზარი ნებისმიერი წარმოებისთვის, ბიზნესისთვის დიდი საქმეა.

„კავკასიური სამხრეთი“ და შრომითი ბაზარი

მსყიდველობითი პარიტეტით, ამ სამი ქვეყნის ეკონომიკა 2022 წელს 310 მილიარდ დოლარს შეადგენდა, ეს სახუმარო ციფრი არ არის. არსებობს ასევე, „ჩრდილოვანი ეკონომიკის“ წილიც. აზერბაიჯანის რესურსები, სომხური დიასპორის გავლენები, საქართველოს გასასვლელი ზღვაზე და მსოფლიო ოკეანეზე - ერთად დიდი ძალაა. აქამდე მხარეები ერთმანეთთან ღია თუ ფარულ ქიშპზე ხარჯავდნენ თავიანთ რესურსებს და ენერჯიას. ერთ ნავში ჩაჯდომა და რესურსების საერთო საქმისთვის მობილიზება დიდ შედეგებს მოიტანს. ერთ-ერთი საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციისგან ვიცით, რომ მხოლოდ მდიდარ ქარ-

თველებს უცხოეთში 50 მილიარდის რესურსი აქვთ, სომხებს და აზერბაიჯანელებს - გაცილებით მეტი. ამ თანხის ნაწილი აუცილებლად მოიხილება. ამ „სამეულში“ თავისუფლად შეიძლება ინტეგრალური ეკონომიკის პრინციპების დანერგვა. ეს უდიდესი გარღვევა იქნება, ასეთ შემთხვევაში სამხრეთ კავკასია მსოფლიოს ყველაზე განვითარებულ რეგიონად იქცევა. ცხადია, როგორც ყველა საქმეში, ამ საქმეშიც არის რისკები. მაგალითად, აუცილებელი იქნება, რომ კომპანიის 51% ადგილობრივ მოქალაქეს ეკუთვნოდეს, რათა ერთმანეთთან ჭარბი ექსპანსია გამოირიცხოს. შრომით ბაზარზე უნდა იყოს დაცული პროპორციები 80/20 ადგილობრივების სასარგებლოდ. უნდა შეიქმნას მიუკერძოებელი საერთო არბიტრაჟი, რომელიც დროთა განმავლობაში ცალკე ბიზნე-

სი იქნება და საერთაშორისო დავებს განიხილავს. „სამხრეთკავკასიური სამეულის“ პროექტი აუცილებლად გულისხმობს, რომ ამ ტერიტორიიდან არავის მიმართ საფრთხე არ უნდა არსებობდეს. უშუალო მეზობლებთან ვაჭრობაც საპრობლემოა პრინციპს უნდა დაეფუძნოს და ყველა ვექტორის მიმართულებით სატრანსპორტო კომუნიკაციები გაიხსნას.

აქვე დავებენ, რომ ცალ-ცალკე გაგვსრესენ, სამივე ერთად თუ დავეგებით - გადარჩენის მეტი შანსი გვაქვს, რადგან ძალა ერთობაშიაა. ჩვენ ვხედავთ და „თეთრი შურით“ გვმუშრს, თუ რა შედეგები მოიტანა ილჰამ ალიევის სუვერენულმა პოლიტიკამ. ჩვენ კი „ვაშინგტონის კონსენსუსის“ ნეოკოლონიალურ ჭაობში გვახრჩობენ, ხოლო საზოგადოების გახრჩუნას, დეგრადაციას, დეჰუმანიზაციას და ქვეყნის დეპოპულაციას ასეულობით მილიონს ახარჯვენ ყოველ წელს. ასე არ უნდა გაგრძელდეს.

რომ შევაჯამოთ, ყარაბაღის საკითხის გადაწყვეტა დადებითი მოვლენაა, რადგან საერთაშორისო სამართლის ტერიტორიული მთლიანობის პრინციპმა იხეიმა; მკაფიოდ გამოჩნდა, რომ სუვერენულ, ეროვნულ ინტერესებზე მორგებულ პოლიტიკას ალტერნატივა არ აქვს და გაჩნდა შესაძლებლობა სამხრეთკავკასიურ ზომიერ ინტეგრაციულ ერთობაზე სამუშაოდ. ამ პროცესის დაწყება კი ავტომატურად გულისხმობს ყველა პრობლემისა და გამაღიზიანებლის, მათ შორის, საზღვრების დემარკაციადელიმიტაციის საკითხების სამართლიან მოგვარებას.

მოამზადა ნონა ქარაქაძემ

„რისხვით მობრუნდა ცარგვალნი ჩემს თავზედაო“ — გაიფიქრა მან და პოლიტიკულუარებში კი არ მიიმალა, პირიქით, გაერო-ს დიდი ტრიბუნლიდან თავდასხმზე გადავიდა.

არა, ძმაო, რასაც მე ვუყურებ და ვუხმენ, მედა ვიქმენ უილაჯოდა!

არა, განა რამეა, ვის ვინ არ გადაუგდია, მაგრამ ასე?

ერთიხანობა ვიფიქრე, მოდი, მეც ავტორდები, ვით მეფე ლირი-მეთქი, მაგრამ მალევე გადავიფიქრე, გამახსენდა, რომ მხოლოდ მსოფლიო დონის ლენჩებისთვის არის საქართველო „ლირი, ყველასგან მიტოვებული“, სინამდვილეში კი საქართველო ციდან მოვლენილი ის უდიადესი მსოფლიო ცივილიზაციაა, რომელმაც დასაბამი მისცა დღევანდელ ადომბალებულ ე.წ. ცივილიზაციას და მას ციდანვე მფარველობენ...

ზესკენელიდან გვასწავლეს, რომ უმადურობა ძალიან ცუდი თვისებაა და უნდა დავტოვოთ ჩვენე და ჩვენში, მაგრამ თანამედროვე ე.წ. დემოკრატიული პრინციპებით, პირიქითაა, სარჩული წაღმა კი არა, უკუღმა...

ნიუ-იორკში, გაერო-ს მორიგ უმაქნის ასამბლეაზე უკრაინის პრეზიდენტთან შეხვედრაზე უარი განაცხადეს ბრაზილიისა და პოლონეთის პრეზიდენტებმა.

ბრაზილიის პრეზიდენტი რამ გადარია, თორემ პოლონეთს რომ აქამდეც უნდა ეფიქრებოდა, ჩემზე უკეთ მან იცის. დამხრჩვალს თუ იმ დასახრჩვალს რომ შეადარა უკრაინა ანჯეი დუდამ, რომელიც არაადეკვატურად იქცევა და მშველელსაც ჩაითრევს, ყველამ მოვისმინეთ. ფაქტობრივად, დუდამ დიპლომატიურ ენაზე თქვა „ერთი თქვენი ნატო-ს ჭკუაც ვატირე, მე

პირიქით, აქვებენ აქეთაც და იქითაც. პრინციპში, რუსეთს აქვებენ, თორემ უკრაინა სიტუაციური მძევალია მიზეზთა გამო და მას ვინ ეკითხება, როდის რა შეწყვიტოს. ისე გამოსდით, „სისხლი ღმარონ ვირებამო, ჭამონ ბრიგადირებამო!“

კი, ერთი ჩვენ ვიზეიმეთ რუსეთზე გამარჯვება 2008 წელს და მეორე — უკრაინა იზეიმებს 7053-ში, მაგრამ რაღაც სამარცხვინო რომ ხდება ე.წ. ნატო-ს თავს, ხომ ვხედავთ? რა უკრაინა, მთელი ნატო ებრძვის ერთ რუსეთს და ძვრას ვერ უშვებია...

ვინცხა იმისი არ იყოს, ყველაფრის საწყისი ის ხომ არ არის, რომ უკრაინის გადანაწილება ხდება (ყასიდად ვიკითხე, თორემ რა

ტურ-პატრიოტული სამხედრო შემართებითა და შესაძლებლობებით, სანამ ვირიშვებ სახმელეთო გასასვლელს არ გახსნიდით, შეჩერდებოდით?

რადგან რუსული საბრძოლო მანქანა დაიქოქა, ის აღარ გაჩერდება, ვიდრე „ა“ პუნქტიდან გასული მონიშნულ „ბ“ პუნქტამდე არ მივა!

საქმე ის გახლავთ, რომ გორბაჩოვისა და შევარდნაძის „პერესტროიკამ“ მსოფლიოს ხელახალი გადანაწილების დროს რუსეთი გვერდზე ჩააჩოჩა, ლობთაზარა ელცინმა სულ ფეხზე დაიკიდა „ბოთლა არყად“ დიდი რუსეთი და ჩამძირა ყოფილ საბჭოთა კავშირში შემავალი ქვეყნებით გაჯვრელებული თავისი ქვეყანა.

„სისხლი ღმარონ ვირებამო, ჭამონ ბრიგადირებამო!“

გენიოსობა მაგას უნდა!

რატომ მგონია პირადად მე, ერთ რიგით ქართველ მოქალაქეს ასე?

ვთქვი და ვიმეორებ: მინდა, რომ გაყინულ აზროვნებაში რამენაირად ღვინობას მივადწიო, რადგან ეჭვის საფუძველი მაქვს. მაგალითად, უნგრეთის დეპუტატმა ლასლო ტოროცკიმ პოლონეთს დამოუკიდებლობის დღე საკმაოდ უცნაურად მიულოცა: „დღეს პოლონეთის დამოუკიდებლობის დღეა. დემეტრე დალოცოს პოლონეთი! მომავალ შეხვედრამდე უნგრეთ-პოლონეთის საზღვარზე!“ ხომ არაფერი გეუცნაურათ?

რაც მე რუკას ვუკირკიტე, დავვლდი, მაგრამ ვერაფრით მივასახლდრე ერთმანეთს ეს ორი სახელმწიფო. პოლონეთის მოსახლე-

კარგა ხანს იყო ჩუმი რუსეთი და, კონკრეტულად, პუტინის ხელისუფლება, როცა ჩათვალა, რომ მზადყოფნაშია, ჯერ ტკბილი სიტყვითა და ურთიერთშეთანხმებით დააპირა რუსეთისთვის წაღვეტილის დაბრუნება, შემდეგ ხმა ამოიღო — ჯერ თითი იქნია, მაგრამ რომ შეხვდა, ტურები ნადავლს ნებით არ შეელოდნენ, გამოწვევებზე მოქმედებით უპასუხა და, ფაქტობრივად, განაცხადა, გეყოთ მარტოს თქველფა, ჩემი წილი მიმაქვს, ახლიდან გაიყოფა მსოფლიო. ახლა ეშარებთან, შე ხიხია რუსეთო, რათა ხარ ეგეთი მანებელი გრძელხელეა? იიიიო, მოკლე რა მაქვსო? — ტლინკები უკუღმა ჰყარა „ვანია“.

2021 წლის 11 დეკემბერს რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტ-

რუსეთს იწავლა, თუ რამეს პოლიტიკურად ვერ გააკეთებს, სამხედრო ძალით იხამს. ასე რომ, ეს სახიფათოა“-ო, მაგრამ ვინ დაუჯერა, კუნთებს ათამამებს და სულ ესააო;

რუსეთს ჯავშანტექნიკა და შეიარაღება ღიად გადააქვს დასავლეთის საზღვრებთან და ისე განათავსებს, საბრძოლო დანადგარები კამუფლირებულიც კი არა აქვს, უცარი თავდასხმა რომ ჰქონდეს განზრახული, მეტი სიფრთხილით მოიქცეოდაო;

ომის დაწყებას რომ აპირებდეს, საჭირო თავდაცვის სისტემებს დაამონტაჟებდაო; ინდე, თუ არ აპირებდა!..

ამ ყველაფერს „ფაზლივით“ თუ ააწყობს ადამიანი, ყველაფერი ისე ლოგიკურად ჯდება ერთმანეთში და ერთმანეთთან, როგორც კი ცხელი შოთი პური და გუდის ყველი. ასე რომ, ვერაფერი იტყვის, არც არაფერი გვეგონა და არც არაფერს ველოდით. არ ელოდნენ კი არა, იმდენი უჩიხინეს რუსეთს გავა-დუმში, სანამ არ გადარიეს...

პირველი მკვლელობა ძმის მიერ ძმის მოკვლა იყო. ასე რომ, ფაქტობრივად, არც არაფერია გასაკვირი...

საკუთარი ძმთამკვლეელი ომი არ შეგვიცხადებია ქართველებს, არც მშვიდობიანობაში კვლა, რუსეთ-უკრაინის ძმთა კვლის შესაცხადებელი ადგილი სად დარჩათ საქართველოს სახელმწიფო დროშის ლურჯ-ყვითლად გადამღებავებს, გელა მუხზაშვირაც ვერ იპოვის...

ჩვენდა საბედნიეროდ, საქართველოს დღევანდელ ხელისუფლებაში ისეთი ადამიანები არიან, საპასუხისმგებლო თანამდებობზე, რომ აბსოლუტურად ცივი გონებით იღებენ ყველანაირ ინფორმაციას და ცივი გონებით შეუძლიათ განსჯა...

ჯერ თავო და თავოო, მერე ცოლო და შვილოო...

ერთს ვიკითხავ: ვითომ რატომ არ ენდომება უკრაინის ყველა მეზობელს მისი დაქუცმაცება და გაცამტვევება, თუ თავისას უკან მიიღებს?

მხოლოდ თურქეთია „შესაბრალისი“ — როგორც ჩვენ გვაქვს აუხდენელი ოცნება თურქეთის მიერ საქართველოსგან მიტაცებული

ტერიტორიის დაბრუნებისა, ისე დარჩება მასაც ოცნება „ვირიმის სახანოს“ დაბრუნებისა. არადა, ეს საბურთაოდ გამხდარი ვირიმი სულაც კოლხეთის ნაწილი იყო...

მოკლედ რომ მოვჭრათ, რასაც ვხედავთ, მხოლოდ ის ჩანს: რომ უკრაინა ცუდ დღეშია, ერთ ანტილოპას რომ გიენების ზროვა ყველა მხრიდან ვიჯვინის, ისეთი სურათი იხატება...

ანჯეი დუდას აფიქრებდა რუსეთთან ომის ხსენებაზე და ახლახან მარცვლეულის ექსპორტის საბაბით მოეხსნა (ფიქრები). რა სასაცილონი გახდნენ...

რასაც ფაქტობრივად ვხედავთ, რუსეთის წინ არავინ მიხტის და ჩვენ სადღა გვეპატივებინა რუსეთთან ომში თავის გასაყოფად, ამ ჩვენისებს „ზემოთა უბანში“ მაგრადა ჰყვანან, თუ რა პაპიჩვენის თაფლა ვირი უნდათ, პა?

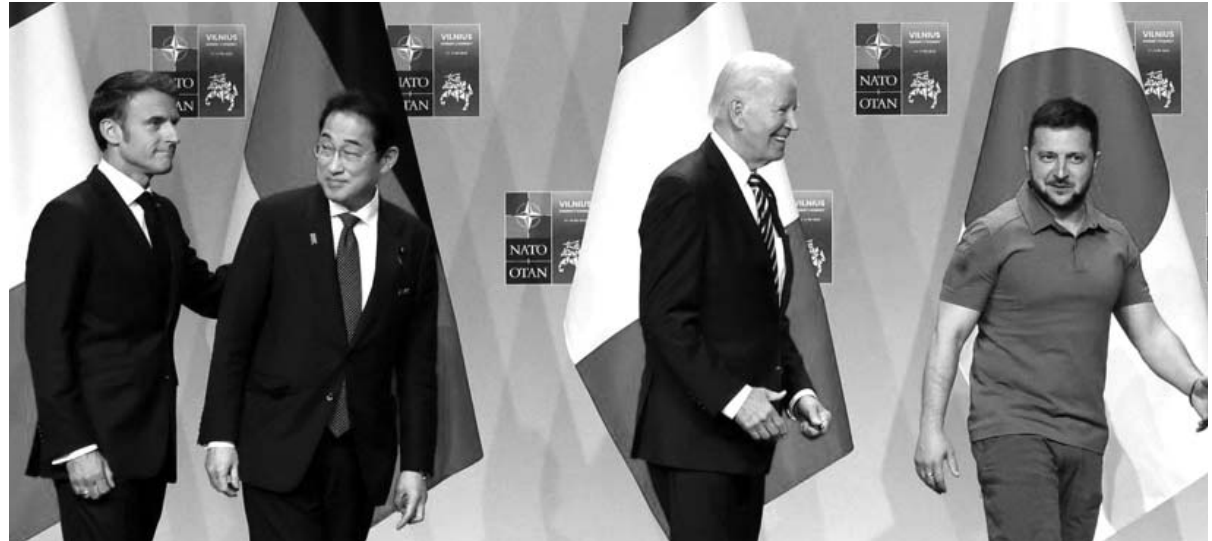
ყველაზე სასაცილო ის არის, რომ უკრაინელებმა, ამ ზემცოდნებმა, ის რომ ეჩვენებინათ, ცარიელი დარბაზი კი არა, ზელენსკის სიტყვით გამოსვლას მთელი გაერო უსმენდაო, ისე აწებ-ამონტაჟეს კადრები, რომ ორი ზელენსკი მივიღეთ — ერთი სიტყვაში გამოდიოდა, მეორე — უსმენდა. არააა, ეს უნდა ნახოს ადამიანმა, მონათხრობით ვერ იხალისებთ და იქნებ, არც დამიჯეროთ...

ის, რომ ზედ გაერო-ს ტრიბუნაზევ მიაფარჩაკეს თავიანთ მიერვე შექმნილი 2023 წლის „დედამიწის ადამიანი“, ეგ არაფერია, სტილი აქვთ ასეთი ე.წ. მსოფლიო დემოკრატებს. ყველასგან მიტოვებულია, მაგრამ ვერ და არ მეცოდება. მინდა, შემიცოდოს „ზელე“, მაგრამ ვერ და არ მეცოდება, რადგან ბავშვობიდან ვერ ვიტან უმადურ ადამიანებს...

არანაკლებ საინტერესო იყო ამერიკის კონგრესის სპიკერ მაკარტინის „რენი“, რა უკრაინის დახმარება, ჯერ ის გაგვაგებინეთ, ზელენსკიმ (მისმა ბანდამ) 11 მლრდ დოლარი სად წაიღოო?

მაკარტინამდე ვინ მიმიშვებს, თორემ ალაღად ვეტყვი: პატივცემულო, რას მიედ-მოედები, ვითომ არ იცი, სად წაიღო (წაიღეს), ალაღდ ხომ არ ხარ-მეთქი! — გამოვიდნენ ესენიც სიაფანდი ბენტერები!

ზურაბ ოზხრამელი

რუსეთს არ შევეჭმევინო, მაიტათ ლვოვი (არა მხოლოდ) და ეგააო“.

უკრაინაში რუსეთის შეჭრიდან რომელიღაც თვის დასასრულს, ოკუპანტობის მოყვარულმა რუსეთმა ისეთი რისხვა დაატეხა თავს „წაქეზებულ მურაის“, ერთიანად წაუხდათ საქციელი „იხვის ტოლმა“ ზელენსკის და მის წამქეზებლებსაც. დაემთხვა, თუ ასე იყო დროში გაწერილი, არავინ იცის, მაგრამ ფაქტი ის არის, რომ ამ ამბამდე ორი დღით ადრე რუსეთი ტერორისტ სახელმწიფოდ გამოაცხადეს უკრაინის „მეგობრებმა“ და თვითონვე ხარობდნენ მარტივად მოაზროვნე თავები აქაც, იქაც და იმის იქითაც.

იქცევა უკრაინა და კაცი არ არის სიტყვის დამსველებელი, გვეყოს სისხლისღვრა და ხალხის გამეტება, დავილაპარაკოთ. არა,

რე, შეიძლება, იყოს (არის): რუსეთი, ლიეტუვა, ბელარუსი, უკრაინა, სლოვაკეთი, ჩეხეთი, გერმანია, მაგრამ უნგრეთი?

თვალი ხომ არ მატყუებს — უნგრეთი და პოლონეთი ერთმანეთს როგორ ჩაეხუტებიან, როდესაც შუაში მურმანის ეკალივით არის ჩაჩხერილი უკრაინის დასავლეთი ნაწილი?

ეს გაურკვევლობა არ მქონდა გადავლაპული და ახლა პოლონეთმა გამოფინა 2022 წლის 11 ნოემბერს თავიანთი დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილი პლაკატი, სადაც წერია: „ლვოვის გარეშე არ არის პოლონეთი!“ (ნეტაი, ლვოვში, ისევ არის „ტალკუჩკა“?) მაიტა, ალაღდა ვთქვათ!

თითოეულმა ჩვენგანმა რომ პუტინის ადგილზე წარმოვიდგინოთ თავი, მისნაირი რუსული ოკუპან-

რომ ნატო-ს მიმართა, გაეუქმებინა 2008 წლის ბუქარესტის სამიტზე დადებული პირობა საქართველოსა და უკრაინის ალიანსში გაწევრიანებასთან დაკავშირებით, მაგრამ ნატო-სგან პასუხად მიიღო, ყველას თავისი არჩევანის უფლება აქვს, თავდასაცავად სად გაწევრიანდესო. მცირე ხანში ახლა სხვა რამის შესრულება მოსთხოვა რუსეთმა, დაუბრუნდით 1997 წლის მაისის განლაგებას ნატო-ვ და აშშ-ო და სულაც თავი გაანებეთ უკრაინას, აღმოსავლეთ ევროპას, კავკასიასა და ცენტრალურ აზიას, მე მიღვეს ტორიო. — არ გაიგეს, გენავ!

თქვა აშშ-ის ახალი უსაფრთხოების ცენტრის ტრანსატლანტიკური უსაფრთხოების პროგრამის გენერალურმა დირექტორმა ანდრეა კენდალ-ტიელირმა: „რუ-

აფხაზეთი ჩემი გარდაუღილი ჭკივილია, ისეთი მკაფრი და აუზანელი, რასაც ვერაფერი აყურებს!

რანისა სონბულია - მასწავლებელი აფხაზეთიდან:

- ერთი დღე არ დამიტოვებია სოხუმი და არც ჩვენს სკოლაში შეწყვეტილა მეცადინეობა ბოლო დღეებამდე. ქალაქი ყოველი მხრიდან იბომბებოდა და ეს პროცესი, განსაკუთრებით სექტემბრის ბოლოს გაძლიერდა. მანამდე გამოაცხადეს ე.წ. პერიმეტრი, ანუ, ვითომ შერიგების პროცესი და ამ მოტივით სოხუმიდან ყველანაირი შეიარაღება გაიყვანეს, ჯარისკაცები დაითხოვეს, მოსახლეობა კი მოტყუებული და სრულიად დაუცველი დატოვეს. ამ ვითარებაში, ომის შეწყვეტის შეთანხმების შემდეგ, ერთ დღით, ვიდრე იქვე ვიყავით, სკოლაში წასასვლელად და ვხედავ, რომ ისმის სროლები, იბომბება ქალაქი... მალე გავრცელდა ინფორმაცია, რომ ხელმოკრულ შემოგვიტყვის გადამთივლებმა.

სოხუმის იმ ნაწილში ვცხოვრობდი, საიდანაც მტერი პირველად შემოვიდა და 27 სექტემბერს საკუთარი სახლის ფანჯრიდან ვიფურებოდი, როგორ შემოვიდა ქალაქში ტანკი აფხაზეთისა და რუსეთის დროებით და როგორ გამოაცხადეს, რომ სოხუმი დაეცა. ამ დროს კი, 27-ში, როდესაც შეტევა განახლდა, გამოვიდა საქართველოს მაშინდელი პრეზიდენტი ელუარდ შევარდნაძე და მოგვიწოდა, - ქართველებო, არ დატოვოთ სოხუმი, ყველაფერი რიგზეა, ჩვენ თქვენს გვერდით ვართ, ნუ შეგემინდებათო, მაგრამ როგორც გაირკვა, ეს იყო ლიტონი სიტყვები.

ქალბატონო რანისა, რა ეროვნების იყვნენ ის შეიარაღებული დაჯგუფებები, როგორც უწოდებთ, „გადამთივლები“?

- აფხაზებს საერთოდ არ ჰქონდათ შეიარაღება. ესენი იყვნენ ადიღელები, ჩეჩნები, რუსები და მათ მიერ დაქირავებული „ბოიკები“... ისეთი შეტევა დაიწყო, რომ ცეცხლი ეკიდებოდა შენობებს, ჩემი კორპუსი მთლიანად დაიბომბა, ჩამოცვივდა კარ-ფანჯრები და ეზოში ისეთი ნაპრალები გაჩნდა, გარეთ გასვლაც აღარ შეეძლო, რომ სადმე გავქცეულიყავით. იწვიდა სახლის სახურავები, კვამლი ამოდიოდა ყველა კორპუსიდან...

ბავშვებმა როცა გაიგეს, რომ პირველი სკოლა იბომბებოდა, ჯობით, თოხით, ბარით თუ ნაჯახით შეიარაღებულები გამოცვივდნენ სკოლის დასაცავად. იმ დღეს ჩემი უამრავი მოსწავლე დაიღუპა - მე-10-11 კლასელები... სისხლით იყო მორწყული ჩემი სკოლის კედლები...

გახსენება უმძიმეს, საუბარი - უფრო მეტად... ახსოვს სისხლით შეღებილი სკოლის კედლები და თვალწინ დახოცილი მოსწავლეები. ახსოვს საზარელი ცნობა - სოხუმი დაეცა! ახსოვს ხანჯლით აკეპილი ბიბლია და სრული უღმერთობა... სიკვდილს აფხაზმა კოლეგამ გადაარჩინა. სხვებთან ერთად, სოხუმი მისმა შეილებმაც დატოვეს, თვითონ კი მშობლიური ქალაქის დატოვება არც უფიქრია, დარჩა... ბოლო წუთამდე!

ზუსტად 30 წლის წინ, 1993 წლის 27 სექტემბერს, ოკუპანტებთან ბრძოლაში სოხუმი დაეცა. კონფლიქტი ქართულ სამთავრობო

სკოლის უკან მანდარინების ბაღი გვექონდა და როდესაც ყველაფერი დამთავრდა, მშობლები იმ ბაღში ეძებდნენ დახოცილ შეილებს.

ასეთ ერთ აუწყრელ მდგომარეობაში შევიფარეთ სომეხი ეროვნების მოქალაქეები, რომლებიც თურმე, ჩვენთან ინფორმაციის გასატანად მოუგზავნიან და ვინ რას აკეთებდა, სად მიდიოდა, რაზე საუბრობდა... დეტალურ ინფორმაციას აწვდიდნენ თავიანთ „მბრძანებლებს“. შემდეგ, როცა უკვე ქუჩებში მარადიორები დადიოდნენ და დარჩენილ ქართველებს ეძებდნენ, სწორედ ეს ჩვენს მიერ შეფარებული სომეხები მიუძღოდნენ მათ წინ და ჩვენს ავტოფარეხებსა და მანქანებზე მიუთითებდნენ. თუ რომელიმე მანქანას ვერ აღვებდნენ, სახურავს ხდიდნენ და ისე მარცვავდნენ. ყველა გაიხიზნა,

მეუღლე ჩავიდა მასთან და იქედან ჩამოსვლა ვეღარ მოახერხა. მე არაფერი ვიცოდი მათ შესახებ. ჩემი ქალიშვილი და სიძე ექიმები არიან და ავუქერასა და რკინიგზის საავადმყოფოებში მუშაობდნენ, ჰყავდათ მცირეწლოვანი შვილები. მოვიდა ჩემი სიძე და წავიდეთო, მთხოვა, მაგრამ მე წინააღმდეგი ვიყავი, ჩემი ქალაქიდან, ჩემი სახლიდან სად უნდა წავიდე-მეთქი?! ისინი კი, ბავშვებით, სოხუმში ვეღარ დარჩებოდნენ, ამიტომ მოუხდათ წასვლა. წავიდნენ აეროპორტისკენ, ზღვის სანაპიროზე, სადაც უკრაინელების გემი იყო ჩამოსული, დასახმარებლად. იქ ხდებოდა საშინელება. სნაპერები ზემოდან ისროდნენ, ხალხი კი ცდილობდა, როგორღაც გეშვ ასვლა მოესწრო, რათა სოხუმიდან გასულიყო. როცა ჩემები მისულან, არც ერთი

ჯარებსა და აფხაზ სეპარატისტებს შორის 1992 წლის 14 აგვისტოს დაიწყო და 13 თვე და 13 დღე გაგრძელდა.

აფხაზეთის მე-2 საჯარო სკოლის ყოფილი პედაგოგი რანისა სონბულია, იმ დროისთვის, მშობლიურ ქალაქ სოხუმში ცხოვრობდა და სოხუმის პირველი საშუალო სკოლის სასწავლო ნაწილის გამგე იყო. 30 წლის წინ, მან ცხოვრება დედაქალაქში თავიდან დაიწყო და უმძიმესი ტკივილის დაძლევაში ისევ სკოლა და ბავშვები დაიხმარა.

83 წლის პედაგოგი „საერთო გაზეთთან“ საქართველოს უახლესი ისტორიის უმძიმეს დღეებს იხსენებს:

წამოიწყეს, უნდა გასამართლდნენ. სარდაფში კი, სადაც დაბომბვის დროს ვიძალბოდით ხოლმე, ჯიუტად ვამბობდი, რომ ეს ჩემი სამშობლოა, ჩემი კუთხეა - ჩემი მიწა-წყალი და აქედან, ცოცხალი თავით, არსად წავალ. ზუსტად, სიტყვა-სიტყვით გამიმეორა ამ კაცმა ეს ყველაფერი. მოკლედ, ვერაფერი გადამარჩინდა, ის აფხაზი მასწავლებელი რომ არ დამხმარებოდა. საათზე მეტხანს ელაპარაკა „ბოიკებს“ აფხაზურ ენაზე გული აშუბა, დღემდე არ ვიცი რა უთხრა, თუმცა, შეთანხმდნენ და შტაბში აღარ წავუყვანივარ. იმ დღეს გულში შემეფარა, მაგრამ თან გამაფრთხილა, რომ სოხუმიდან უნდა წავსულიყავი, რადგან ჩემი იქ გაჩერება უკვე აღარ შეიძლებოდა.

ხმა დაირბა, რომ სოხუმში დარჩენილი ქართველებისთვის, ქალა-

პედაგოგები, მეზობლები, ნათესავები, მეგობრები... ბრწყინვალე დამოკიდებულება გვექონდა ერთმანეთთან. ხალხი არაფერ შუაშია. ყველაფერში დამნაშავე იყო ის დაუნდობელი პოლიტიკა, რომელიც მაშინ ტარდებოდა.

- ცხოვრების თავიდან დაწყება თბილისში, ალბათ, ძალიან გაგიჭირდათ. დედაქალაქში ნათესავები გყავდათ?

- თბილისში ნათესავები არ გყავდა. ჩემი თითქმის ყველა ახლობელი და ნათესავი აფხაზეთში ცხოვრობდა. შეძლებული წრე გვექონდა, მაგრამ ყველა ერთიანად გავლატაკდით. სახლიდან მხოლოდ ხელჩანთის გამოტანა შეეძლო, სადაც პირადი თეთრეული და ერთი ძველისძველი ბეჭედი მქონდა, რომელიც ძალიან მიყვარდა და ისიც წამართვეს. აბსოლუტურად არაფერი წამომიღია. ერთი ფოტოც არ შემრჩა ჩემი შვილების ბავშვობის, - არც ოჯახის. უზარმაზარი ბიბლიოთეკა მქონდა, ბიბლია კი იქვე მდო, გამოსაჩენ ადგილზე. როდესაც სახლში ხანჯლებით შემოცივიდნენ შეიარაღებულები, დაეტაკნენ ჩემს ბიბლიას და ხანჯლით აკუსეს. წიგნებს ჭრიდნენ და წვავენ თავიდან, მაგრამ მერე აზრზე მოვიდნენ, რომ მათი გაყიდვა ჯობდა და სოჭში გადაჰქონდათ გასაყიდად... ენგურის ხიდზე რომ გაედოდი, ვისაც რაიმე გვეჭირა ხელში, ჩანთა თუ ყუთი, აბსოლუტურად ყველაფერი წავგართოვენ.

იმხანად, თბილისში სწავლობდა და ქირით ცხოვრობდა ჩემი უმცროსი გოგონა, რომელიც ახლა უნივერსიტეტში მეცნიერებათა დოქტორია და მისმა დასახლისმა შეგვიფარა...

ამ ყველაფერმა იმდენად იმოქმედა ჩემს ფსიქიკაზე, რომ ადამიანების დანახვა აღარ შემეძლო. ლიფტში დღემდე ვერ შევიდვარ მარტო, დღემდე მაქვს დახურული და პატარა სივრცის შიში... უმძიმეს მდგომარეობაში ვიყავი, მეტროში ჩასვლაც არ შემეძლო. როცა ქუჩაში გამოვდიოდი, გაოგნებული დავდიოდი. ერთ დღესაც, ასეთ მდგომარეობაში მყოფს, ჩემი თანაკურსელი შემხვდა, რომელსაც მეთაურობდა შვილი, ჩემი მოსწავლე, სოხუმში მოუკლეს. მან მითხრა, ხომ იცი ჩემი მდგომარეობა, ხედავ, რომ ცოცხალი ვარ და შენ რა დავმართინა, რა დღეში ხარო! მისმა სიტყვებმა უცებ გამომაფხიზლა და თანდათან გონზე მოვედი...

79 წლის ასაკში დამსახურებულ პენსიაზე გავიდი. მდგომარეობიდან, საბოლოოდ, ისევ სკოლამ და ბავშვებმა გამომიყვანა. თუმცა, აფხაზეთი ჩემი მარადიული ტკივილია, ისეთი მძაფრი და აუტანელი ტკივილი, რასაც ვერაფერი აყურებს!

ნონა ქარქაშაძე

ქალაქში თითქმის აღარავინ დარჩა. ვინც მოასწრო, ცოცხალი გავიდა, მაგრამ ვინც ეს ვერ გააკეთებდა, საშინელ დღეში აღმოჩნდით...

ბრძანება მივიღეთ, რომ სკოლაში მეცადინეობა უნდა განახლებულიყო. სკოლა მოვასუფთავეთ, მოვაწესრიგეთ და მოსწავლეებიც მოვიდნენ... მაშინ ჩემმა თვალებმა ნახა, როგორ დაერივნენ გადამთივლები ახალგაზრდა, პატარა გოგონებსა და ქალებს და როგორ აუპატიურებდნენ მათ ქუჩაში თუ სკოლის კიბებზე, როგორ გვაძგვენ თავზე იარაღიანი „ბანდიტები“ და დაგვევიროდნენ, რომ ჩვენ უნდა გავმხდარიყავით მათი მსახურები, უნდა დაგვეგავა მათი ქუჩები და დაგვეხეხა მათი უნიტაზები, რადგან „ამას ვიმსახურებდით“... იმის აღწერა შეუძლებელია, რაც ჩვენს თავს ხდებოდა...

- ასეთ სიტუაციაში სოხუმის დატოვებას მაინც არ აპირებდით? ოჯახთან ერთად რატომ არ წამოხვედით?

- ვინც შემომთავაზა წამოდიო, ყველას უარი ვუთხარი, მათ შორის, ჩემს შვილსაც. დედაჩემი ცხოვრობდა ოჩამჩირეში. როდესაც, თითქოს, შერიგების პროცესები წავიდა, ჩემი

გემი აღარ დახვედრიათ და უმცროსი გოგონა სილაში ჩაუფლავთ, თურმე, სნაპერების ტყვიებისგან რომ დაეცვათ. ჩემი შვილი კი ზღვაში შევარდნილა და შეველას ითხოვდა. ბედად, მალევე, პატარა ნავი გამოჩენილია და ისინი დახმარებანი ჩემს ოჯახს, ქალაქიდან გამოღწევაში.

- თქვენ როგორ დატოვეთ სოხუმი?

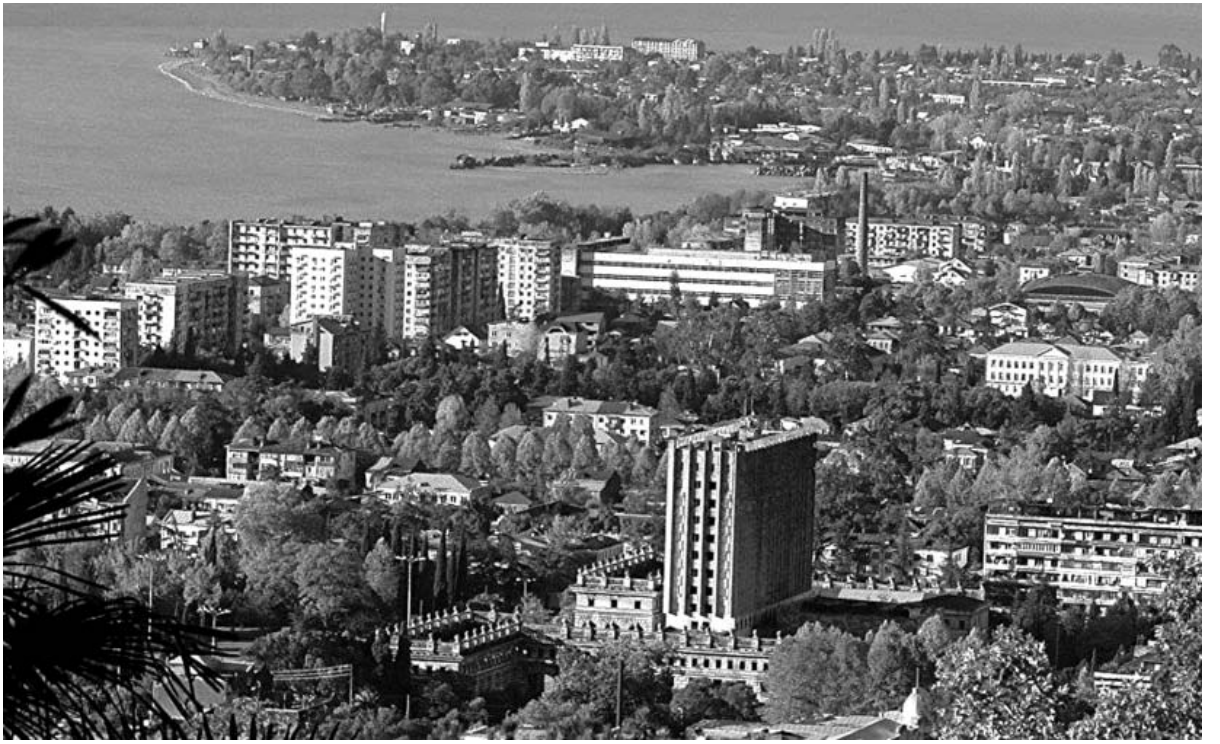
- ჩემს კორპუსში, მეორე სართულზე აფხაზი პედაგოგი ქალი ცხოვრობდა, მე-10 აფხაზური სკოლის დაწყებითების მასწავლებელი, გული აშუბა, რომელმაც სიკვდილს გადამარჩინა. ქალაქი უკვე თითქმის მთლიანად დაცლილი იყო ქართველებისგან და არც მე დამტოვებდნენ, ძალიანაც რომ მომენდომებინა. ერთ დღესაც, ჩემთან „ბოიკი“ მოვიდა და მიბრძანა, შტაბში გავყოლოდი, სადაც, თითქოსდა, უნდა დავეკითხეთ. რატომ, რა დავაშავე-მეთქი, ვიკითხე და სულ სიტყვა-სიტყვით გამიმეორა, რაც იქამდე მქონდა ნათქვამი:

სოხუმში დედათა მიტინგი ჩატარდა, სადაც სიტყვით გამოვედი და ვთქვი, რომ ის ადამიანები, რომლებმაც ძმათა მკვლელები ომი

ქის საბჭოსთან ავტობუსი იდგა, საიდანაც შეგვეძლო, წავსულიყავით, მაგრამ იქამდე მისვლა არ გინდოდა? ქართველს თუ დაგინახავდნენ, ცოცხალს არ გაგიშვებდნენ. იმ დროს აფხაზეთის საბჭოს თავმჯდომარე იყო ჩემი სიძის სიძე, სერგეი ბაღაფში, რომელსაც ჩემი სიძის ბიძაშვილი ჰყავდა ცოლად. მან გამომიგზავნა მანქანა, რომელმაც ქალაქის საბჭოსთან მიმიყვანა. თავზე ყველას რაღაც გვეხურა და სახეს არ ვაჩენდი. ასფალტზე ვისხედით და ავტობუსს ველოდებოდით. მერე თვითონ მთაფრობის თავმჯდომარის, ასტამურ კობახაას შვილი მოვიდა და ის დაგვეხმარა, იქვე, საბავშვო ბაღში შეგვიყვანა ავტობუსის მოსვლამდე. დედა ქართველი ჰყავდა ამ ბიჭს, ძალიან პატრიოტი ქალი... ბოლო-ბოლო, მოვიდა ავტობუსი, ჩავსვივს და წამოვედი.

- უბრალო აფხაზი ხალხი, როგორ ჩანს, იმ უმძიმეს დღეებშიც არ იყვნენ ქართველების მიმართ მტრულად განწყობილი.

- ყოველთვის მეგობრული დამოკიდებულება გვექონდა ერთმანეთთან. სკოლაში ჩემთან ერთად სწავლობდნენ აფხაზები, გვეყავდა აფხაზი

27 სექტემბერი თანამედროვე საქართველოს თითოეული მოქალაქისთვის ყველაზე მძიმე, ყველაზე მტკივნეული დღეა. ამ დღეს ოცდაათი წლის წინათ სოხუმი დაეცა. რუსეთ-საქართველოს რკინიგზის აფხაზეთის მონაკვეთის დაცვის მოტივით, თბილისმა აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკაში სამხედრო ძალები 1992 წლის 14 აგვისტოს გაგზავნა.

1993 წლის 16 სექტემბერს, 27 ივლისის ცეცხლის შეწყვეტის შესახებ შეთანხმების დარღვევით, აფხაზი ბოვეიკებისა და რუსეთის ფედერაციიდან დაქირავებულების მიერ სოხუმზე თავდასხმის შემდეგ, სამთავრობო ძალები იძულებულნი გახდნენ, რომ რეგიონი დაეტოვებინათ. რამდენიმე დღიანი ქუჩის ბრძოლების შემდეგ, 27 სექტემბერს სოხუმი დაეცა. ეს დღე საქართველოში აფხაზეთზე კონტროლის დაკარგვასთან და ქართველების ეთნიკურ წმენდასთან ასოცირდება. აფხაზეთის ომში 12 000-ზე მეტი ადამიანი დაიღუპა, 300 000 ადამიანი, ძირითადად, ეთნიკური ქართველები, დევნილად იქცა.

სამხედრო დაპირისპირება ქართულ სამთავრობო ჯარებსა და აფხაზ სეპარატისტთა ძალებს, ჩრდილოეთ კავკასიიდან დაქირავებულ მებრძოლებს, კაზაკთა მილიციისა და გუდაუთაში განლაგებული რუსეთის სამხედრო ძალებს შორის 13 თვე და 13 დღე გრძელდებოდა. 1993 წლის 16 სექტემბერს სოხუმისთვის გადაამწყვეტა ბრძოლა დაიწყო, რასაც წინ უძღვოდა 27 ივლისის სოჭის ცნობილი შეთანხმება ცეცხლის შეწყვეტისა და სამხედრო ტექნიკის კონფლიქტის ზონიდან გაყვანის შესახებ, რაც სეპარატისტებმა დაარღვეეს.

აფხაზთა არტილერიამ, რომელიც, წესით, რუს სამხედრო დამკვირვებლებს უნდა ეკონტროლებინათ, ცეცხლი გახსნა. ფართომასშტაბიანი იერიში მიიტანეს სოხუმზე როგორც ზღვიდან, ასევე ჰაერიდან და ხმელეთიდან. მძიმე შეიარაღების გარეშე დარჩენილმა ქართულმა შეიარაღებულმა ძალებმა სოხუმის დაცვა მხოლოდ 11 დღის განმავლობაში შეძლეს. 27 სექტემბერს, დილის 9 საათზე აფხაზეთის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარემ, ჟიული შარტავამ ტრადიციული თათბირი ჩაატარა, თანამშრომლებს დავალებები მისცა და მუშაობას შეუდგა. თუმცა, 12 საათზე მოწინააღმდეგე მთავ-

რობის სახლის იერიში დაიწყო. რამდენიმე საათიანი ბრძოლის შემდეგ, სეპარატისტებმა ტყვედ აიყვანეს ჟიული შარტავა, გურამ გაბისკირია, მამია ალასანია, თამაზ ხარბედია, რაულ ეშბა და მინისტრთა საბჭოს 30-მდე თანამშრომელი, რომლებიც სეპარატისტებმა დახვრიტეს. 27 სექტემბერს სოხუმი დაეცა, 29 სექტემბერს - ოჩამჩირე, ხოლო 30 სექტემბერს - გალი, რის შედეგადაც აფხაზეთი სეპარატისტების ხელში გადავიდა.

აფხაზეთის ომის შედეგები ძალიან მძიმე აღმოჩნდა სოხუმის რაიონის სოფელ კამანის მოსახლეობისთვის, რომლებმაც მტერს თავი არ დაუხარეს. გმირობის უპრეცედენტო მაგალითი აჩვენა მე-8 ბატალიონის მე-3 ასეულის მეთაურმა, კამანის მკვიდრმა ზაზა პაკელიანმა. ამ ასეულს არაერ-

სამხედრო სამართა რევიზიონი ქალაქი

თხელ მოუგერიებია მტრის მიერ განხორციელებული შემოტევები და დივერსიული თავდასხმები. იმის მიუხედავად, რომ ასეულს პოზიციები არ უვარგოდა და მტერი ყოველთვის ზევიდან დაჰყურებდა, ამ შემოტევასაც არ შეუშინდა და ვაჟკაცურად დახვდა მტერს. გათენებული არ იყო, როდესაც სოფელს სამი მხრიდან შემოესია 500-კაციანი საშტურმო-სადესანტო ბატალიონი - გენერალ ლეხეიძის სპეცდანიშნულების ჯარი, რომელსაც წინააღმდეგობას ასეულის 40-კაციანი ჯგუფი უწევდა.

ასეულმა დღის ორ საათამდე გაუძლო ამ ბრძოლას. ბოლოს უკვე ასეულის შტაბის დერეფნებში ხელჩართულ ბრძოლებში ჩაებნენ. ზაზა ცენტრალურ შტაბს უკავშირდება და ბოლო კოორდინატებს აძლევს: „პოზიციები დაგვარგეთ, საგუშაგოები მტერმა გაანადგურა!.. დაგვობოზე!.. სხვა გზა არ არის, ჩვენ მაინც ვერ გადავრჩებით!.. კამანი აღებულია, ჩვენი შტაბის კოორდინატები იცით, დაგვარტყით!.. დაგვარტყით!.. ტყვეთ არ ჩავბარდებით!“

რა თქმა უნდა, ქართულმა მხარემ პაკელიანის ეს თხოვნა არ გაიზიარა, თუმცა რამდენიმე საათში კამანი დაეცა, კამანთან ერთად ბრძოლის ველზე დაეცა ასეულის მეთაური ზაზა პაკელიანი და მის

თანამებრძოლთა უმრავლესობა. სამწუხაროდ, ქართულმა საზოგადოებამ არ იცის, ვინ იყო სასწრაფო სამედიცინო სამსახურის თანამშრომელი, 35 წლის ზაირა ქებურია და როტომ მოკლეს 1993 წლის 24 სექტემბერს სოფელ კამანში. მისი დანაშაული მხოლოდ ის იყო, რომ ბრძოლის ველზე დაჭრილ ქართველ ჯარისკაცებს ეხმარებოდა. ორი შვილის დედა, შვილებთან ერთად 1993 წლის 16 სექტემბერს ტყვედ აიყვანეს. იცოდნენ, რომ ქართველ ჯარისკაცებს ეხმარებოდა, ამიტომ ის ცალკე გაიყვანეს, შვილების წინ სასტიკად აწამეს და შემდეგ დახვრიტეს. მოკლულის შვილი, ირინა ქარდავა ამბობს, რომ აფხაზების მიმართ ზიზღის გრძობაც არ აქვს, მაგრამ მათ მიმართ პატიების უნარიც არ გააჩნია.

„16 სექტემბერი მძიმედ მახსენდება. 14 წლის ვიყავი, ჩემი ძმა 12 წლის იყო. მახსოვს, ირგვლივ ავისმომასწავლებელი სიჩუმე იდგა და დაიწყო... დავიბენით, ვერ გავიგეთ, სეტყვა იყო თუ?.. და მახსოვს, ატყდა წვილ-კვილი, ერთ ადგილას გაშეშებული ვიდექი, მერე არ მახსოვს... ხელში აყვანილი მივყავი მამას და გავბრძოდი. ეს იყო საშინელება. გავიყავით, მამაკაცები ცალკე წავიდნენ, ქალები, მოზუცები და ბავშვები ბერძენმა ოჯახმა შეგვიფარა. 23

სექტემბერს დამე მივედით ბერძენი ქალის ოჯახში. დედა მთელი დამე ტიროდა, არ უძინია. გვეფერებოდა ორივეს, თითქოს გრძობდა საფრთხეს.

მეორე დილას გაგვავრთხილეს, რომ ვიღაცამ გაგვცა და ჩვენ, ბავშვები დაგვმალეს. მესმოდა, როგორ შემოვიდნენ აფხაზები, მესმოდა წვილი. შემდეგ გავიყვანეს ხმა. ჭუჭყურუნიდან ვხედავდი, როგორ ჩაარტყეს დედას ავტომატი და დაეცა, მაგრამ ადგა. ურტყამდნენ, მაგრამ ის მაინც ფეხზე დგებოდა. უყვიროდნენ, რატომ ეხმარებოდი ქართველებს, შენ ექთანი ყოფილხარო. თურმე მეზობელ სომეხს მიუთითებია დედაზე, ეს ომობდაო, დაჭრილებს ემსახურებოდაო. შემდეგ მოსთხოვეს მამაკაცების ადგილსამყოფელის მითითება, მაგრამ უარი უთხრა დედა... დედა ეცემოდა და მაინც ფეხზე დგებოდა, რომ მათ წინაშე არ დაეხოქებინა.

მამაკაცების სამალავის გათქმას აიძულებდნენ, ის კი არაფერს ამბობდა. დაშინების მიზნით, ჯერ ფეხებთან მიუშვეს ავტომატის ჯერი, მაგრამ ის ადგილიდან არ დაძრულა, თვალბეჭე უშიშრად უყურებდა, ალბათ, უკვე კარგად იცოდა, რაც ელოდა. ჯერ ფეხებში ესროლეს, შემდეგ კი მთელ ნაწამებს სხეულზე გადაატარეს ავტომატის ჯერი...

მამას 15 წუთი მისცეს, დედა რომ დაემარხა. მან ხელით ამოთხარა სამარე და ცელოფანში გახვეული მიწას მიაბარა, თვითონ კი გუდაუთაში ტყვედ გადაიყვანეს. ტყვედ წაიყვანეს ჩემი ძმაც. ნაწკაუროდ დაავადდა, მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობა არის მძიმე. მამამ მხოლოდ რამდენიმე წელი გაძლო. ასე გაანადგურა ჩემი სიცოცხლით სავსე ოჯახი ომმა“, - გვიაზრობს ირინა ქარდავა.

კამანის ტრაგედიას უამრავი გმირი ჰყავს, მათ შორის არის თენგიზ ქარდავა. მისი დანაშაული მხოლოდ ის იყო, რომ სამშობლოს იცავდა. ის 16 სექტემბერს დახვრიტეს, როდესაც ორი მცირეწლოვანი შვილი და მეუღლე ცეცხლმოკიდებული კამანიდან გაჰყავდა.

მისი დახვრეტილი სხეული მეუღლემ მიწას მიაბარა. სწორედ თენგიზ ქარდავა იყო ის ადამიანი, რომელსაც სამშვიდო პროცესის დროს საკვები მიჰქონდა სამშვიდობობებთან. მისი ისტორია მძიმეა და ამავე დროს უცნობი. აფხაზებს მიუტყვია, მაგრამ რუსეთ-უკრაინის ომმა წარსულში დააბრუნა მისი მეუღლე მარინა ჩაპბურია:

„როგორც კი დაიწყო სოფელზე შეტევა, ბავშვებს მოვკიდეთ ხელი და ტყისკენ გავიქცეთ. გარკვეული მანძილის გავლის შემდეგ ჩემმა მეუღლემ გულზე მოიკიდა ხელი და ასეთი რამ თქვა: „მე, მომკლავენ, ჯვარი დამრჩა სახლში“... მამის ნაქონ ვერცხლის ჯვარს ატარებდა, რომელიც ტყვედ იყო გერმანიაში და ეს ჯვარი თან ჰქონია. ამ საუბრიდან ზუსტად ერთ საათში, ჩვენ თვალწინ მოკლეს ჩემი მეუღლე. როდესაც ვცდილობდით სამშვიდობოს გადწევას, გზაში შეგვხდა შეიარაღებული ჯგუფი. ოთხმა კაცმა დაიწყო სროლით თენგოს მიმართულებით... ეს იყო საშინელება... მთლიანად დაფლეთილი იყო... მიუხედავად ამისა, სახე სულ ნათელი ჰქონდა, მაშინ ვიგრძენი, რომ შვილებს უწებლად გავიყვანდი.

ერთ-ერთმა აფხაზმა მკითხა, იარაღი რატომ აქვსო, რაზეც ვუპასუხე, თავის სახლს იცავდა-მეთქი. ამის გამო ავტომატის კონდახი ჩამარტყა. ერთ-ერთმა ჩემი სამი წლის შვილს ისეთი ძალით დაარტყა, რომ ბავშვი სამჯერ დატრიალდა და გადაგორდა. გვერდით მდგომმა ჰკითხა, ბავშვს რატომ დაარტყით, უპასუხა, რომ ხედავ, როგორ იზრდება, ჩვენებს მოკლავსო. ამის შედეგ ერთ-ერთმა აფხაზმა ბრძანება გასცა, მეუღლე დაასაფლავებინეთ, გამოიძახეთ სასწრაფო და ტყვეთა ბანაკში გადავიყვანოთ.

როგორც კი მეუღლის დასაფლავების უფლება დამრთეს, პატარა ბავშვებით წავედი იქ, სადაც ის მოკლეს. თურმე ფერდობზე დაგორებულა. მარტომ ამოვიყვანე და ჩვენი სახლის ეზოში პლედში გახვეული დავასაფლავე. მალევე

ზაირა ქებურია

ზაზა პაკელიანი

თენგიზ ქარდავა

მდივანმა პოსტრები შევკმა გაააქტიურა. საქმე ეხებოდა სოხუმის, ახალი ათონის, გუდაუთისა და გაგრის გაერთიანებას და ერთიანი საკურორტო ოლქის შექმნას, რომელიც, როგორც მოგახსენეთ, პირდაპირ ცენტრს დაექვემდებარებოდა. ეს პროექტი ვერ განხორციელდა, რაშიც გადამწყვეტი როლი ბერიაძე და მისმა პოლიტიკურმა გარემოცვამ ითამაშა. კრემლის მიერ დაგეგმილი რეპრესიები საქართველოსთვის ეკონომიკური, კულტურული, დემოგრაფიული თუ სხვა თვალსაზრისით მიუღებელი იყო. მოგვიანებით, ხრუშჩოვის მითითებით, დაჟვას დაევალა, რუსეთის შემადგენლობაში აფხაზეთის მიღების შესახებ დოკუმენტი შეედგინა. მით უმეტეს, რომ იმ პერიოდში ხრუშჩოვმა სრულიად გაუმართლებელი გადაწყვეტილება მიიღო — ყირიმი რუსეთს ჩამოაშორა და ე.წ. „ჩუქები“ უკრაინის შემადგენლობაში შეიყვანა. გამორიცხული არ იყო, იგივე აფხაზეთის მიმართაც განეხორციელებინათ და აფხაზეთი პირდაპირ რუსეთს გადასცემოდა. აფხაზეთისათვის უკრაინისთვის ყირიმის გადაცემა ერთგვარი სიგნალი აღმოჩნდა. 1953-56 წლებში სოხუმში, გუდაუთასა და გაგრაში მიტინგები იმართებოდა. აფხაზეთის დამოუკიდებლობის მოპოვების კუთხით რეზოლუციები მიიღეს. ასე რომ, ვიმეორებ, ეს პროცესი ახლა არ დაწყებულა.

1956 წლიდან ყოველ ათწლიწადში ერთხელ აფხაზეთში ორგანიზებული, გრანდიოზული გამოსვლები იმართებოდა აფხაზეთის კონსტიტუციაში ცვლილებების შეტანის, თვითგამორკვევისა და საქართველოსგან გამოყოფის მოთხოვნით! არაერთი წიგნის ავტორი მოსკოვში წერილებს გზავნიდა, სადაც რუსეთის შემადგენლობაში შესვლის სურვილი ფიქსირდებოდა. ამ მიმართულებით საზოგადოებრივი აზრის მომწიფება ხდებოდა. უპირატესობა აფხაზობას ენიჭებოდა. ასევე, ძლიერდებოდა სხვა ეროვნებების გააფხაზების პროცესი, რამაც 1978 წლიდან მასობრივი ხასიათი მიიღო. ამ პერიოდში დასასვენებლად ჩამოსულმა სუსლოვმა შემდეგი ინსტრუქციები გასცა: სოხუმის პედაგოგიური უნივერსიტეტის ბაზაზე აფხაზეთის უნი-

ვერსიტეტი შექმნილიყო. დაიწყო აფხაზურ ენაზე ტელეგადაცემები. სოფლის მეურნეობის ინსტიტუტი ქუთაისიდან სოხუმში გადაიტანეს. თბილისში აფხაზი ეროვნების ადამიანების დასაქმებამ იმატა.

— ბატონო იგორ, თქვენს საუბრიდან იკვეთება, რომ აფხაზებს საქართველოს შემადგენლობაში ყოფნა არ სურდათ?

— დიახ, ხელთ ხუთი ათასამდე დოკუმენტი მაქვს, საიდანაც იკვეთება, რომ მათ ჩვენთან ყოფნა არ უნდოდათ, რადგან იქ რუსები მოქმედებდნენ. იმ პერიოდში, როცა გვიცი გამსახურდია და მე აფხაზეთში ვიმყოფებოდი, აფხაზები ქართულად არ დაგველაპარაკებენ. რუსულად საუბარი სურდათ. ჩვენ ამის წინააღმდეგ წავედით. მეც და გვიმაც მეგრული ვიცოდით და, საბოლოოდ, მეგრულად ვისაუბრეთ.

— რით იყო განპირობებული, რომ აფხაზებს საქართველოსთან ყოფნა არ სურდათ და გული რუსეთისკენ მიუწევდათ?

— აფხაზეთში წინ იყო წამოწეული რუსული ენა. ფაქტობრივად, აფხაზეთი, თუ მხედველობაში ბერიას პერიოდს არ მივიღებთ, ქართველების მიერ — არც ცენტრალური კომიტეტის და არც საბჭოთა მთავრობის მიერ, არასდროს იმართებოდა. ყველაფერი ფორმალური იყო — აფხაზეთს თავის კონსტიტუცია ჰქონდა, საქართველოს — თავისი. რუსები აპირებდნენ, იქ ქართული ელემენტი შემეცირებინათ. ბერიაძე ათასობით ადამიანი გააგზავნა აფხაზეთში — იქ იყვნენ მეგრელები, რაჭველები, იმერლები. განწყობა მეგრული იყო. საქართველოს ქართულ იმპერიად მოიხსენიებდნენ. აფხაზეთის სვანეთი არსებობდა — ასე ერქვა თავის დროზე კოდორს, იქ ბევრი სვანი იყო. რუსებს არ აწყობდათ იქ ქართული ელემენტის შესვლა. ბერიაძე მერე დაიწყო იქ სომხური ელემენტების მასიურად შეყვანა. დღეს აფხაზეთში უფრო მეტი სომეხია, ვიდრე აფხაზი. როცა საქმე რაიმე გადაწყვეტილებას ეხება, სომხები, ბერძნები და რუსები აქტიურობენ. სამწუხაროდ, თანდათანობით ქართული კულტურის, პოლიტიკის, ეკონომიკის, სახალხო დოპლომატიის კვალი იკარგება. აქ ტერიტორიის საკითხი არ არის მნიშვნელოვან-

ნი. ჩვენ კი არ უნდა ვიპასუროთ, ტერიტორიები და ვიპასუროთ, არამედ თავად აფხაზებთან ვიპირობთ, ისინი ჩვენთან ვიპირობენ და ერთხანს ვიპირობთ. ჩვენ ტერიტორიები კი არა, აფხაზები უნდა და ვიპირობოთ. იქ ბევრი გააფხაზებული ქართველი ცხოვრობს.

1981 წელს ქართველი საზოგადოების დიდმა ნაწილმა განგაშის ზარები შემოჰკრა. აფხაზებმა რუსეთის ფედერაციაში შესვლა მოითხოვეს. შევარდნაძე ნეიტრალურ პოზიციას იჭერდა, ალბათ, დავალებებს კრემლიდან იღებდა. კრემლში მყოფი ქართველების მიზანიც ეს იყო — აფხაზეთიდან ქართველების განდევნა. ქართველებმა მოსკოვში 13-პუნქტიანი მოთხოვნა გააგზავნეს, თუმცა ამ მიმართულებით საწინააღმდეგო ნაბიჯები გადაიდგა. პროცესი 1967 წლიდან დაიწყო, ხოლო 1977 წელს აფხაზური ელიტის 130-მა წარმომადგენელმა ბრეჟნევის სპეციალური წერილი გაუგზავნა, სადაც აფხაზეთის საქართველოსგან ჩამოშორებასა და მისი რუსეთის ტერიტორიულ-სამართლებრივ სივრცეში მოქცევას ითხოვდა. ამ პერიოდში აფხაზეთის ელტური ეთნოკრატიული კლანი ჩამოყალიბდა. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკიდან საბჭოთა კავშირის რესპუბლიკის — საქართველოს თხუთმეტ დეპუტატს შორის რვა აფხაზი იყო. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლეს საბჭოში 150 დეპუტატიდან 57 აფხაზი, ხოლო 53 ქართველი იყო. აფხაზები მინისტრთა საბჭოში მესამედს წარმოადგენდნენ. რვა მინისტრიდან ყველა აფხაზი იყო. რვა პროკურორიდან მხოლოდ სამი იყო ქართველი. როცა გამსახურდია წამოაყენა საკითხი, რომ საქართველო აფხაზეთის ფედერაციული გაერთიანება ყოფილიყო, ამას შევარდნაძის კლანი მკვეთრად უარყოფითად შეხვდა. გამსახურდიას ეს მოლატეობად ჩაუთვალეს. 1989 წელს აფხაზი სეპარატისტების ყრილობა ჩატარდა, სადაც ქართველებს პირდაპირ ბრალდებები წაუყენეს. თუ რა ბრალდებებზეა საუბარი, ამას მომდევნო ნომერში გიამბობთ.

თამარ შველიძე 555 23 28 24

საქართველო საბარტო ჩვენი პოლიტიკა

933.

მოვიდა სასწრაფოც, საბედნიეროდ, სასწრაფოს ექიმი აღმოჩნდა ჩემი ნაცნობი აფხაზი, რომელიც ჩემთან ერთად მუშაობდა საავადმყოფოში. ახალ ათონში წაგვიყვანა საკუთარ ბებიასთან, სოხუმის აღებამდე იქ ვიყავით დამალული. მერე წამოგვიყვანა თავის სახლში და რვა თვე შეგვიფარა. ძალიან ბევრმა აფხაზმა გადაარჩინა ბევრი ქართველი, ისევე, როგორც ქართველებმა გადაარჩინეს აფხაზები, — ისწავნენ ჩვენთან საუბრისას მარინა ჩაკაბერია.

უძველესია ზაურ თოდუას ისტორია, ის და მისი თანამებრძოლები ტყვედ აიყვანეს. ხელ-ფეხი შეუკრეს, აიძულდნენ, ეჩვენებინათ ცუგუროვკის შემოვლითი გზა ბირცხის მიმართულებით, რომელიც სტრატეგიულად მნიშვნელოვანი იყო. წამების მიუხედავად, არ გასცა სამხედრო საიდუმლო, არ უღალატა თანამებრძოლებს და, მიუხედავად სასტიკი წამებისა, მტერს თავი არ დაუხარა. ხელფეხშეკრული ზაური ჩააგდეს „გაზ-66“-ში და წამების შედეგ გმირი ვაჟკაცი დახვრიტეს.

„23-ე ბრიგადის მებრძოლი იყო. 16 სექტემბერს ქალაქში იყო, მაგრამ როგორც კი გაიგო, რომ ომი განახლდა, წასულა ჩვენი სოფლისკენ. ცუგუროვკასთან უკვე

ლი დაგვიწვეს და თავშესაფარი არ გვექონდა, სოფელს მინც არ ტოვებდა. მიაჩნდა, რომ ეს მისი მხრიდან დანაშაული იქნებოდა. ასევე, მისი უფროსი ძმა, დათოც მძიმედ დაიჭრა და მიღებული ტრავმის შედეგად ისიც გარდაიცვალა“, — ამბობს ნინო თოდუა.

აფხაზეთის ომი ცნობილია თავისი უძვირესი ისტორიებით და, რა თქმა უნდა, თავიანთი მძიმე ისტორიები აქვთ აფხაზებსაც. უძველესია ძმები თარბების ამბავი. 20 წლის ტყეპი ძმები ტყვედ აიყვანეს. ერთ-ერთმა ითხოვა, რომ მისი ძმის სიკვდილის მომსწრე არ გამხდარიყო და პირველი ის მოეკლათ, მაგრამ პირიქით მოხდა — ძმა მის თვალწინ დახვრიტეს, რამდენიმე წუთში კი, ისიც გამოასალმეს სიცოცხლეს. იმის მიუხედავად, რომ ოცდაათი წლის წინათ ქართველი და აფხაზი ერთმანეთს ტვიპს ესროდა, დღეს რადიკალურად განსხვავებული ვითარებაა. ამ მხრივ სასიამოვნოა აფხაზი და ქართველი დედების დაახლოების ისტორია. უკვე წლებია, აფხაზი შავოსანი დედები იმ ქართველების სასაფლაოს პატრონობენ, რომლებიც ომმა შეიწირა.

ამ შემთხვევაში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს სოციალური ქსელი. მაგალითად, აფხაზები აღიან სასაფლაოზე, იღებენ ფოტოებს და უგზავნიან მათი ოჯახის წევრებს.

პირადად მე, ვისაც სოფელ კამანში ორი ძმის საფლავი მაქვს, ჩემი აფხაზი მეზობლის დახმარებით ვახერხებ, რომ ყოველ ადგომას ჩემ მიერ შედგენილი წითელი კვერცხი და „პასკა“ ამშვენებდეს მათ საფლავებს. თუმცა, სამწუხაროდ, ეს არაოფიციალურად ხდება.

როდესაც მეკითხებიან, რა არის აფხაზეთი? — ჩემთვის პასუხი მარტივია — აფხაზეთი მხოლოდ სიყვარულია! 27 სექტემბერს ჩემი სოხუმი დაეცა! ოცდაათი წელია, ამ დღის გათენების მეშინია! ამ დღემ წამართვა ლამაზი ბავშვობა; წამართვა ჩემი მზიანი ქალაქი და წამართვა ის გმირები, რომელთა სისხლით სოხუმის ლამაზი ქუჩები მორწყა!

ანი გოდერაძი

ტყვედ აიყვანეს ზაური და კიდევ რამდენიმე ქართველი. იქ მყოფ აფხაზს გაუცია ბრძანება, რომ ტყვეები გუდაუთაში გადაეყვანათ და იქ დაეხვრიტათ. დაიძინენ შრომის მიმართულებით, მაგრამ ამ დროს საპირისპირო მხრიდან მომავალმა აფხაზურმა შენაერთმა მანქანიდან ორი ბიჭი გადმოიყვანა, ერთ-ერთი იყო ზაური, ამის შემდეგ ზაურის კვალი იკარგება.

ვემეხდით უშედეგოდ. გადავედი გალის რაიონში, გამოვიყენე ჩემი კონტაქტები, მაგრამ მის კვალს ვერ მივაკვლიე. მშობლების გარდაცვალების შემდეგ მისი ხსოვნის საპატივცემულოდ გავაკეთე ზაურის მემორიალი. უზომოდ იყო შეყვარებული აფხაზეთზე და, მით უმეტეს, ჩვენს პატარა კამანზე. მიუხედავად იმისა, რომ სახ-

პრობლემის მოგვარების გასაღები აფხაზეთში დავს

გვესაუბრება სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორი, პოლიტიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი ჯორჯი გოგოლაშვილი:

— ბატონო ზურაბ, აფხაზეთის ომიდან ოცდაათი წელი გავიდა, თუმცა სასიკეთო ძვრები არცერთი ხელისუფლების პირობებში არ მომხდარა. როგორ ფიქრობთ, რატომ ვერ წაიწია საქართველომ წინ აფხაზეთთან ურთიერთობის კუთხით?

— მოდი, დავსვათ კითხვები: რას ნიშნავს აფხაზეთი საქართველოსთვის; რა იყო მისი დაკარგვის რეალური მიზეზი; რას ნიშნავს ჩვენი ტერიტორიების 20%-ის ოკუპირება? დღეს ამ მოვლენას ქართულ-აფხაზურ კონფლიქტს უწოდებენ. სინამდვილეში, ეს არის კონფლიქტი საქართველოში, კერძოდ, აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკაში, იქ მცხოვრებ ქართველ და სეპარატისტულად განწყობილ აფხაზ მოსახლეობის ნაწილს შორის და არა ხალხებს, ეთნოსებს, ერებს შორის. კონფლიქტი მხოლოდ აფხაზეთშია. ეს ქართველებისა და აფხაზების კონფლიქტი რომ იყოს, მაშინ აფხაზეთის ფარგლებს გასცდებოდა. აბა, დავაკვირდეთ, თბილისში, ზუგდიდში, ქუთაისში, ფოთში, ევროპაში, ამერიკაში და ა.შ. აფხაზებსა და ქართველებს შორის კონფლიქტი არსებობს?! თავად რუსეთში, საიდანაც ამ კონფლიქტის პროვოცირება მოხდა, არსებობს რაიმე დაპირისპირება? — დამეთანხმებით, რომ არა. ვინმემ ახსნა, რასთან გვაქვს საქმე? ვამბობთ, რომ ჩვენი ტერიტორიების 20% ოკუპირებულია. დანაკლისი მხოლოდ პროცენტებით არ ანგარიშდება. ადამიანს ოთხი კიდეა აქვს. ერთი რომ დაკარგოს, მისი სხეულის 75% შეძლებს ჩვეულ ფუნქციონირებას?! — ვერ შეძლებს, რადგან ის სულ სხვა განზომილებაში გადავა, მისი ცხოვრების წესი აბსოლუტურად შეიცვლება. თვისობრიობა იცვლება — ჯანსაღი ადამიანი შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ხდება. იგი ცხოვრებას ებრძვის და მომავალზე ვეღარ ფიქრობს. იგივე ვითარებაა საქართველოსთან მიმართებით — ეს არ არის სრულფასოვანი ქართული სახელმწიფო.

ვამბობთ, რომ კონფლიქტის მიზეზი რუსეთია. სინამდვილე-

ში, კონფლიქტი რუსეთთან ჩვენი ურთიერთობის შედეგია და არა მიზეზი, როგორც მათი მხრიდან განხორციელებული სხვა „პროვოკაციები“. კიდევ ერთი მიზეზი ის გახლავთ, რომ სიმართლის თქმის შიშისგან ვერ გავთავისუფლდით და ვერც დროის მოთხოვნის შესაბამისი ადეკვატური ნაბიჯი გადავდგით. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ქვეყანაში ბოლო დროს განვითარებული მოვლენები გამოუცდელ ახალგაზრდებზე უარყოფით გავლენას ახდენს. გარე ძალები ამ ბავშვების გარყვანას ცდილობენ, ცხოვრების არსს დამახინჯებულად წარმოაჩენენ და ამას თავისუფლებად ასაღებენ. თან ამ თავისუფლებას დასავლურ ფასეულობებს უკავშირებენ. რეალურად, ამას დასავლურ სამყაროსთან არავითარი საერთო არ აქვს. ჩვენ დასავლეთს კი არ ვემიჯნებით, არამედ ამ სიმახინჯეს. სწორედ ასე იქმნება მეხუთე კოლონა — გარე ძალების მიერ ახალგაზრდა თაობის გამოყენებით. მაშათმა განდის სიტყვებს შეგახსენებთ: ყველაზე საშიში

რებას გავუწევთ, თითქოს ჩვენ არ გვეხება.

დაიხ, ახალგაზრდა თაობის მცირე ნაწილს არაქართულმა ძალებმა (როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე გარეთ) ცნობიერება შეუცვალეს და ცდილობენ ჯანსაღი მომავალი დაუკარგონ როგორც თაობას, ისე ჩვენს ქვეყანას. მაგრამ საბედნიეროდ, ახალგაზრდა თაობის აბსოლუტური უმრავლესობა ჯანსაღი, გონიერი, განათლებული, მოტივირებული, კრიტიკული ანალიზის უნარის მქონეა, რაც მათი სახელმწიფოებრივი ხედვის საფუძველია.

ამ საკითხზე ყურადღებას იმითომ ვამახვილებ, რომ ეს თაობა ქვეყნის მომავალია. ახალგაზრდების როლი და მნიშვნელობა თუ არ გავითვალისწინებთ, ჩვენი სახელმწიფოს აღსასრულის გულგრილი თვითმხილველები აღმოვჩნდებით.

მე ამ კონფლიქტში არც რუსულ პოლიტიკას ვამართლებ და არც ქართულს. რეალურად რაც ხდება, ამას პოლიტიკას ვერ დავარქმევ. ეს პირდაპირ ანტიპოლიტიკის გამოხატულებაა.

ჩვენთვის მისაღებია, მაგრამ ჩვენი ისტორიის ისრაელთან გაიგივება არ შეიძლება. ჩვენ განვსხვავდებით როგორც ისტორიით, ისე გეოგრაფიით. ისრაელისთვის მისი ისტორია, წარსული უფრო დიდია, ვიდრე გეოგრაფია.

ჩვენ რა გვჭირს, რატომ ვცხოვრობთ უკვე ოცდაათი წელია, პარაზიტის ცხოვრების წესით?! ჩვენ დაავადებულნი ვართ და თუ ავადობის მიზეზი არ გავიგებთ, როგორ განვიკურნებით? დავმლოთ დაავადება? არა, ბატონებო, რეალობა უნდა შევისწავლოთ, რაც უკეთესი მომავლის შექმნის საფუძველი იქნება.

ზოგადად, როცა კონფლიქტზე ვსაუბრობთ, ამას, რატომღაც, ახალ მოვლენად აღვიქვამთ. ასე არ არის. ეს ბუნების წესი, კანონზომიერებაა. აინშტაინმა ფრაილს მისწერა: სანამ კაცობრიობა იარსებებს, ომიც მუდამ იქნებაო. ასეა, მაგრამ კრიზისი მხოლოდ უარყოფითი მოვლენა არ არის, ის შეიძლება იქცეს წინსვლის საფუძველად. ეს თავად უნდა გავაკეთოთ. გამოსავლი, ხსნა მხოლოდ ჩვენშია.

— რა განაპირობებს საქართველოს მიმართ ინტერესს?

— უპირველესად, გეოპოლიტიკით, რაც დროისა და სივრცის ერთიანობას ნიშნავს. მოცემულ დროში ჩვენ ამ სივრცის ნაწილი ვართ. სამწუხაროდ, საქართველომ ვერ მოიპოვა თავისი ბუნებრივი, ისტორიული ადგილი და ვერც დროის მოთხოვნის ადეკვატური ნაბიჯი გადადგა. მეტიც, მან დაბრკოლებად აქცია თავისი ყველაზე დიდი უპირატესობა — გეოპოლიტიკური მდგომარეობა, რაც ჩვენი უზარმაზარი რესურსია. მთავარი რესურსი კი არა, მისი გამოყენების შესაძლებლობაა. ჩვენ ვერ გავიგებთ, ვის რა ინტერესი აქვს საქართველოს მიმართ, ან ვისი ინტერესებია საერთო? ჩვენ მათ ქვეყნებს ვეძახით, სინამდვილეში ეს სისტემები, დომინანტი გეოპოლიტიკური ძალების ცენტრებია, რომლებიც, ამავე დროს, ითვალისწინებენ ფაქტორს — ტრანსნაციონალური კორპორაციების და საერთაშორისო ფინანსური ჯგუფების ინტერესებს. ძირითადად, ორი სისტემა არსებობს — აშშ და რუსეთი. ჩვენ ვერც ის გავიგებთ, რას ნიშნავს ერთი სისტემის მხორეთი ჩანაცვლება და არის თუ არა ეს საფრთხის შემცველი. პოლიტიკოსები ხელისუფლებას საგარეო ორიენტირის შეცვლაში ადანაშაულებენ. მათ რეალპოლიტიკის არაფერი გაეგებათ. განა მოიძებნება საქართველოში ადამიანი, რომელსაც ევროპასთან ინტეგრაცია არ სურს?! მაგრამ როცა ევროპასთან მიმართებით კითხვები ჩნდება, ეს ორიენტაციას არ უკავშირდება. ერთი რამ კარგად უნდა გავიგებთ: ევროპული არჩევანი და ევროკავშირში გაწევრიანება სხვადასხვა რამ არის. ევროკავშირი საერთაშორისო რეგიონული ორგანიზაციაა. ევროპა კი ღირებულებითი, გეოგრაფიული ცნებაა. ევროპელობა ევროკავშირის წევრობის აბსოლუტურად იდენტური არ არის. ჩვენ ამ ოჯახის წევრი ვართ და ახლა სურვილი გვაქვს, ევროკავშირის, როგორც ორგანიზაციის წევრი გავხდეთ. ჩვენ მხოლოდ ევროპული ოჯახის წევრი კი არა, არამედ ევროპული ცივილიზაციის ერთ-ერთი შემქმნელი ვართ. ინგლისი ევროკავშირის წევრი აღარ არის, მაგრამ ევროპის შემადგენელი ნაწილი ხომ არის? ევროპიდან ხომ არსად წასულა?! ჩვენი ფაქიზი დამოკიდებულება იგივე ევროპული სტრუქტურები-სადმი არ ეწინააღმდეგება ჩვენს სურვილს ევროპასთან ინტეგრირების კუთხით.

გავისხენით ჩერჩილის სიტყვები: არცერთმა ერმა არ უნდა იგრძნოს თავი სამუდამოდ გარიყულად ევროპის ერთა ოჯახიდან. მაგრამ ამასთანავე, იგი ამბობს: სწორედ ევროპის ძლიერ და წამყვან სახელმწიფოებს შორის ქიშპობამ მოიტანა ორივე მსოფლიო ომი და ისინიც რომელიც წარსულში გაღვივებულია. კი ბატონო, ევროპა ცივილიზაციის უმაღლესი საფეხურია. ეს გასაგებია, მაგრამ

მტერი კოლონიზატორი და ოკუპანტი კი არა, არამედ მათ მიერ გაწვრთნილი შენი თანამემამულეები არიანო.

ძალები, რომლებიც ახალგაზრდების მცირე ნაწილის აზროვნებას, ცნობიერებას აუკუღმართებენ, მათი (ახალგაზრდების) ინდივიდუალიზმის, სულის მოპარვას ცდილობენ და შიშის დათესვითა და შანტაჟის ინსტრუმენტებით უგუნურ მასად ქცევას ისახავენ მიზნად. როგორ ახერხებენ ამას? — მათ სულელებს ყიდულობენ, რისთვისაც უზარმაზარი თანხებია გამოყოფილი. ამ ძალებს სურთ, ეს მასა ენერგიული, მოტივირებული და ყველაზე ჯანსაღი კი არ იყოს, ბოროტების წინააღმდეგ კი არ იბრძოდეს, არამედ უგუნურ მასად იქცეს, მართვადი გახდეს და მათი დავალებების პირუთენელი, უპირობო შემსრულებელი იყოს. ჯერჯერობით მხოლოდ ახალგაზრდების მცირე ნაწილის სულის ყიდვა მოახერხეს, მაგრამ ხვალზე მათი რაოდენობა შეიძლება უფრო გაიზარდოს, თუ ამას არ მივაქცევთ ყურადღებას, იგნორირ-

დაიხ, ანტიპოლიტიკაა ის, რომ ქართული პოლიტიკა, სინამდვილეში, პრობლემების მოგვარებას კი არა, მისგან გაქცევას უფრო ჰკავს. შედეგთან ბრძოლით არაფერი გამოვა, მთავარია პრობლემის წარმოშობის მიზეზი, საფუძველი აღმოვფხვრათ. მხოლოდ საკუთარ სარგებელზე ფიქრს თავი უნდა დავანებოთ. ჩვენი ხსნა, როგორც ილია ამბობდა, მიუწვდომლის წიაღში, სადაც გარეთ, შორს როდია. არ არსებობს მოვლენა მიზეზ-შედეგობრივი კავშირის გარეშე. დღევანდელი დღე, ჩვენი გაუთავებელი შეცდომებით, თავად შევქმენით. მიხეილ ჯავახიშვილი ამბობს: ქართველი ხალხი მუდამ ერთმანეთის ჭამით იყო მაძღარიო. აქვე ოთარ ჭილაძესაც მოვიშველიებ: საქართველოში ქართველის გარდა ჯერ არავინ დაჩაგრულაო. ამ დროს, გავისხენოთ, რას უუბნება ერთმანეთს ებრაელი ხალხი სიმღერაში „ჰავა ნავილა“, რომელიც მათთვის რიტუალივითაა. ეს ნიშნავს — იბულებული ხარ ბედნიერი იყო. „ჰავა ნავილა“

ზემოთ კონფლიქტის რამდენიმე მიზეზი დავასახელებ. ჩვენ ვსაუბრობთ მიზეზებზე, რამაც არსებული მდგომარეობა შექმნა. ახლა რა მდგომარეობაში ვართ? — ჩვენ ვცხოვრობთ ცვალებად, წინააღმდეგობებით აღსავსე გლობალიზებულ, სამომხმარებლო ბაზრად ქცეულ მულტივექტორულ სამყაროში და ამ პოსტსტატუსოტა ტრანსფორმაციის უსისტემო დემონტაჟის შედეგი სახეზე გვაქვს. რა იგულისხმება შედეგში? — საქართველოში წარსულ ხელი-სუფალთაგან რთული მემკვიდრეობა გვერგო. ბევრი ამბობს, ჩიხში ვართო. ჩიხური მდგომარეობა არ არსებობს. ჯერ ერთი, ამ ტერმინის მიზეზი თავად ჩვენ ვართ. ჩიხურმა აზროვნებამ დროებით დაყოფილი, დასწვლული, ზნეობრივად გასაჭირში მყოფი ეროვნული სხეული წარმოშვა. ქართული სახელმწიფოს ორგანული მთლიანობა დარღვეულია, რომლის ობიექტური ანალიზი არსებული მოცემულობის სტატუსკოს მიუღებლობისაკენ გვიბიძგებს.

ცივილიზაციის შექმნაში საქართველოს უზარმაზარი მონაწილეობა აქვს მიღებული. ჩვენ არ უნდა გავაფრთხილოთ ასე ვეროპა და არც სხვა რამ, არამედ ვემსახუროთ საქართველოს, სამშობლოს. ყველაფერი ერთ ფერში არ უნდა დავინახოთ.

— საინტერესოა თქვენი მოსაზრება არაფორმალური მმართველობის შესახებ.

— ოპოზიცია ივანიშვილზე ამბობს: არაფორმალური მმართველიაო. მაგრამ დააკვირდით, რა ხდება მსოფლიოში. ამჟამად გაეროს ფორმატში შეხვედრები იმართება. როგორ ფიქრობთ, დღეს სამყაროს გაერო მართავს? რა თქმა უნდა, არა. არადა, ის ყველაზე ლეგიტიმური ორგანოა, რომელსაც თავის დროზე სახელმწიფოებმა თავისუფლების ხარისხი მიანიჭეს. მან უნდა უზრუნველყოს ყველა სახელმწიფოს სუვერენიტეტი და მომავალი. მაგრამ ასე ხდება? — არა, ხომ. გაეროდან, მისი წესდებიდან გამომდინარე შეიქმნა ყველა დანარჩენი ორგანიზაცია: ევროსაბჭო, ევროპარლამენტი, ეუთო და ა.შ. რომელი მათგანია ქვეყნის უსაფრთხოების გარანტი? — არცერთი. გაეროს ხუთი წევრიდან ერთი — უშიშროების საბჭოს მუდმივი წევრი, მეორე — სლავ სახელმწიფოსთან საომარ მოქმედებებში, კონფლიქტში ჩართული. ორი სისტემა ერთმანეთს უპირისპირდება, თან არაპირდაპირი გზით. მეორე სისტემამ გამოძებნა სამუალები, რითაც სლავები ერთმანეთს დაუპირისპირა. ამ საკითხზე ვინმე ლაპარაკობს? თავად სამყარო არაფორმალური, აქ კი ივანიშვილის არაფორმალური მმართველობაზე მიგვითითებენ.

— ბატონო ზურაბ, აფხაზეთის თემას დაუბრუნდეთ, სად დევს პრობლემის გასაღები?

— დავიწყოთ იმით, რომ ქართულ სახელმწიფოსთან, სამშობლოსთან, ყველანი ვალში ვართ. ჩვენი მიზანი ქვეყნისთვის ყველაზე დიდი გამოწვევის — აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში კონფლიქტის დაძლევა უნდა იყოს. ასევე, კონფლიქტის რეციდივების, რაც დღესაც გრძელდება. ცეცხლი შეწყდა, მაგრამ რეციდივები არ შეჩერებულა.

ჩვენ ქართული მულტიეთნიკური სახელმწიფოს ორგანული მთლიანობა, რომელიც დარღვეულია, მშვიდობიანი გზით უნდა აღვადგინოთ. სწორედ ამის შემდეგ შევძლებთ ქვეყნისთვის უსაფრთხო მომავლის უზრუნველყოფას. რა გზით მოხდება ყოველივე? — ჩვენ გვგონია, რომ ქვეყნის შიგნით არსებული პრობლემები, საშინაოა. ასე არ არის. ეს არ არის საშინაო პრობლემა, მისი მოგვარება შეუძლებელია უმთავრესი მაპროვოცირებელი მიზეზის — საგარეო ფაქტორების გათვალისწინების გარეშე. საქართველო, სხვა ქვეყნების მსგავსად, სივრცით მოვლენას წარმოადგენს, რომელიც პოლიტიკურ მოცემულობას ქმნის — არსებობს, იმართება და ცოცხლობს ამ სივრცეში. ის ვერ იტანს სიცარიელეს. აფხაზეთსა და ოსეთში აბორიგენი მოსახლეობა შემცირებისკენ არის მიდრეკილი. ვინ არიან დღეს აფხაზეთში უმცირესობაში? — აფხაზი და ქართველი.

ჩვენი კონფლიქტების დარეგულირება და ქვეყნის შემდგომი ბედ-იბდლის განსაზღვრა მხოლოდ რეგიონულ კონტექსტშია შესაძლებელი. რეგიონში, ბუნებრივია, სამხრეთ კავკასიას ვგულისხმობ, სადაც სივრცის პრიორიტეტული, მაორგანიზებელი ცენტრის მნიშვნელობა ოდითგანვე საქართველოს აკისრია, რაც ფუფუნება კი არა, უზარმაზარი ტვირთი და პასუხისმგებლობაა. თუ გვინდა, ჩვენი ქვეყანა ერთიანი, თავისუფალი იყოს, პასუხისმგებლობას არ უნდა გავკეცვით. ჩვენ ხომ სამყაროსგან იზოლირებული, ჩაკეტილი სივრცე არ ვართ. ჩვენ დამი ინტერესი გეოპოლიტიკით არის განპირობებული. ამ რეგიონის ნაწილი ვართ, ამიტომაც არის ჩვენდამი ასეთი ინტერესი. ცალკე აღებული ერთი ქვეყანა სისტემის ნაწილი ვერ იქნება. ჩვენი არჩევანი ჩვენი ბედისწერით არის ნაკარნახევი. დიდი მოთამაშეები, საკუთარი ინტერესებიდან გამომდინარე, ამ სივრციდან თვითონ შექმნიან მოედანს, სადაც ჩვენი მდგომარეობიდან გამომდინარე, ძირითად მოთამაშედ ვიქცევით. საქართველო ანგარიშგასაწევი ძალა იქნება. საერთო ინტერესების თანხვედრისა და გეოპოლიტიკური კომპრომისის შედეგად

ნაციონალური, გლობალური და რეგიონული ინტერესების შესაბამისად, მორიგების ეს სივრცე საერთო სარგებლის სივრცე-არენად იქცევა.

საქართველო გარკვეული ძალებისთვის პროექტს წარმოადგენს. ჩნდება კითხვა? — როგორ შევცვალოთ მოცემულობა, ხელი-სუფლების შეცვლით? — არა, ბატონო. ჩვენ ახალი პროექტი უნდა გავაჩინოთ, მაგრამ ამას ქართულ პროექტს თუ დავარქმევთ, ეს არავის დაინტერესებს. პატარა ქვეყნები დიდი სახელმწიფოების თამაშის ობიექტები არიან. ისინი სარგებელს სწორედ პატარა ქვეყნების ხარჯზე იღებენ. ცვლილებები, პირველ რიგში, გეოპოლიტიკაზე აისახება. დამატებითი ინტერესისა და მსოფლიო მომწესრიგებელ ძალთა ბალანსის დაცვით არამხოლოდ ქართული, არამედ რეგიონული პროექტი უნდა შევქმნათ, რომელიც, ამავე დროს, გლობალური ხასიათის იქნება და ქართული სივრცისადმი ინტერესს გააჩენს, ქვეყანას გლობალურ გამოწვევებთან თავსებადობის იმუნიტეტს შესძენს, რაც ამჟამად არ გვაქვს. რა არის იმუნიტეტი? — საერთაშორისო ფუნქცია. დაიხ, ნებისმიერი ქვეყნის სიდიდითე საერთაშორისო ურთიერთობათა სისტემაში ჩართულობაზე დამოკიდებული. სწორედ ეს გვაქცევს ანგარიშგასაწევ, პროგრესულ პოლიტიკურ ძალად.

— ბატონო ზურაბ, რა ფუნ-

ქცია აქვს სოხუმის უნივერსიტეტს კონფლიქტის მოგვარების კუთხით?

— ჩვენი უნივერსიტეტის მიზანი ქართულ და ევროპულ საგანმანათლებლო სივრცეში ინტეგრირებაა, მაგრამ ეს აფხაზეთის თემის გვერდის ავლით ვერ მოხდება. ეს უნივერსიტეტი სოხუმში არსებული აფხაზეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ნაწილია. ჩვენ აფხაზეთსა და დანარჩენ საქართველოს შორის ჩატეხილი ხიდის აღდგენის მიმართულებით ვმუშაობთ. ჩემი დიდი სურვილია, სოხუმის უნივერსიტეტი გახდეს ხიდი ამ ორ უნივერსიტეტს შორის, რომლებიც ერთი ფესვიდანაა წამოსული. ეს პროცესი მიმდინარეობს. საქართველოში 60-ზე მეტი სახელმწიფო უნივერსიტეტი, მაგრამ სოხუმის უნივერსიტეტი სხვა მოვლენა, სხვა თვისობრიობაა. ყველა უმაღლესი დაწესებულება შეიქმნა, სოხუმის უნივერსიტეტი კი — აფხაზეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტიდან იშვა. ის თბილისში ბიოგრაფიას კი არ ქმნის, არამედ არსებობისთვის და ადგილის დამკვიდრებისთვის იბრძვის. მინდა, ეს ბრძოლა ქვეყნის ერთიანობისკენ იყოს მიმართული. ჩვენი ქვეყნის გამთლიანება სწორედ უნივერსიტეტზე გადის. სოხუმის უნივერსიტეტი თავისი ქვეყნის ბედის თანაზიარია. მას სტრატეგიული მნიშვნელობა აქვს. თავის დროზე აფხაზეთში უნივერსიტეტის გაყოფით დაიწყო ყველა ერთიანი, ცოცხალი ორგანიზმის გახლეჩა — მწერალთა, მხატვართა კავშირის, საფეხურთო გუნდების და ა.შ. თუ გვინდა, ჩვენი მომავალი შევცვალოთ, ერთმანეთისადმი დამოკიდებულებაც უნდა შევცვალოთ. ჩვენ ერთმანეთზე ვართ დამოკიდებულნი. ჩვენი გზა ამ ორი უნივერსიტეტის გაერთიანებაშია. ოღონდ, ეს თბილისში კი არ უნდა მოხდეს, პირიქით, უნივერსიტეტი სოხუმში თავის ისტორიულ ფესვებს უნდა დაუბრუნდეს.

თქვენ მკითხეთ: სად დევს აფხაზეთის პრობლემის მოგვარების გასაღები, — გასაღები ჩვენში, უფრო კონკრეტულად, აფხაზეთში დევს. აქვე ერთ მნიშვნელოვან რამესაც გეტყვით: გასაღები აფხაზეთში დევს, მაგრამ გზა თბილისიდან სოხუმამდე სამეგრელოზე გადის. სამეგრელო მრავალი კუთხით უმნიშვნელოვანესი რეგიონია.

არსებობდა გეგმა, რომ მართო აფხაზეთი კი არა, საქართველოსთვის სამეგრელოც მოეგლიჯათ. ბევრი გაიძახის: აფხაზეთში მცხოვრებ ქართველ მოსახლეობას მდგომარეობა უნდა შევუმსუბუქოთ. ამაში მათ აქ გადმოყვანას და გაფანტვას გულისხმობენ. ჩვენ აფხაზ ქართველობას უნდა დავეხმაროთ. პლაცდარმი დღეს გალის რაიონია, რომელიც ახალგაზრდებისგან იცლება და იქ მხოლოდ უფროსი თაობა რჩება. აფხაზეთში სკოლებში ქართული ენა არ ისწავლება. აფხაზეთში აქ პირ უნდა წამოვიყვანოთ, პირიქით, ვეცადოთ, რომ აფხაზეთში არ დავიკაროთ და ამაში სამეგრელოც უმატოროთ. აფხაზეთში მცხოვრები მოსახლეობის უმრავლესობა ეთნიკური მეგრელია. აფხაზისთვის ყველაზე ახლობელი მეგრელია.

დააკვირდით, დღეს აფხაზეთთან, ოსეთთან ურთიერთობის დარეგულირების პროცესს უფრო და უფრო ვცივდებით. ომი 1993 წელს დათავრდა. მას შემდეგ ზუსტად 30 წელი გავიდა. 1994-95-96 წლებში იცით, რამდენი წინადადება მოდიოდა აფხაზეთისგან. მოლაპარაკებების პროცესში აქტიურად ვიყავით ჩართულნი, მათგან ვიღებდით შემოთავაზებას ერთიანი ქვეყნის ფარგლებში ფედერაციის, კონფედერაციის, შერეული მოდელის და ა.შ. შექმნის თაობაზე. რამდენი წელია, აფხაზეთისგან საერთოდ ხმა აღარ ისმის. ე.წ. რეჟიმს არაფრის გაგონება აღარ უნდა. დრომ ჩვენი სასარგებლოდ ვერ იმუშავა.

დასკვნის სახით გეტყვით, რომ აფხაზეთი არის ერთადერთი თემა — შენობილი შესაძლებლობა, რომელსაც, სწორი ნაბიჯების შემთხვევაში შეუძლია, ქვეყანა ანგარიშგასაწევ პოლიტიკურ ძალად აქციოს.

მიუხედავად ყველაფრისა, ჩვენი ერთიანი თანაცხოვრების გზა არსებობს, ოღონდ თანაცხოვრების ახალ პრინციპებზე უნდა შევთანხმდეთ. დღეს აფხაზეთში მართლაც არაა მიმდინარეობა. რეინტეგრაციის, პრთიანი მართლული სივრცის შექმნის ბარათი, მათი გადარჩენა, უკეთეს მომავალზე ფიქრი, გამოცხადდა.

თამარ შველიძე
555 23 28 24

აფხაზეთი 30 წელიწადია გვზკივა და არ გვასვენებს

არაერთხელ დაისვა შეკითხვა: შესაძლებელი იყო თუ არა აფხაზეთის ომად წოდებული ომის თავიდან აცილება და პასუხი კვლავაც ორგანოა თავისი ქვეტექსტებით, გააჩნია, ვინ პასუხობს ამ შეკითხვას.

სიმაღლის დანახვა და მოსმენა არც მაშინ უნდოდა ვინმეს და არც ახლა სურთ მავანთ!

მრუდე სარკეში ყურებას ხეირი არასდროს მოუტანია არავისთვის და არც ახლა მოგვიტანს...

ზოგადად, რასაც მე ჩემი ბავშვობიდან ვხედავდი, ქართულისადმი დამოკიდებულება აფხაზეთის ასსრ-ში ყოველთვის უარყოფითი იყო, პასუხსაც არ დაგიბრუნებდა ქართულად ადგილობრივი მოსახლე, თუ თვითონაც ქართველი არ აღმოჩნდებოდა.

1989 წლიდან სიტუაცია განსაკუთრებით დაიძაბა, როდესაც აფხაზმა ნაციონალისტებმა „ლიხნის კრებაზე“ აფხაზეთის ასსრ-ისთვის საბჭოთა რესპუბლიკის სტატუსის მინიჭება მოითხოვეს,

ლოში სამოქალაქო ომი დაიწყო. აფხაზეთის უმაღლესმა საბჭომ კი სამხედრო შენაერთებზე კონტროლი დაამყარა და ადგილობრივი სამხედრო გაწვევა დაწესდა. ახლადშექმნილმა აფხაზურმა გვარდიამ შსს-ის შენობა დაიკავა და აფხაზი შს მინისტრი დანიშნა;

მიუხედავად ქართველი წევრების ბოიკოტისა, 23 ივლისს უმაღლესმა საბჭომ ადაღინა აფხაზეთის 1925 წლის კონსტიტუციის მოქმედება. საქართველოს რესპუბლიკის სახელმწიფო საბჭომ გააუქმა 23 ივლისის გადაწყვეტილება, მაგრამ ამით არაფერი შეცვლილა.

თბილისში (არა მხოლოდ) მმთამკველი ომის დაწყებით დაინტერესებული პირები როცა სახელმწიფოს სათავეში ჩაბუდების გამო თავს არ ზოგავდნენ, აფხაზეთს დაგიდევდნენ რამედ?

თბილისის ცენტრში ცეცხლის შეწყვეტა არ ნიშნავდა იმას, რომ სამოქალაქო ომი დასრულდა (ვიდაცები რომ „თბილისის ომად“

ით არძინბამ მობილიზაცია გამოაცხადა და აფხაზეთის გვარდიამ საქართველოს სამთავრობო ძალებისთვის შეიარაღებული წინააღმდეგობის გაწვევა დაიწყო. იმავე დღესვე შეხვდნენ მხარეები მოსალაპარაკებლად, მაგრამ უშედეგოდ. 18 აგვისტოს ქართულმა ჯარმა სოხუმში შესვლა დაიწყო, მათ უბრძოლველად აიღეს უზენაესი საბჭოს შენობა და შინდისფერი დროშაც ააფრიალეს. არძინბა გულაუთას შეეფარა.

მაშინ, მასხოვს, ხმა გაერცვლა, რომ კიტოვანი დამოუკიდებლად მოქმედებდა, მას არ მიუღია ბრძანება სოხუმში შესვლის შესახებო. მას შემდეგ ამდენი წელი გავიდა და ახლაც უპასუხოდ დარჩა ეს შეკითხვა, პასუხი ახლაც ორგანოა — გააჩნია, ვინ პასუხობს...

რუსეთის ფაქტორს თუ გამოვრიცხავთ, კაცმა რომ თქვას, ხელი-სუფლება ვითომ რატომ არ მოინდომებდა შეიარაღებული ძალების გამოყენებით რამდენიმე პრობლემის ერთდროულად მოგვარებას: „ზვიადისტების“ დასჯას, აფხაზეთის დამინება-დამორჩილებას და რკინიგზის მოძრაობის აღდგენასთან ერთად ბანდ-ფორმირებების სხვადასხვა გზით განეიტრალებას?

მოკლედ, ეს ყველაფერი უბრალო მოკვდავისთვის სამკითხაო ამბავი-ტრაგედიაა, ფაქტად კი ის დარჩა, რომ „ზვიადისტების“ ხსენება გაქრა და დაგვრჩა აფხაზეთთან ომი, რომელსაც ამდენი მსხვერპლი მოჰყვა გარდაცვლილთა და დასახინრებულთა სახით, ამდენი იძულებით გადაადგილებული და ტერიტორიის დაკარგვა...

ამდენი წელი გავიდა და ჯერ კიდევ არ ჰქვია ყველას და ყველაფერს თავისი სახელი. რა გამოდის, სოხუმი-ზუგდიდის სარკინიგზო მონაკვეთის დაცვისათვის ომის წამოწყება, ამხელა მსხვერპლი და ტერიტორიის დაკარგვა იყო საჭირო? ბარემ პირდაპირ უმსხვერპლოდ გადაეცათ რუსეთისთვის...

ისე კი, რა უცნაურად იწყებენ ჩვენი „თავები“ სამხედრო კონფლიქტებს, გნებავთ, ომი დაარქვით, სადაც შეიბრუნენ წესრიგის დასამყარებლად და შეიარაღებულ კონფლიქტად აქცევენ, ისეთად, რომ, ერთ შემთხვევაში აფხაზეთი ჩამოაცალეს საქართველოს, მეორე შემთხვევაში კი ვითომ კონსტიტუციური წესრიგის დასამყარებლად შეცვივდნენ სამაჩაბლოში, ცხინვალის დაადუღეს და სამაჩაბლო ჩამოაცალეს საქართველოს სხეულს.

ხელწერა ჰგავს ერთმანეთს... იქნებ, კი არ ჰგავს, არის კიდევ, უბრალოდ, შემსრულებლები არიან სხვადასხვა. არც ისინი არიან ერთმანეთისგან შორს მდგომნი, შევარდნამე და სააკაშვილი რამ გაყო, როცა მომრიგებლად მოსკოვიდან მოვლენილი ივანოვი ჰყავდათ...

გიხაროდენ, აჭარა! ბეწვზე არიან გადარჩენილები, დღეს თურქეთის ერთ-ერთი ვილაეთის ახლიდან გათურქებული მცხოვრებლები რომ არ არიან...

საკუთარს ვტყვი, თუმცა ძალიან მინდა, ვიცოდე, ვინ იყვნენ და არიან ყველა დროის საქართველოში ის ტვინგაცხლებულები და რამ გაუცხელათ ის ტვინი, რატომ უნდათ საქართველო უქართველებოდ?

როდესაც ხელს ვიშვერთ მავანთაკენ და ვამბობთ, რომ ერთი რუსეთმა შემოგვტენა, მეორე — აშშ-მა, მესამე — იმან, მეოთხე — ამან და ა.შ. ამ დროს ჩვენ სად ვართ, ეს უდალათო, უმწიკვლო და სპეტაკი ხალხი? განა ჩვენვე არ „ვიტყენით“ საკუთარი უმოქმედობით?

აფხაზეთში რომ შეიარაღებული ძალით შედიოდა ვილაც, საკუთარი ხუმტურით თუ სხვისი ბრძანებით, რომელიმე იმდენი მაინც არ იცოდა, რომ აფხაზი მასავით მართო არ იყო? მანამდე აფხაზეთში თუ ნამყოფი არ იყო, მერე რაღას შერბოდა ლამის შიშველი ხელებით, დამშეული და უიმედო? ალბათ, ამიტომაც დარჩა ხალხში შეფასება, რომ „აფხაზეთი“ იმთავითვე გაყიდული იყო, თუნდაც საჯილდოო ქვად...

27 სექტემბერი სოხუმის დაცემის დღეა, გეტყვია და ოცდაათი წელია, არ გვაიწყდება.

საინტერესოა, ცხინვალთან დაკავშირებით რატომ არ გვაქვს რაიმე დღე, არაფერი მომზდარა? იმავე კონტექსტში სამაჩაბლოს ხსენებას რანაირად და რატომ გაუვრბივართ, ან რატომ ვაცალკევებთ ერთმანეთისგან ამ ორ ოკუპირებულ ტერიტორიას, საქართველოს სხეულის ნაწილებს? საქართველოს დღევანდელ რუკას რომ დახედავ, აფხაზეთი საქართველოს ბეჭია, სამაჩაბლო

კი — ფერდი... იმიტომ ხომ არა, რომ მთელი ჩასაფრებული დასავლეთი რუსეთის მიერ საქართველოს წინააღმდეგ გამოვლენილ სამხედრო მოქმედებებს უწოდებდა არა აგრესიას, არამედ ძალის არაპროპორციულად გამოყენებას, გნებავთ, ძალის გადამეტებას, რადგან რუსეთი იმ ტერიტორიაზე მშვიდობის დამცველად იდგა. რომ ამბობენ, თბილისის ალბა უნდოდათო, რუსეთი თბილისს განა ვერ აიღებდა, არ აიღებდა, რადგან ეს იქნებოდა პირდაპირი აგრესია. რაც უნდოდა, ის გააკეთებინა სააკაშვილს და ალიარა კიდევ აფხაზეთისა და სამაჩაბლოს დამოუკიდებლობა.

რუსეთის ომი და თბილისის ალბა რატომღა უნდა დაეწყო, თავისი მთავრობა აქ ეჯდა (ახლა, მიუხედავად იმისა, რომ იცის, ორმაგები არიან, რადიკალურ ოპოზიციად უსხედან მრავალჯერადი გამოყენების არსებები) და როცა მოესურვებოდა და რასაც მოინდომებდა, იმას გააკეთებინებდა. რაღა რაიმეს გადაცემა უნდოდა, გადაცემულები არ ვართ რუსეთზე?

სტრატეგიული ობიექტების რუსეთზე გასხვისების გარდა, სხვა, ბევრად მნიშვნელოვანი რამ არის, რასაც ვერ და არ აღიარებენ, პირდაპირ არ და ვერ არქმევენ სახელს და მცდელობა აქვთ, დღევანდელ ხელისუფლებას შეაზოცონ ხელი. არადა, მათი დათესილია, რომ საქართველოს მოქალაქეების ცნობიერებამ ისე დაიწყო შებრუნება, რომ დასავლეთის ხსენება აღარ უნდათ...

ჩვენმა ცნობიერებამ გადახარშა ის, რასაც მანამდე ვერ ამუშავებდა, რადგან ჩვენ ხალხს ცნო-

— ანალოგიური სტატუსი გვქონდა 1925-1931 წლებში. დეკლარაცია ხელმოწერილი იყო სოხუმის უნივერსიტეტის რექტორის მიერ. ეთნიკურად ქართველმა სტუდენტებმა საპროტესტო დემონსტრაცია მოაწყვეს, მაგრამ საქართველოს ცენტრალურმა ხელისუფლებამ ის აკრძალა. მიუხედავად აკრძალვისა, სტუდენტთა საპროტესტო აქცია გაგრძელდა და საქართველოს ხელისუფლების არაადეკვატური რეაქციით გულმიცემული აფხაზ ნაციონალისტთა ერთი ჯგუფის თავდასხმის ობიექტი გახდა. პირველი შეიარაღებული შეტაკება ქართველ და აფხაზ მოსახლეობას შორის ივლისში მოხდა, რა დროსაც დაიღუპა 22 და დაიჭრა 500-მდე მოქალაქე, ძირითადად, ეთნიკურად ქართველი. მიზეზი სოხუმში თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილიალის გახსნა გახდა.

1991 წელს აფხაზეთის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე ვლადისლავ არძინბა და საქართველოს პრეზიდენტი ზვიად გამსახურდია ორენოვან აფხაზურ რესპუბლიკაზე შეთანხმდნენ, სადაც წამყვან თანამდებობებს ეთნიკური კვოტებით დაიკავებდნენ და საკონსტიტუციო ცვლილებებზე ორივე ეთნოსის დეპუტატთა მხარდაჭერა იქნებოდა საჭირო.

შემდეგ რა მოხდა? 1991 წლის დეკემბრის ბოლოს საქართვე-

შემოსაღებას ცდილობენ, თითქოს თბილისის უბნები ებრძოდნენ ერთმანეთს). ზვიად გამსახურდიას მომხრე შეიარაღებული ადამიანები დასავლეთ საქართველოში კონცენტრირდნენ, სადაც ოფიციალური თბილისი ვერაფერს ახერხებდა.

რაც შეეხება აფხაზეთს, ვერც იქ ცნობდა ძალი პატრონს, შეიარაღებული ადამიანები ქურდობა-ყაჩაღობასთან ერთად რკინიგზას ერჩოდნენ და აჩანაგებდნენ ყოველმხრივ, დაწყებული ტვირთების დატაცებით, დამთავრებული რკინიგზის ხაზებისა და ხიდების აფეთქებით. სახელმწიფო ზარალმა 9 მლრდ მანეთი შეადგინა.

1992 წლის აგვისტოში, მოლაპარაკებების მსვლელობისას, შეიარაღებულმა პირებმა ტყვედ აიყვანეს შს მინისტრი რომან გვენცაძე, მისი მოადგილე, სახელმწიფო საბჭოს თავმჯდომარის თანაშემწე ეროვნული უშიშროების საკითხებში დავით სარალიძე და სხვები და მათ დაბრუნებაზე უარს აცხადებდნენ.

1992 წლის 14 აგვისტოს დილის 7 საათზე საქართველოს თავდაცვის ძალების კოლონა თავდაცვის მინისტრ თენგიზ კიტოვანის ხელმძღვანელობით, აფხაზეთში შევიდა. ოფიციალურად მას რკინიგზის სოჭი-ზუგდიდის მონაკვეთის დაცვა ჰქონდა დავალებული. იმავე დღეს, სოხუმის ტელევიზი-

ბიერება გაუბითურეს — ეთნიკური კონფლიქტი მაშინ არის, როდესაც ადგილზე მცხოვრები ხალხი ერთმანეთს ვერ მოერგო. დიდხანს ცდილობდა რუსეთი, რომ აფხაზეთში ეთნიკური კონფლიქტი აჭრილიყო ადგილობრივი მოსახლეობის დახმარებით, მაგრამ არაფერი გამოუვიდა, სანამ შევარდნაძის ხელისუფლებას სოხუმში ჯარი არ შეაყვანიდა და ამით არ გააუბედურეს იქაურთა. იმის ნაცვლად, რომ ჩვენ გვეთქვა, არანაირი ეთნიკური კონფლიქტი არ გვაქვს, მეგობრები და აფხაზები მშვენივრად ცხოვრობენ ერთმანეთში, მსოფლიო შევარდნის დანიშნული შედეგით იმის დახმარებით, რომ აფხაზები სეპარატისტები არიან და რომ საჭიროა სამშვიდობო მისიით ჯარების შეყვანა. ფაქტობრივად, რუსეთის საოკუპაციო ჯარი გამიხსნულად მოვიყვანეთ, დავიყვანეთ, აქეთ კი ჩვენ შევკავშირებინეთ სამშვიდობო ბატალიონები, ესე იგი, თუ ორივე მხარეს სამშვიდობო ბატალიონი ჰყავს, შენ თვითონვე აღიარებ, რომ კონფლიქტი გაქვს.

რომ არ შექმნილიყო სამშვიდობო ჯარები, რამე შეიცვლებოდა?

არაფერი! მშვიდობა დაიცავით კი არ ეუბნებოდნენ მათ, ქართველების ინტერესები დაიცავით. ისინი მშვიდობას იცავდნენ? — არა!

იგივე სიტუაცია იყო სამაჩაბლოშიც. როცა მშვიდობას კი არა, ქართველების ინტერესებს იცავ, შენ უკვე წამოადგენ მხარეს, რომელიც ამბობს, რომ საომარ მდგომარეობაში ხარ და ამ ყველაფრის გახსნა უნდა მომხდარიყო ბრძოლით, რაც მოხდა კიდევ სააკაშვილის ხელით სამაჩაბლოში.

ხალხის ცნობიერების გაბითურება ისიც, რომ ვერ გაუგიათ, — მოწინააღმდეგის ჯარის განადგურება ომის მიზანი არ არის. ეს ბრძოლის მიზანია. ომის მიზანი მშვიდობაა. როცა სადმე შევიდვარ, მე მიხდა, რომ იქ მშვიდობა მქონდეს. კი, შეიძლება, ბრძოლა დამჭირდეს, მაგრამ, რაც უფრო ნაკლებ მოწინააღმდეგეს გავანადგურებ, მით უკეთესია მშვიდობისთვის.

ჩვენ რას ვაკეთებდით, არ ვიცოდით. ასეთი ცნობიერებით სახელმწიფოს აშენება არ შეიძლება და ვერც შენდება... ძალიან ბევრია ამ თემაზე სალაპარაკო...

1226 წლიდან დანერგულია ქართული ცნობიერება — ომი არ ვიცით, რა არის, ბრძოლა რა არის, არ ვიცით, სამშობლო რა არის, სამშობლოს ერთგულება და რა ჩამოთვლის ყველაფერ იმას, რაც აღარ ვიცით.

როდესაც უკრაინაში შეიარაღებული კონფლიქტი (ასე განაცხადეს) დაიწყო რუსეთთან, ისევე წამოყვეს თავი „ურა-პატრიოტებმა“, რეალურად, საქართველოს მტრებმა, ახლა აფხაზეთსა და სამაჩაბლოში შევარდნისა და წართმეულის ომით დაბრუნების დროაო. რომ არა დღევანდელი ხელისუფლების გონიერება და მშვიდობაზე სწორება, ცეცხლის აღში გახ-

ვეულები კი არა, უკვე ამობუგულები ვიქნებოდით...

პირადად მე სულ სხვა საქართველოს წარმოვადგენ იმ გაგებით, რომ აფხაზთან ომი არ მქონია. რომ ამბობ, აფხაზს უნდა შეეუბნებოდნენ, მე აფხაზთან შესარიგებელი არაფერი მაქვს, მე მასთან ჩხუბი არ მქონია, შენ გქონდა და გინდა, დაივიწყოს?!

არაიან პოლიტიკოსები, რომლებიც ამბობდნენ, ქართველების დასაცავად ჩავედითო — კარგი, მაგრამ იქ რა სიბინძურეებიც ჩაიდინეს, იმაზე ლაპარაკი დღემდე არ უნდოდათ? სისხლის სამართლის საქმეები იყო აღძრული და 2000 ტომიდან ერთ ქართველზე არაა აღძრული. რა, ფრთიანი ანგელოზი შევიდა ყველა? სანამ ორივე მხარე არ აღიარებს, რომ ძალიან ბევრი რამ დაუშავეს ერთმანეთს, ყოველ 27 სექტემბერს ასე გავიხსენებთ, რომ სოხუმში დავცა და ასე გაგრძელდება უსასრულოდ მხოლოდ ფაქტის კონსტატაცია...

დოკუმენტური ფილმები და კადრები, სადაც ბევრი სისხლი და გვამია, ტელევიზიით არ უნდა გადაიციმოდეს, ისინი

ტრიბუნალისთვის უნდა იყოს მხოლოდ. რადგან ომს დაუწერელი კანონები აქვს, აუცილებლად მსხვერპლს ითხოვს ორივე მხრიდან და მრავალჯერს კი არა, ასეთი მძიმე კადრების ერთხელ ჩვენებსაც კი, სიძულვილის დათესვის გარდა არანაირი დატვირთვა არ აქვს. მე ვნახე ქართველი ბიჭების ცხედრები, მაგრამ ასევე ვნახე რუსი, ოსი თუ აფხაზი ბიჭებისაც, ყველა მათგანს ხომ სიცოცხლე უნდოდა...

თვით აფხაზები, დაქირავებული მებრძოლები ჩრდილოეთ კავკასიიდან, კაზაკები, თურქეთსა და სირიაში მცხოვრები აფხაზური დიასპორის წარმომადგენლებს, კავკასიის მთიელ ხალხთა კონფედერაციელებს, მონაღლისე სომხებსა და დაქირავებულ თუ ოფიციალურად მებრძოლი რუს მებრძოლებს — მათ გაერთიანებულ ძალებს რომ 13 თვე აკლავდნენ ჩვენს საჯიშე ბიჭებს, იმიტომაც აღზევდნენ დღეს უჯიშო და უსქესო არსებები მათ ნაცვლად...

გვერდს ვერ აუვული სომხების მიერ საქართველოს მიმართ ჩადენილ კიდევ ერთ მუხანათობას, რომელიც ისტორიაში ჩაიწერა.

1993 წლის 9 თებერვალს ჩამოყალიბდა ბაგრამიანის სახე-

ლობის სომხური ბატალიონი, რომელსაც თავდაპირველად ნაციონალისტური ორგანიზაცია „კრუნიკის“ ლიდერი, არმინბას მომხრე ალბერტ ტოპოლიანი მეთაურობდა. ბაგრამიანის ბატალიონში გაერთიანდნენ, ძირითადად, გაგრის, გუდაუთის რაიონებისა და ტყვეარჩელის ზონაში მცხოვრები სომხები.

ბაგრამიანის ბატალიონმა თვითმხილველთა, საქართველოს გენპროკურატურის, უშიშროებისა და სადაზვერუო ორგანოების შეფასებით, თავი გამოიჩინა განსაკუთრებული სისასტიკით და მონაწილეობა მიიღო ქართველთა გენოციდსა და ეთნიკურ წმენდაში. ბატალიონს ფინანსურად და ეკონომიკურად ეხმარებოდნენ რუსეთის სომხური დიასპორის წარმომადგენლები, ბიზნესმენები.

სომხები იბრძოდნენ სხვა ბატალიონებშიც: პირველ მსოფლიო, მეორე მოტომს-როლელთა, განთიადის, სოხუმის, ეშერა-ათონის, ბიჭვინთის, გაგრის ასეულში „აბაფე“ და ომის შემდეგ საკადრისადაც დაჯილდოვდნენ.

სომხური ბატალიონი, ასევე, 1998 წლის მაისში გალის რაიონში განხორციელებულ ქართველთა ეთნიკურ წმენდაში მონაწილეობდა...

ვიკითხავდი, საინტერესოა, ერთ სომეხს მაინც თუ შერცხვინია ერთხელ მაინც საკუთარი თვისტომელების ნაცვლად-მეთქი, მაგრამ არ ვიკითხავ, ვიცი, რომ არ შერცხვებოდა...

სად არის დღეს ეს ბატალიონი და სად არიან ამ ბატალიონის ვეტერანები, მთიანი ყარაბაღის, მათი „ისტორიული“ ტერიტორიის დასაცავად გმირულად დაეცნენ ნახიჭევანის გზაზე?

30 წლის წინათ, 27 სექტემბერს ჩვენ სოხუმის დაცემის გამო ვტყვიან. პირადად ჩემთვის, მთიანი ყარაბაღის „ამბავი“ და არეულობა სომხეთის დედაქალაქში, სიმბოლურია საქართველოს დღევანდელი 27 სექტემბერისთვის...

ჩვენ ისევე შევძახებთ: „გამარჯობა, აფხაზეთო, ჩემო!“ და ჩავეხუტებით ჩვენს განაყარს, აფხაზ და-ძმებს, სომხები კი ვედარასოდეს მივსალმებიან ხანქენდში (სტეფანაკურტში) ერთმანეთს, სომხებისა და აზერბაიჯანელების ჩახუტება ხომ საერთოდ ფანტაზიის სფეროა...

ზურა ომხერაძე

მამუკა ფიფიას ღია წერილი თანამოაზრეებს

მამუკას (მამუკა მამუკაძე), თანამოაზრეებს, ფიფიკო, ინტერესმოკლებული არ იქნება, შეფასება გავაკეთო იმ მეთაურთან დაკავშირებით, რაც საქართველოს პარლამენტში ჩემმა გამოჩენამ გამოიწვია, და, რასაც სრულიად მოულოდნელად ზღვა დეარძლისა და ტალახის გადმონთხევა მოჰყვა ინფორმაციის მძლავრი საშუალებების მხრიდან.

დავიწყეთ იმით, რომ მიწოდებენ რა „რუს ბიზნესმენს“ და საერთოდ არ ახსენებენ, რომ ვარ ქართველი დევნილი აფხაზეთიდან. დღემდე ცხოვრების მიზნად მაქვს დასახული დევნილობა ღირსეული დაბრუნება, სამოქალაქო მშვიდობა და სტაბილურობა მთელს საქართველოში, და ამ ყველაფრის მისაღწევად ჩემი ყოველდღიური შესაძლებლობების ზღვარზე გავდივარ.

ქართულ მედია-ტერაორიუმს ასპიტის ენა რომ გადმოუგდია, ცხადია, არ აინტერესებს და არც არასდროს შეეცდება გაარკვიოს, თუ რა ყოველდღიური რუტინაა სახალხო დიპლომატიის ფარგლებში საქართველოსა და იმ ათასობით ქართველზე ზრუნვა, რომლებსაც დევნილობის, ლტოლვილობისა თუ იძულებით გადაადგილების გამო მოუწია სამშობლოს დატოვება და ქვეყნის საზღვრებს გარეთ, მათ შორის რუსეთში იმყოფება, სადაც ზვედრითი წილი დიასპორული სათემო ორგანიზაციებისა მთელი მსოფლიოს მასშტაბით თავისი რაოდენობით ყველაზე შთამბეჭდავია!!!

„პრეზიდენტის იმპიჩმენტს უჭერს მხარსო“, ცინიკურად ქირქილებდა „მთავარი არხი“. „მთავარ არხს“ უურჩევთ, იმაზე გაამახვილოს ყურადღება, თუ რა მძიმე მდგომარეობაში გვაგდებს საზღვარგარეთ მცხოვრებ საქართველოს მოქალაქეობის მსურველ ქართველებს პრეზიდენტის ადმინისტრაცია და თავად პრეზიდენტი, რომელიც შერჩევითად, სრულიად გაუგებარი მიზეზით, უამრავ ქართველს ეუბნება უარს საქართველოს მოქალაქეობაზე!!! დაიხ, დღეს ეს უდიდესი გამოწვევაა, რომლის გადალახვი-სათვისაც ნამდვილად ღირს ბრძოლა და ამას ხმამაღლა ვაცხადებ!!!

მეამაყება, რომ ჩემს მეგობრებთან და კოლეგებთან ერთად მცირერიცხი წვლილი მიემძღვრის რუსეთისა და საქართველოს ქალაქებს შორის პირდაპირი ავიაშიმოსვლის აღდგენასა და საერთო რეჟიმის შემსუბუქებაში (ფართოდ გავრცელებული ინფორმაციის მიუხედავად, ის სრულიად მოხსნილი არ არის)! ბედნიერი ვარ, რომ ამ სასიკეთო საქმეს, რომელიც ათეულ ათასობით საქართველოს მოქალაქეს და მათ ოჯახებს შეეხო, მეც წავეხმარე ჩემი შესაძლებლობებით, როგორც ეკონომიკური აქტიური და საქართველოს მოქალაქე!

საქართველოში ჩემი სამუშაო ვიზიტის მთავარი მიზანიც სწორედ ეს იყო - წინ წავსულიყავით საერთო რეჟიმის სრული მოხსნის, რუსეთში მცხოვრები და მომუშავე საქართველოს უსაბუთოდ დარჩენილი უამრავი მოქალაქის სრული ამინსტირების, კულტურული კავშირების აღდგენის საქმეში. ბევრად მნიშვნელოვანი საუბრები და შეხვედრები ამ საკითხებთან დაკავშირებით მე მქონდა არა პარლამენტში, სადაც მხარდაჭერა, სამწუხაროდ, მინიმალურია, არამედ პარლამენტს გარეთ - ჩემს მეგობრებთან, სახალხო დიპლომატიის ქართულ-რუსული პლატფორმის წევრებთან, იმათთან, ვისთვისაც სულ ერთი არ არის მომავალი თაობების კეთილდღეობა, სამშობლოს აღმშენებლობა, სტაბილურობა, პოლიტიკური და ეკონომიკური მდგრადობა!!!

მინდა ვაცნობებთ, რომ ზემოთხსენებულ ზღვა დეარძლი და ტალახი ვერ შეგავაჩერებს და ჩემს მეგობრებთან ერთად კიდევ მრავალჯერ გამოვჩნდებით საქართველოს საზოგადოებრიობის წინაშე ისეთი პროგრამითა თუ საქმეებით, რომელიც ათეულობით ათას ჩვენს თანამოქალაქეს, მძიმე ცხოვრებით გაწამებულ ჩვენს ხალხს გაახარებს.

ყველა ჩემი კავშირი მოსკოვში, ბრიუსელში თუ სხვაგან ემსახურება საქართველოს, ჩემი თანამემამულეების კეთილდღეობას და ვერაფერ დამიშლის თანამშრომლობას ვერცერთ პიროვნებასთან, როგორი უხერხული ორეოლითაც უნდა შემოსონ ისინი საქართველოს არაკეთილმოხურენე საინფორმაციო საშუალებებმა.

მე, როგორც ქართველს, საქართველოს მოქალაქეს სრული უფლება მაქვს, მოწვევა მივიღო საქართველოს პარლამენტთან და ვეწვიო კიდევ მას!

ხელისუფლების ზოგიერთ წარმომადგენელთა მხრიდან დაუმსახურებელი შეურაცხყოფის მიუხედავად, ერთი წუთითაც არ გავახარებ საქართველოს ნამდვილ მტრებს და საქვეყნოდ პასუხს არ გავცემ არცერთ ცილისწამებას, ვიდრე უმძიმესი მდგომარეობაა, ვიდრე ჩვენი სამშობლოს გადაარჩენის საჭიროება მოითხოვს, ერთად დავდგეთ მშვიდობისა და სტაბილურობის შენარჩუნების საქმეში!

მხოლოდ ერთს მოუწოდებ თანამოქალაქეებს, რომელთაც დაპირისპირება არც მიცდია და არც გუნებაში გამივლია: ძმებო, თანამემამულენო, გთხოვთ, მტერი და მოყვარე უკეთესად გაარჩიეთ. ძალიან ბევრი მოკავშირე და ერთგული ადამიანი დაკარგეთ! ათიათასობით ღირსეული ადამიანი — ჩემზე ღირსეულნიც და დამსახურებულნიც! ყველას ერთნაირი ნებისყოფა არ გააჩნია! ნუ ჩააგდებთ საფრთხეში საქართველოს მომავალს, რადგან თავსაც წააგებთ და საქართველოსაც დაღუპავთ!

ბედნიერი ვარ, რომ საშუალება მეძლევა, კვლავაც მივიღო მონაწილეობა საქართველოს უბრალო მოქალაქეთა ზვედრის შემსუბუქების, დევნილობა მშობლიურ სახლებში ღირსეული დაბრუნების მოახლოების, ჩვენი სამშობლოს გაძლიერებისა და მშვიდობის განმტკიცების საქმეში!

გავფვეთ ცოტნე დადიანის, ერეკლეს, ილიას მიერ გაკვალულ გზას და მაშინ შეცდომას აღარ დაუშვებთ, მათ შორის, არც მტრისა და არც მოყვარის გარჩევაში!

ჩვენთან არს ღმერთი!!!
 ღრმა პატივისცემით,
 მამუკა ფიფია

დიდი პოლიტიკური ძვრების მოლოდინი

მოლოდინი, რომ გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გენერალური ასამბლეის წლებიანდელი 78-ე სესია მსოფლიოს პოლიტიკურ ცხოვრებაზე რაიმე სასიკეთო ზემოქმედებას მოახდენდა, ანალიტიკოსებს არ ჰქონიათ. პროგნოზირებდნენ, რომ გაეროს სესიას ქვეყნების ლიდერები პირადი მოლაპარაკებებისთვის გამოიყენებდნენ. ჩინეთის მმართველი სი ძინპინი და რუსეთის პრეზიდენტი პუტინი ნიუ-იორკშიც არ ჩავიდნენ. ჩინეთმა საერთოდ, საშუალო დონის პოლიტიკოსები მიაგვლინა გაეროში. მართალია, რუსეთის დელეგაციას საგარეო საქმეთა მინისტრი სერგეი ლავროვი ხელმძღვანელობდა, მაგრამ არც მათ წაუყვანიათ მაღალი დონის ჩინოვნიკები თუ პოლიტიკოსები. ექსპერტების შეფასებით, გაეროს იმიჯი შეირყა, რადგან აშშ-ის კარნახით მოქმედებს.

გაეროს გენასამბლეის წლებიანდელი სესია, მიუხედავად ბევრი ქვეყნის მეთაურის არყოფნისა, მაინც საინტერესოდ ჩატარდა. აშშ-ის პრეზიდენტმა ჯო ბაიდენმა თავის გამოსვლაში უჩვეულოდ მცირე დრო დაუთმო უკრაინის საკითხს: „...კონფლიქტი უნდა შეჩერდეს დიპლომატიური გზით. ომის შეჩერება მხოლოდ რუსეთს შეუძლია“, — განაცხადა ბაიდენმა ტრიბუნიდან. ხელიდან არ გაუშვა შანსი და ვიეტნამში განხორციელებული ვიზიტით წაიტარა: „...ისტორიის

რიცხული არაფერია. შეხვედრა შედგა 5+1-ის ფორმატში, სადაც ბაიდენმა სტუმრებს თანაშემროლობის გაღრმავებისკენ მოუწოდა. პოლიტოლოგების შეფასებით, აშშ-ის მიზანია, რუსეთის გარეშე, ქვეყნის სამეზობლოში, შუა აზიაში, ამიერკავკასიაში ააგებოზოს ომის ცეცხლი, რათა თავად სარგებელი ნახოს.

კუბის პრეზიდენტმა მიგელ დიას-კანელმა გაეროში გამოსვლისას განაცხადა, რომ აშშ-ის ხელისუფლება ცრუობს, როდესაც მის ქვეყანას ტერორისტულად მოიხსენიებს. ნიუ-იორკში ბაიდენი ბრაზილიის პრეზიდენტს, ლულა და სილვას შეხვდა. რაზე ისაუბრეს, უცნობია, მაგრამ ორივე პრეზიდენტი აშკარად უკმაყოფილო იყო. ერთობლივ ბრიფინგზე ბაიდენი ცალკე გამოვიდა, წაბორობა და ბრაზილიის დროშას დაეჯახა. ბრიფინგის დასრულების შემდეგ თითქოს ვერ დაინახა ლულას გაწვდილი ხელი, მკვეთრად შეტრიალდა და წავიდა... ბრაზილიის პრეზიდენტმა გაღიზიანება ვერ დამალა, რაც შესტოთაც გამოხატა. ბაიდენისგან მსგავსი ქმედება ცოტა ვინმეს თუ გაუკვირდა, რადგან პროტოკოლი არაერთხელ დაურღვევია, როგორც ამბობენ, ასაკის გამო.

სოლიდური დაცვის თანხლებით ჩავიდა აშშ-ში უკრაინის პრეზიდენტი ვლადიმერ ზელენსკი.

ლენსკი დაგვიანების გამო — ალბათ, ქუჩა-ქუჩა ბანკეტში დადის ფულის შესაგროვებლად. ბაიდენი, ფაქტობრივად, ცივად დახვდა სტუმარს, რაც აშკარად ეტყობოდათ სახეზე. თუმცა, ზელენსკი ხელცარიელი მანაც არ დარჩა — 500 მილიონი დოლარის ღირებულების შეიარაღებას გადასცემენ, მათ შორის, „აბრამსის“ ტიპის ტანკებს, რომლებსაც ამ კვირაში ელოდებიან უკრაინაში.

პოლონეთი დღემდე უკრაინის უახლოეს მოკავშირედ და მეგობარ ქვეყნად მიიჩნეოდა, მაგრამ ბუნებაში მუდმივი, თურმე, არაფერი ყოფილა. იმის გარდა, რომ პოლონეთმა უკრაინულ ხორბალსა და სოფლის მეურნეობის პროდუქციას უმბარგო გააგრძელა, ქვეყნის ხელისუფლება უარს ამბობს უკრაინის

დურ გამოსვლებს, ემბარგოს ნუსხას გაზრდიან. რა გახდა დღემდე ორი უახლოესი მეგობარი ქვეყნის დაპირისპირების მიზეზი, უცნობია.

დასავლეთის ქვეყნები იქაინებიან რუსეთისა და ჩინეთის იზოლირებით, მაგრამ სერგეი ლავროვმა გაეროში სხვადასხვა ქვეყნების წარმომადგენლებთან 30-ზე მეტი შეხვედრა გამართა. ირანის პრეზიდენტმა ირაჰიმ რაისმა მკაცრად გააკრიტიკა დასავლური სამყარო ეროვნული და სულიერი ფასეულობების უგულვებელყოფისთვის. მან ყურანიდან ციტატებიც მოიყვანა. სამყაროში პოლიტიკური სიტუაცია რადიკალურად იცვლება, რაც გაეროს გენასამბლეის სესიაზე კარგად გამოჩნდა.

თვალშისაცემი იყო ის გარემოება, რომ ზელენსკის მსგავსად, ფაქტობრივად, ცარიელ დარბაზში წარმოთქვა სიტყვა გერმანიის კანცლერმა ოლაფ შოლცმა. საფრანგეთის პრეზიდენტი ემანუელ მაკრონი საერთოდ არ ჩავიდა ნიუ-იორკში. მან ბრიტანეთის მეფეს კარლ III-ს უმასპინძლა. ფრანგები პომპეზურად დახვდნენ სტუმარს, ვერსალის სასახლეში საზეიმო ვახშამი გაუმართეს. მიუხედავად იმისა, რომ მეფეს პოლიტიკური გავლენა აღარ გააჩნია მსოფლიოში, მაკრონი მას ფამილარულად ეპყრობოდა, მჭიდროდ ეხუტებოდა. მან მსოფლიო პოლიტიკურ ფორუმზე დასწრებას უფუქციო მეფესთან შეხვედრა არჩია. სავარაუდოდ, არც ნატო-ს წევრ ქვეყნებს შორის არის ერთიანი აზრი.

საარჩევნო კამპანიისთვის საჭირო თანხების შესაგროვებლად იმყოფებოდა ჯო ბაიდენი მისურის შტატში. მოსახლეობის ნაწილმა მას ობსტრუქცია მოუწყო — გამოსვლა უხამსი შეძახილებით შეაწყვეტინეს. მართალია, დონისძიება ჩატარდა, მაგრამ ხინჯი დარჩა. გასულ კვირას ცნობილი გახდა, რომ აშშ საკუთარი ბირთვული შეიარაღების ნაწილს ლონდონის სახლოვებს საწყოებში განათავსებს. ინფორმაციამ შეაშფოთა

ბრიტანელები, საპროტესტო აქციებიც იმართება. მოსახლეობას მაინც, რომ იმპერიამ, სადაც ერთ დროს არ ღამდებოდა, სუვერენიტეტი დაკარგა. საინტერესოა, როგორ განვითარდება მოვლენები ერთ დროს დიდ ბრიტანეთში.

ერთ დღე-ღამეში დათმო სომხეთმა მთიანი ყარაბაღი, რაშიც სომხეთის პრემიერ-მინისტრი ნიკოლ ფაშინიანი რუსეთს ადანაშაულებს. თუმცა, მთავარი დამნაშავე თავადვეა. ხელისუფლებაში ყოფნის 5 წლის განმავლობაში მან არ აღიარა ყარაბაღის დამოუკიდებლობა, რაზეც რუსეთის ხელისუფლება შეფარვით თუ ღიად მოუწოდებდა. შარშან ჩხეთის დედაქალაქს პრაღაში ფაშინიანმა ხელმოწერით დაადასტურა, რომ მთიანი ყარაბაღი აზერბაიჯანის ტერიტორიაა. იგივე გაიმეორა წელს რუსეთშიც. ახლა დსთ-ის კოლექტიური უსაფთხოების ორგანიზაციას ადანაშაულებს, არ დაგვეხმარნენ აზერბაიჯანთან ბრძოლაში. პუტინმა პირდაპირ მიუთითა, რომ ფაშინიანმა აღიარა ყარაბაღი აზერბაიჯანის ტერიტორიად და უფლება არ აქვს, დაეხმაროს ქვეყანას, რომელსაც თავს არავინ დასწამა. სავარაუდოდ, ყარაბაღის უპირობო დათმობა უანგაროდ არ მომხდარა. სომხეთის დედაქალაქში მასობრივი გამოსვლები ტარდება ფაშინიანის გადადგომის მოთხოვნით, რაც დაგვიანებულია.

აშშ-იდან ზელენსკი კანადაში ჩავიდა. საკანონმდებლო ორგანოში სიტყვით გამოსვლისას ოვაციებით მიესალმნენ ყოფილ ესეკლს, 98 წლის უკრაინელს, რომელიც მეორე მსოფლიო ომში სადამსჯელო რაზმში მშვიდობიან მოსახლეობას უსწორდებოდა. ფაშინის წახალისებით საზიფათო თამაში დაიწყო ზოგიერთი ქვეყნების მეთაურებმა, რაც მსოფლიოს კარგს არაფერს მოუტანს.

ბიკ ბურღული
551 71 27 07

წინაშე ვალდებულები ვართ, ჩვენ ყოფილი მოწინააღმდეგეები მოკავშირეებად ვაქციოთ“.

ჯერ კიდევ ერთი თვის წინ ცნობილი გახდა, რომ ჯო ბაიდენი გაეროს სესიის მსვლელობისას შეხვდებოდა შუა აზიის ქვეყნების: ყაზახეთის, უზბეკეთის, ყირგიზეთის, თურქმენეთისა და ტაჯიკეთის ქვეყნების მეთაურებს. საინტერესოა, რომ ინფორმაციის გავრცელების შემდეგ ტაჯიკეთმა და ყირგიზეთმა ერთმანეთს ტერიტორიული პრეტენზიები წაუყენეს. შეიარაღებულ შეტაკებამდე საქმე ჯერ არ მისულა, მაგრამ გამო-

მან წუწუნის შანსი ხელიდან არ გაუშვა და განაცხადა: „...თუ რუსეთი არ შევაჩერეთ, მსოფლიოს საფრთხე ემუქრება, რადგან მან უკვე გადაყლაპა ბელორუსი. ახლა ბალტიის ქვეყნებს და ყაზახეთს ემუქრება“ იგი უფრო შორს წავიდა და ორგანიზაციის არსებობა კითხვის ნიშნის ქვეშ დააყენა.

საინტერესო იყო ზელენსკის ბაიდენთან სტუმრობა. შეხვედრაზე მან ნახევარი საათით დაავიანა, მაგრამ ბაიდენი და ყურნალისტები მოთმინებით, მაგრამ გაკვირვებულები ელოდებოდნენ. ყურნალისტებმა გააქილიკეს ზე-

ინისთვის შეიარაღების გადაცემაზე. გაეროში ყოფნისას პოლონეთის პრეზიდენტმა ანჯეი დუდამ უარი თქვა ზელენსკისთან შეხვედრაზე. დუდამ უკრაინა შეადარა ადამიანს, რომელიც იხრჩობა და ცდილობს, სხვაც ჩაითრიოს. ამასთან, პოლონეთმა 23 მილიარდი დოლარის ანგარიში წარუდგინა უკრაინას გაწეული დახმარების სანაცვლოდ.

თავის მხრივ, უკრაინელები აპირებენ, სასამართლოში გაასაჩივრონ დაწესებული ემბარგო. პოლონეთის პრემიერ-მინისტრი მატუშ მორავეცკი დაემუქრა მეზობლებს: თუ არ შეწყვეტენ თავზე-

„საერთო გაზეთის“ მხარდასაჭერი ფონდი № 202375349. სს „საქართველოს ბანკი“. კოდი BAGAGE22. № GE19BG000000182763600.

საერთო გაზეთი
შპს საგაზეთო-საბეჭდო-საგაზეთო-საბეჭდო „საერთო სიტყვა“

მთავარი რედაქტორი: **გვანცა ხარჩილაშვილი 599 03 43 06**
ნომრის რედაქტორი: **თამარ ბერძენიშვილი 555 33-44-14**

სარედაქციო კოლეგია: თამარ ბერძენიშვილი (გამომცემელი); თამარ შველიძე, ვია ბურღული, ზურაბ ომხურელი, ნინო დაუშვილი, ნონა ქარქაშიძე, ლევან ჭიჭინაძე (სამართალი), ლევან ბოჭორიშვილი (დამკაბადონებელი), ბელა გველეხიანი (ლიტერატურული სტილი და კორექტურა); ბესიკ ცარციძე (გაერო-საერთო მენეჯერი) 599 58 72 50.

მის.: თბილისი, ა. წერეთლის გამზ.103;
ტელ.: 593 44-04-01; 234-45-35 (რედაქცია)
E-mail: saertogazeti@yahoo.com. <http://www.saertogazeti.ge>
რეგისტ. №202375349; შპს (UDC) 070.23 (479.22) ს-158
გაზეთის გამოცემა შეზღუდულია შპს „ელვა-ჯი“-ს მფლობელით +995 32 238 26 73; +995 32 238 26 74

გაზეთი ხელმძღვანელობს თანხმებული პრესის პრინციპით. შესაძლოა, ავტორის პოზიციას არ ეთანხმებოდეს რედაქციის აზრს. ინფორმაციის სიზუსტეზე პასუხისმგებელია ავტორი. გაზეთის რედაქციას შეუძლია განსაზღვროს ავტორის მასალის გამოყენების უფლება. გამოცემისას რედაქციის ავტორის პოზიციას არ უზრუნველყოფს.
© ამ ნომრით აღნიშნული საგაზეთო მასალა.
იხმარება შპს „საგაზეთო-საბეჭდო“ სტამბაში. ავტორის 39. ტელ: 234-39-99

ISSN 2233-3983
ISBN 977-22333-9800-1

2 008311 231562

<http://www.saertogazeti.ge>